

et eam, ac alia omnia et singula, quae pro tempore existens episcopus Sancti Salvatoris in illis partibus hactenus habere, gerere et exercere debuit, potuit et consuevit, similiter et pariformiter, nullaque prorsus differentiâ, exceptis tamen iis, quae, ut dictum est, sunt ordinis, prout divini cultus augmento, ac ipsorum cleri et populi animarum saluti expedire cognoverit, gerere, exercere, facere et exequi libere et licite valeat.

Clausulae.

§ 6. Decernentes, praesentes litteras, nullo unquam tempore ex quavis causâ, etiam quod praedictus episcopus Sancti Salvatoris aut quomodolibet interesse habentes ad hoc vocati minime fuerint, de subreptionis vel obreptionis vitio, aut intentionis nostrae, vel quopiam alio defectu notari, vel impugnari, aut in ius vel controversiam vocari, nec contra illas restitutionem in integrum, reductionem ad terminos iuris, aut quodvis aliud gratiae vel iuris remedium impetrari posse, nec causas, propter quas praemissa concessa fuerunt, minime verificari, nec ob id viribus carere, minusque sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, limitationibus, suspensionibus, etiam eis in toto vel in parte derogantibus vel obviantibus, etiam a nobis et dictâ Sede quomodolibet pro tempore emanatis, nullatenus comprehendi, sed semper validas et ab illis prorsus exceptas, et quoties illae emanabunt, aut sub eis quovis modo comprehendi viderentur, toties in pristinum, et eum, in quo antequam illae emanarent erant, statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas, ac de novo concessas esse et censi, et omni tempore suos plenarios et integros effectus sortiri, sicque per quoscumque iudices ordinarios, et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales (sublatâ eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et

auctoritate) iudicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 7. Non obstantibus praemissis, ac quibusvis apostolicis et in provincialibus ac synodalibus conciliis editis specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, necnon dictae ecclesiae Sancti Salvatoris (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ac fundatione, erectione et institutione, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem ecclesiae Sancti Salvatoris, illiusque praesuli pro tempore existenti, necnon capitulo, et aliis personis praedictis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque ac aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu proprio, et ex certâ scientiâ, ac de apostolica potestatis plenitudine, ac etiam consistorialiter, vel aliâs quomodolibet, concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus¹, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica et expressa et individua² ac de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, ac formâ in illis traditâ observatâ, inserti forent, praesentibus pro sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 8. Volumus autem ac statuimus et ordinamus, quod clerus, populus, alique incolae et habitatores dictarum provinciarum de Parnambuco, Pernambuco, Peraiba, Itamaraca, et Riogrande, in his quae sunt ordinis, ad praedictum episcopum

Incolae huiusmodi provinciarum in iis, quae sunt ordinis episcopalis, ad episcopum S. Salvatoris recurrere debent.

1 Supple de more solito et singulis (R. T.).

2 Supple: mentio habenda esset, eorum tenores, ac si de verbo ad verbum, etc. (R. T.).

Sancti Salvatoris pro tempore existentem, habitis tamen a suo vicario seu administratore ad id litteris dimissorialibus, recurrere teneantur;

Vicarius autem in provincia de Peraiba residere.

§ 9. Quodque dictarum provinciarum pro tempore deputatus vicarius seu administrator, ut commodius curae et regimini cleri et populi earumdem provinciarum intendere valeat, de cetero in provinciâ de Peraiba, quae sicut accepimus, in medio dictarum provinciarum sita est, residere debeat, et ratione suae personae dumtaxat visitationi, correctioni, superioritati et iurisdictioni praedicti episcopi Sancti Salvatoris pro tempore existentis subsit, et a sententiis definitivis tantum, seu vim definitivarum habentibus, et quarum gravamen per appellationem a definitivâ reparari nequeat, per ipsum vicarium seu administratorem aut eorum officiales pro tempore latis appellationes ad eundem episcopum Sancti Salvatoris pro tempore existentem interponi, ipsarumque appellationum causas per eum cognosci, decidi et fine debito, prout iuris fuerit, terminari possint.

Et in iis quae hic recensentur a praedicto episcopo dependere.

Datum Romae apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die vii iulii MDCXIV, pontificatus nostri anno 8.

Dat. die 5 iulii 1614, pont. an. x.

CCLV.

Dismembratio nonnullorum reddituum ex collegiis Maurorum regni Valentiae, qui Officio Inquisitionis eiusdem regni adscribuntur.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

Mauris regni Valentiae ad fidem christianam conversis, qui pecunias nonnullas singulis annis offi-

§ 1. Nomine charissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici nobis nuper expositum fuit, quod praeteritis temporibus, qui ex Mauris noviter

1 Ex Regest. in Secret. Erev.

ad fidem conversis originem ducebant, et in regno Valentiae commorabantur, ex conventionem inter ipsos et Officium inquisitionis haereticae pravitatis in dicto regno institutum inita, certam pecuniarum summam, ad bis mille et quingenta scuta monetae illarum partium ascendentem, Officio inquisitionis, illiusque officialibus, et ministris quotannis contribuere solebant:

cio S. Inquisitionis contribuant.

§ 2. Non ita pridem vero de mandato dicti Philippi regis illi omnes, qui ex Mauris noviter ad fidem conversis huiusmodi originem ducebant, et praedictum regnum incolebant, ex ipso regno expulsi fuerunt, quo factum est, ut Officium praedictum dicto annuo reddito destitutum onera sibi incumbentia supportare, ac officiales et ministros praedictos sustentare nequeat;

Ab eodem regno expulsis:

§ 3. Si vero a duobus collegiis, quae in civitate Valentia, unum scilicet pro pueris, et alterum pro puellis ex Mauris ad fidem noviter conversis praedictis descendentibus educandis et in fide catholica erudiendis erecta fuerunt, et quae futuris temporibus propter expulsionem huiusmodi verisimiliter alumnis destituentur, tot redditus, quot ad valorem annuum bis mille et quingentorum scutorum similibus ascendunt, separarentur et dismembrarentur, illaque sic separata et dismembrata dicto Officio applicarentur et appropriarentur, exinde Officium praedictum onera supportare et officiales et ministros huiusmodi sustentare valerent. Nobis propterea dicti Philippi regis nomine fuit humiliter supplicatum, ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Philippus duorum collegiorum, quae pro iis erecta fuerant, redditus in summa 2500 scutorum, officio eidem uniti petit.

§ 4. Nos igitur, Officium, ac officiales et ministros praedictos, specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine,

Cant Paulus.

quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutas fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, a collegiis praedictis tot redditus, quot ad valorem annum bis mille et quingentorum scutorum dictae monetae ascendant¹, ad nostrum et Sedis Apostolicae beneplacitum separamus et dismembramus, illaque sic separata et dismembrata, loco contributionis, ut praefertur, fieri solitae, dicto Officio pro supportandis illius oneribus, necnon officium et ministrorum huiusmodi sustentatione, similiter ad nostrum et Sedis Apostolicae beneplacitum applicamus.

Obstantia tollit.

§ 5. Non obstantibus regulâ nostrâ de unionibus committendis ad partes, ac felicis recordationis Bonifacii Papae VII, praedecessoris nostri, aliisque apostolicis, nec non in universalibus et synodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, nec non dictorum collegiorum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eisdem collegiis, illorumque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis habentes, illis aliâ in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die VIII octobris MDCXIV, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 8 octobris 1614, pontif. an. x.

¹ Perperam edit. Main. legit *ascendebant* (n. r.).

CCLVI.

Facultas nuncio in partibus inferioris Germaniae visitandi civitatem et dioecesim Maguntinam¹.

Venerabili fratri Antonio episcopo Vigiliensi, nostro et Apostolicae Sedis in partibus inferioris Germaniae nuncio,

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Cupientes ad animarum salutem, divinumque cultum promovendum, civitatem et dioecesim Maguntinam auctoritate nostrâ apostolicâ visitari, motu proprio, et ex certâ scientiâ, ac maturâ deliberatione nostris, tibi, de cuius integritate, prudentiâ, doctrinâ, et catholicae religionis zelo plurimum in Domino confidimus, per praesentes committimus et mandamus, ut quam primum fieri poterit, te ad civitatem et dioecesim Maguntinam conferas, ac tamquam noster et Apostolicae Sedis delegatus, tam metropolitanam, quam collegiatas, et alias quascumque ecclesias, ac monasteria, tam virorum quam mulierum, quorumcumque etiam Mendicantium Ordinum, etiam quocumque immunitatis et exemptionis privilegio suffulta, ac nobis et Apostolicae Sedi mediate vel immediate subiecta, in civitate et dioecesi praedictâ existentia, earumque capitula, conventus, universitates, et collegia, eorumque superiores et personas etiam similiter exemptas, dictaeque Sedi immediate subiectas, quoties tibi videbitur, auctoritate nostrâ visites;

§ 2. Agnoscere illorum statum, formam, regulas, instituta, regimen, statuta, consuetudines, vitam, ritus, mores et disciplinam, tam coniunctim quam divisim, ac tam in capite quam in membris, diligenter inquiras, nec non, evangelicae et apostolicae doctrinae, sacrorumque canonum, et generalium conciliorum decretis, ac sacro-

Episcopus Vigiliensis deputatur visitator apostolicus dioecesis Maguntinae.

Cum facultatibus hic expressis.

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

rum patrum traditionibus atque institutis inhaerendo, et prout occasio rerumque qualitas exegerit, quaecumque mutatione, correctione, emendatione, revocatione et renovatione, ac etiam ex integro editione indigere cognoveris, reformes, mutes, corrigas, ac etiam de novo condas, condita sacris canonibus non repugnantia confirmes, abusus quoscumque tollas, regulas, institutiones, et ecclesiasticam disciplinam, ac in primis divinum cultum, ubicumque exciderint, modis congruis restituas et reintegres, concilii Tridentini decreta, ubi nondum introducta sunt, proponas, et custodiri praecipias, ipsasque personas, tam seculares quam regulares, etiam exemptas et subiectas, ut praefertur, ad debitum et honestum vitae modum ac ad statum sacris canonibus et concilio Tridentino praedictis conformem revoces, ac quidquid statueris et ordinaveris observari facias, inobedientes et contradictores quoslibet et rebelles per sententias, censuras, et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, omni et quacumque appellatione postpositâ, ac quibusvis subterfugiis, reclamationibus, protestationibus, atque recursibus prorsus cessantibus et remotis, iuxta concilii Tridentini decreta, compescas, cogas et compellas: nos enim tibi praemissa et quaecumque alia circa visitationem huiusmodi necessaria et quomodolibet opportuna faciendi, dicendi, gerendi et exequendi, auctoritate praedictâ, tenore praesentium, plenam et absolutam facultatem et auctoritatem concedimus et impertimur.

Graviora negotia ad Sedem Apostolicam referenda.

§ 3. Si quae autem graviora in huiusmodi visitatione repereris, volumus, ut ea, nec non informationes omnes in huiusmodi visitatione sumendas, sub tuo sigillo clausas, ad nos quamprimum diligenter transmittas, ut id, quod in illis statuendum sit, maturâ consultatione adhibita, decernamus.

§ 4. Mandantes propterea omnibus et singulis ecclesiarum et monasteriorum et locorum regularium huiusmodi superioribus, quocumque nomine nuncupatis, et personis quibuscumque, ceterisque, ad quos spectat, ut tibi in praemissis omnibus et singulis prompte pareant et obediant, tuaque salubria monita et mandata suscipiant humiliter et efficaciter adimplere procurent, alioquin sententiam, sive poenam, quam rite tuleris, seu statueris in rebelles, ratam habebimus, et faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Obedientia visitatori praestanda.

§ 5. Insuper, ut uberius salutis animarum fructus proveniat, tibi, ut quascumque personas civitatis et dioecesis praedictarum, pauperes dumtaxat et catholicas, quae propriis manibus victum quaerunt, quae tertio et quarto consanguinitatis seu affinitatis gradibus coniunctae, seu se attinentes, matrimonia invicem, sive scienter sive ignoranter, contraxerint, etiam si carnali copulâ consummaverint, si abs te veniam humiliter petierint, ab incestus reatu, et excessibus huiusmodi, ac excommunicationis, aliisque censuris et poenis ecclesiasticis et temporalibus per eos propter praemissa incursis, impositâ cuique eorum propter incestum huiusmodi, arbitrio tuo, poenitentia salutari, in utroque foro absolvere, et cum illis, ut, impedimentis tertii et quarti consanguinitatis seu affinitatis graduum huiusmodi, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque non obstantibus, matrimonia inter se publice, servatâ formâ dicti Concilii, de novo contrahere, et in faciem ecclesiae solemnizare, et in eo, seu in contracto aliâ rite matrimonio, quoad vixerint, remanere libere et licite valeant, dummodo mulieres propter hoc raptae non fuerint, dispensare: distantiam vero tertii gradus huiusmodi, respectu quarti, eis non obstare declarare,

Alias facultates extraordinarias.

prolesque, exinde susceptas et suscipiendas, legitimas decernere atque nunciare, ac etiam iis, qui per haereticos illarum partium, et aliis similiter, qui ante legitimam aetatem de beneficiis ecclesiasticis nulliter et de facto provisi fuerint, beneficia ipsa illis, dummodo tamen haeresi non adhaeserint, ac aliis idonei et in aetate legitimam constituti existant, de novo, dicta auctoritate, conferre, et de illis etiam providere, illisque quoscumque fructus, redditus, et proventus, iura, obventiones, et emolumenta, ac etiam distributiones per eos ex eis indebite perceptas, gratiose remittere et condonare; praeterea cum quibusvis clericis, et personis ecclesiasticis secularibus et regularibus civitatis et dioecesis praedictarum super irregularitatibus ex¹ delictis occultis per eos, praeterquam ex homicidio voluntario, contractis, et exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, ita quod nondum promoti omnes etiam sacros et presbyteratus ordines, si aliis idonei reperti fuerint, nec aliud illis canonicum obstet impedimentum, et servatis servandis, suscipere, et tam ipsi quam alii in susceptis tamen rite ordinibus huiusmodi, etiam in altaris ministerio ministrare, ac quaecumque et qualiacumque beneficia ecclesiastica, cum cura et sine cura, se invicem compatientia, recipere, et illa, ac per eos aliis canonice obtenta, quoad vixerint, retinere libere et licite valeant, pariter dispensare possis et valeas, auctoritate et tenore praedictis facultatem impertimur.

Derogatio contrariorum.

§ 6. Non obstantibus apostolicis, ac in universalibus, provincialibusque, et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, ac ecclesiarum, monasteriorum, et aliorum locorum regularium, ac Cisterciensis et Praemonstratensis nec non Clu-

¹ Edit. Main. legit et R. T.

niacensis etiam Congregationis Busfeldrensis, et aliorum Ordinum, quorum illa extiterint (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, etiam *mare magnum* nuncupatis, et litteris apostolicis, illis, eorumque capitulis, conventibus, superioribus, et quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, ac irritantibus et aliis decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis aliis in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque: aut si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possit per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Tusculi, sub annulo Piscatoris, die XVII octobris MDCXIV, pontificatus nostri anno X.

Dat. die 17 octobris 1614, pontif. an. X.

CCLVII.

Confirmatio concordiae inter regem catholicum et clerum regnorum Castellae et Legionis super solutione subsidii ducentorum et quinquaginta millium ducatorum eidem regi praestandi¹.

Paulus Papa V.
ad futuram rei memoriam.

Pro nostro munere in his partes nostras libenter interponimus, quae ad concor-

¹ Ex Regest. in Secret. Brav.

Exordium.

diam et pacem inter catholicos reges et ecclesiasticas personas super exactionibus apostolicam auctoritate faciendis pertinere dignoscuntur.

Capitula ecclesiarum Castellae et Legionis concordiam cum Philippo III rege ineunt super solutione primae decimae eidem a Sede Apostolica concessae.

§ 1. ¹ Nuper siquidem (sicut nobis exponi fecerunt charissimus in Christo filius noster Philippus III Hispaniarum rex catholicus, ac dilecti filii singularum Toletanae, Hispalensis, Compostellanae, Granatensis, Burgensis, Legionensis, Palentinae, Ovetensis, Cordubensis, Abulensis, Astoricensis, Pacensis, Vallisoletanae, Carthaginensis, Calaguritanae, Calceatensis, Civitatis, Gadicensis, Conchensis, Zamorensis, Cauriensis, Pampilonensis, Guadixensis, Giennensis, Lucensis, Mindoniensis, Malacitanae, Auriensis, Oxomensis, Oriolensis, Placentinae, Segobiensis, Salamantiniensis, Seguntinae, Tudensis et Carianensis ecclesiarum capitula, quae universum clerum regnorum Castellae et Legionis repraesentant) considerantes dictus Philippus rex et capitula praedicta gratiam et concessionem primae decimae quarumlibet dictarum ecclesiarum et parochialium in omnibus Hispaniarum regnis et insulis illis² adiacentibus, per dudum felicis recollectionis Pium Papam V, praedecessorem nostrum, clarae memoriae Philippo II Hispaniarum regi catholico, eiusdem Philippi III regis genitori, ad quinquennium concessam, et postea pluries a recolendae memoriae Gregorio XIII et deinde a Sixto V et postmodum a Gregorio XIV ac denique a Clemente VIII praedecessoribus nostris etiam pluries et ultimam vice ad aliud quinquennium (a tempore in³ infrascriptae concordiae instrumento, ut asseritur, expresso inchoatum) prorogatum et extensam⁴, prout in singulis eorundem praede-

¹ Confer quamsimillimam eiusdem Pauli V Const. cXLIII in tom. praec. pag. 590 (R. T.).

² Edit. Main. legit illi (R. T.).

³ Praep. in nos addimus ex loco parallelo (R. T.).

⁴ Male edit. Main. legit prorogatum et extensum (R. T.).

cessorum desuper expeditis litteris plenius continetur¹, si eisdem modo et forma, quibus concessa est, executioni mandaretur, id non sine eiusdem cleri incommodo exequi posset; cupientesque praemissis ea, qua potest, ratione occurrere, quo facilius illa, ad quae tenentur, ab ipsis adimpleri valeant, ipsaeque personae ecclesiasticae onus illis eam ob causam incumbens supportare facilius possint, ad infrascriptam concordiam per earum procuratores ad hoc specialiter deputatos insimul devenerunt, videlicet:

§ 2. In primis, quod praedictus status ecclesiasticus coronae Castellae et Legionis darent et solverent dicto Philippo regi, seu personae ab eo deputatae, ducentos et quinquaginta mille ducatos, qui ascendunt ad numerum nonaginta trium computorum² et septingentorum³ quinquaginta millium morapetinarum⁴, pro iis⁵ quae ad huiusmodi effectum dicto regi debentur et ad eum spectant ratione dictorum regnorum Castellae et Legionis (non comprehensis in dictis ducentis et quinquaginta millibus ducatis regnis Aragoniae, Cathaloniae et Valentiae, ac insulis illis adiacentibus, ita ut dictus Philippus rex ab illis possit exigere, prout sibi visum foret ex prorogatione huiusmodi provenientiae excepta ecclesia Oriolensi, cuius dispositio et pars ingreditur et computatur una cum statu ecclesiastico coronae Castellae); qui quidem ducenti et quinquaginta mille ducati persolvi deberent ut infra, videlicet:

¹ Quas omnes non puto esse in Bullario (R. T.).

² Vide adnot. in tom. praec. pag. 591 b (R. T.).

³ Erronee in loco parall. tom. et pag. praecit. legitur septuagintorum (R. T.).

⁴ Subintellige quolibet anno, durantibus quinque annis prorogationis, prout legitur in loco cit. pag. 591 b et ex infra dicendis elucescit (R. T.).

⁵ Perperam edit. Main. hic legit proprius (R. T.).

quoad fructus anni MDCXII in duabus solutionibus aequalibus, pro unâ in fine mensis iunii, et alterâ medietatibus in fine mensis novembris subsequentis anni MDCXIII; quo vero ad fructus dicti anni MDCXIII in eisdem duabus solutionibus subsequentis anni MDCXIV, et sic successive in tribus annis remanentibus, usque ad complementum dicti quinquennii praedictae prorogationis; quos dabunt et solvent suis sumptibus in capitulis singularum dioecesum, iuxta et secundum repartitionem infrascriptam inter se factam a praedicto statu ecclesiastico, duas partes in monetâ aureâ, sive argenteâ, aliam vero tertiam partem in monetâ de Vellon nuncupatâ, absque eo quod in futurum trahatur in consequentiam: Et quod¹ id repartatur, et particulariter exigatur in qualibet dioecesi ex redditibus decimalibus et primitiis, quia super illis et non aliis redditibus ecclesiasticis sunt distribuendi et exigendi in unoquoque dictorum quinque annorum praedicti ducenti et quinquaginta mille ducati: et ex tunc remanebant obligati, prout obligabant sua capitula generaliter, et se obligarent et obbligari² deberent specialiter, pro toto dicto novo³ quinquennio ad illarum solutionem annis singulis iuxta divisionem infrascriptam, videlicet: Capitulum ecclesiae Toletanae pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, solveret summam quatuordecim millionum, trecentorum ac decem et septem millium, nec non noningentorum et viginti quatuor morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi solveret summam quatuordecim millionum, et quingentorum millium, ac noningentorum et

¹ Comma istud dependet ab eodem regimine ac initium § 2: *In primis, quod*, etc. nunc autem additur: *Et quod*, etc. (R. T.).

² In loco parallelo cit. legitur *obligare* (R. T.).

³ Nescio quomodo in loco parallelo dictum fuit *octavo pro novo* (R. T.).

triginta morapetitorum: Capitulum ecclesiae Hispalensis, tribus prioribus annis, novem millionum, quadringentorum et octuaginta octo millium, et quingentorum ac quinquaginta morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, novem millionum, noningentorum nonaginta millium, et trecentorum triginta octo morapetitorum: Capitulum ecclesiae Salamantinae duorum millionum, et quadringentorum ac sexaginta unius millium, et duodecim morapetitorum: Capitulum ecclesiae Zamorensis, pro se et suâ dioecesi⁴, tribus prioribus annis, duorum millionum, et trecentorum ac viginti novem millium, et noningentorum ac duodecim morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, duorum millionum, ducentorum octuaginta novem millium, ac ducentorum quinquaginta septem morapetitorum: Capitulum ecclesiae Seguntinae, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, duorum millionum, noningentorum et quatuordecim millium, ac centum et viginti novem morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii, duorum millionum, octingentorum et quinquaginta trium millium, ac centum et quadraginta septem morapetitorum: Capitulum ecclesiae Conchensis, trium millionum, et noningentorum quadraginta duorum millium, et quingentorum ac octuaginta unius morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Capitulum ecclesiae Carthagenensis, tribus prioribus annis, unius millionis, quadringentorum et quinquaginta duorum millium, ac sexcentorum et quinquaginta duorum morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, unius millionis, quingentorum et quinquaginta quatuor millium, et ducentorum quadraginta septem morapetitorum: Capitulum ecclesiae Oriolensis,

⁴ Edit. Main. legit *dioecesis* (R. T.).

quadringentorum et quadraginta millium, et trecentorum ac nonaginta septem morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Capitulum ecclesiae Cordubensis, trium millionum, trecentorum¹ ac triginta duorum millium, ac centum et octuaginta quinque morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Capitulum ecclesiae Pacensis, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, unius millionis, et sexcentorum et nonaginta unius millium, et ducentorum ac viginti² unius morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, unius millionis, sexcentorum novem millium, noningentorum et decem morapetitorum: Capitulum ecclesiae Cauriensis, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, unius millionis, et septingentorum millium, ac octingentorum et quinquaginta unius morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, unius millionis, quingentorum nonaginta novem millium, et ducentorum ac quatuordecim morapetitorum: Capitulum ecclesiae Placentinae, pro se et suâ dioecesi, duorum millionum, et ducentorum ac quadraginta novem millium, et septingentorum ac viginti unius morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Capitulum ecclesiae Giennensis, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, unius millionis, et noningentorum ac unius millium, et quingentorum, ac viginti morapetitorum, reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, duorum millionum, octuaginta quatuor millium, quadringentorum et sexaginta octo morapetitorum: Capitulum ecclesiae Compostellanae, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, duorum millionum et trecentorum, ac septuaginta novem millium, et ducentorum ac octua-

¹ Supra in loco parallelo pag. 292 b deest *trecentorum* (R. T.).

² In loco parallelo legitur *triginta* (R. T.).

ginta novem morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii, duorum millionum, quingentorum et unius millium, ac ducentorum quinquaginta octo morapetitorum: Capitulum ecclesiae Burgensis, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, sex millionum, et octuaginta duorum millium, ac septingentorum et unius morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, quinque millionum, octingentorum et viginti duorum millium, ac quingentorum et sex morapetitorum: Capitulum ecclesiae Legionensis, tribus prioribus annis, duorum millionum, et sexcentorum ac viginti sex millium, et septingentorum ac viginti quatuor morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii, duorum millionum, quingentorum et octuaginta sex millium, ac sexaginta novem morapetitorum: Capitulum ecclesiae Ovetensis, unius millionis, et duodecim millium, ac octingentorum et viginti sex morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Capitula ecclesiarum Calaguritanæ et Calceatensis, pro se et suis dioecesibus, tribus prioribus annis, duorum millionum, quingentorum et sex millium, ac quingentorum et viginti septem morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, duorum millionum, et sexcentorum ac octo millium, centum et septuaginta quatuor morapetitorum: Capitulum ecclesiae Astoricensis, pro se suâque dioecesi, unius millionis, et ducentorum ac triginta millium, et sexaginta octo morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Capitulum ecclesiae Segobiensis, pro se et suâ dioecesi, tribus prioribus annis, duorum millionum, et septingentorum ac octuaginta novem millium, et trecentorum ac quinquaginta septem morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, duorum millionum, sexcentorum sexaginta septem millium, et trecentorum

nonaginta unius morapetitorum: Capitulum ecclesiae Abulensis¹, pro se et sua dioecesi, tribus prioribus annis, trium millionum, et nonaginta duorum millium, ac septingentorum et unius morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, trium millionum, et quinquaginta duorum millium, ac quadraginta sex morapetitorum: Capitulum ecclesiae Oxomensis, pro se et sua dioecesi, tribus prioribus annis, duorum millionum, et septingentorum ac triginta duorum millium, et ducentorum ac tredecim morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, duorum millionum, quadringentorum et viginti septem millium, et ducentorum ac nonaginta novem morapetitorum: Capitulum ecclesiae Auriensis, pro se et sua dioecesi, unius millionis, et nonaginta quatuor millium, ac centum et decem et octo morapetitorum, quolibet anno dicti quinquennii: Capitulum ecclesiae Lucensis, pro se et sua dioecesi, tribus prioribus annis, trecentorum et decem millium, ac quadringentorum et quadraginta morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii, trecentorum octodecim millium, ac quingentorum et septuaginta duorum morapetitorum: Capitulum ecclesiae Mindoniensis, pro se et sua dioecesi, tribus prioribus annis, ducentorum et octuaginta quinque millium, ac sexcentorum et octo morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, ducentorum nonaginta trium millium, et septingentorum ac quadraginta morapetitorum: Capitulum ecclesiae Tudensis, pro se et sua dioecesi, tribus prioribus annis, quadringentorum triginta sex² millium, et quingentorum ac septuaginta octo morapetitorum; reliquis

vero duobus annis quinquennii huiusmodi, quadringentorum quinquaginta quinque millium et noningentorum et quinque morapetitorum: Capitulum ecclesiae Palentinae, pro se et sua dioecesi, tribus prioribus annis, trium millionum, et septingentorum ac triginta sex millium, et centum et sexdecim morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, trium millionum, sexcentorum et quinquaginta millium, ac sexcentorum nonaginta et unius morapetitorum: Capitulum ecclesiae Vallisoletanae, pro se et sua dioecesi, tribus prioribus annis, unius millionis, et sexcentorum ac septuaginta millium, et quingentorum quadraginta morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, unius millionis, et sexcentorum et tredecim millium, quadringentorum et nonaginta trium morapetitorum: Capitulum ecclesiae Civitatis, pro se et sua dioecesi, tribus prioribus annis, septingentorum et quinquaginta quatuor millium, ac noningentorum et unius morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, septingentorum quatuordecim millium, et ducentorum ac quadraginta sex morapetitorum: Capitulum ecclesiae Gadicensis pro se et sua dioecesi, sexcentorum et quinquaginta novem millium, ac quingentorum et quinquaginta novem morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Capitulum ecclesiae³ Granatensis, pro se et sua dioecesi, tribus prioribus annis, unius millionis, et centum ac triginta sex millium, et noningentorum et octuaginta octo morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, unius millionis, ducentorum et quinquaginta octo millium, ac noningentorum et quinquaginta

¹ Ecclesia haec in Const. iam cit. tom. xi omissa fuit (R. T.).

² In loco parallelo legitur *triginta quinque* (R. T.).

¹ Haec ecclesia in alia Constitutione relata non fuerat (R. T.).

² In alia Const. legitur *ecclesiarum*, et summa valde maior notatur (R. T.).

septem morapetitorum: Capitulum ecclesiae Malacitanae³, pro se et sua dioecesi, tribus prioribus annis, unius millionis, et sexaginta quinque millium, ac trecentorum et octuaginta septem morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, unius millionis, centum et octuaginta septem millium, ac trecentorum et quinquaginta sex morapetitorum: Capitulum ecclesiae Guadixensis, pro se et sua dioecesi, tribus prioribus annis, trecentorum et duorum millium, ac trecentorum et viginti morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, ducentorum nonaginta quatuor millium, ac centum et octuaginta octo morapetitorum: Capitulum ecclesiae Almeriensis, pro se et sua dioecesi, tribus prioribus annis, trecentorum et triginta octo millium, ac noningentorum et quadraginta octo morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, trecentorum viginti sex millium, et septingentorum ac quinquaginta et unius morapetitorum: Capitulum ecclesiae Pampilonensis, tribus prioribus annis, unius millionis, centum et decem ac novem millium, ac octingentorum et quinquaginta novem morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, unius millionis, et ducentorum sexaginta duorum millium, ac centum et quinquaginta quinque morapetitorum: Capitulum ecclesiae Canariensis, pro se et sua dioecesi, tribus prioribus annis, quadringentorum quadraginta septem millium, et noningentorum ac quadraginta trium morapetitorum; reliquis vero duobus annis quinquennii huiusmodi, quadringentorum octuaginta octo millium, ac sexcentorum et duorum morapetitorum: Abbatia *dell'Alfaro*, octuaginta novem millium, ac quingentorum et octuaginta septem morapetitorum,

¹ Haec et seqq. ecclesiae Guadixensis et Alme-riensis non memorantur in alia Const. (R. T.).

quolibet anno dictorum quinque annorum: Abbatia de Agreda, centum et quinquaginta sex millium, septingentorum et octuaginta morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Vicaria de Altadeliste⁴, centum et septuaginta novem millium, et centum septuaginta septem morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Vicaria de Huesca², centum et triginta trium millium, octingentorum quadraginta unius morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Abbatia de Vaza³, centum et quinquaginta octo millium, centum et viginti unius morapetitorum, quolibet anno dicti quinquennii: Milites militiae sancti Iacobi, duorum millionum, et noningentorum ac undecim millium, sexcentorum et triginta quatuor morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Milites militiae de Calatrava, duorum millionum, et centum ac octuaginta trium millium, et septingentorum ac vigintiquatuor morapetitorum, quolibet anno dictorum quinque annorum: Milites militiae de Alcantara, unius millionis, noningentorum et trium millium, ac septingentorum et septuaginta morapetitorum, quolibet anno dicti quinquennii: Qui quidem ducenti quinquaginta mille ducati ascendunt ad nonaginta tres miliones, et septingentos ac quinquaginta mille morapetinos: Insuper, quod aliquis de comprehensis in praedicta concessione et prorogatione, cuiusvis dignitatis, praecminentiae, ordinis et religionis existat, non eximetur⁴ a solutione ratae illum tangentis dictorum ducentorum et quinquaginta mille ducatorum quolibet anno, dictis quinque annis durantibus: et quod, si nos, aut dictus Philippus rex

¹ In loco parallelo legitur *Abadeliste* (R. T.).

² Haec in alia Const. non est memorata (R. T.).

³ Haec etiam ibi deest (R. T.).

⁴ Aptius in loco parallelo legitur *eximatur* (R. T.).

eximeret aliquem ex dictis personis, vel militiis, ordinibus, aut quavis aliâ dignitate fulgentibus sic comprehensis in dictâ concessione et prorogatione, idem Philippus rex fieri mandet desuper iustam reflectionem, recipiendo ab ipsis ecclesiis ad suum computum, defalcando ex dictis ducentis et quinquaginta mille ducatis ratam tales personas vel milites tangentem: Rursus, quod¹ quaelibet personae, cuiuscumque qualitatis et dignitatis existant, quae percipiunt et percipient pensiones, comprehendi debeant, ad effectum contribuendi ad instar aliorum reddituum decimalium, in divisione huiusmodi ducentorum et quinquaginta millium ducatorum, non obstante quacumque clausulâ, exemptione, praerogativâ, aut donatione et obligatione, etiam in formâ camerae in sui favorem factis; quodque decimae et tertiae, quas idem Philippus rex habet et quocumque modo possidet, vel aliâ vendidit, aut oppignoravit, cum evictione et immunitate, ac declaratione quod sint et esse debeant liberae a divisione et subsidio et qualibet aliâ impositione apostolicâ, remanere debeant liberae et salvae a repartitione² dictorum ducentorum et quinquaginta millium ducatorum, absque eo quod hac de causâ vel aliquâ aliâ, nisi ex contentis in praesenti concordia, aliquid minuatur ex summâ ducentorum quinquaginta millium ducatorum huiusmodi; reliquae vero tertiae, decimae, et aliae primitiae, per quascumque ecclesias, collegia, universitates, monasteria et quascumque personas possessae et perceptae, quocumque titulo, iure, consuetudine, seu privilegio fuerint, remaneant comprehensae³.

¹ Semper continuat idem regimen, sicut ab initio § 2 (R. T.).

² Hinc confirmatur quod etiam in loco parallelo legendum erat *repartitione pro reparatione* (R. T.).

³ Edit. Main. legit *comprehensa* (R. T.).

et contribuere debeant in dictâ divisione ducentorum et quinquaginta millium ducatorum huiusmodi: Insuperque¹ dictus Philippus rex recipere debeat et recipiat ad computum omne id quod tanget et fuerit iuste distributum mensis archiepiscopalis et episcopalibus dictorum regnorum Castellae et Legionis, eadem² sede vacante, intuitu dictorum ducentorum et quinquaginta millium ducatorum; quodque dictus Philippus rex debeat mandare dari quascumque cedulas et mandata solita et necessaria ad effectum ut brachium seculare det et praestet favorem et auxilium ad executionem et exactionem dictae divisionis praedictorum ducentorum et quinquaginta millium ducatorum et expensarum desuper faciendarum, et ut negotia praesentem concordiam tangentia non ducantur aut trahantur ad audientias regias per vim, neque in illis se intromittant: Praeterea, ut pro parte dictorum Philippi regis et status ecclesiastici praedictorum regnorum; supplicetur nobis, quod concederemus Breve, quo confirmaremus et approbaremus dictam concordiam, quam teneantur adimplere omnes ecclesiae dictorum regnorum, tam illae quarum procuratores ibi aderant, quae maiorem partem constituunt, quam illae, quae procuratorem non habebant: sicque non se subscripserunt: Rursus, quod iudices commissarii apostolici exequutores generales dictae concesssionis et prorogationis dent et dare debeant provisiones et subdelegationes iudicum, et reliqua omnia necessaria ad exactionem dictorum ducentorum et quinquaginta millium ducatorum et expensarum; quodque omnia debita, quae debentur capitulo, vel dignitati, aut canonico, exigi possint a iudicibus subdelegatis,

¹ Aptius in loco cit. legitur *Insuper quod* (R. T.).

² Vel vox *eâdem* redundat, vel legendum *earum* (R. T.).

si tamen tale debitum sit de fructibus, vel redditibus, super quibus est impositum et oneratum praedictum excusatum; et subdelegati sint de capitulis, dignitatibus et canonicis et non alii, ut moris est; et quoties ad dictos commissarios subdelegatos fuerit appellatum per viam gravaminis, quo aliquis se laesum praetendat ex dictâ divisione et repartitione, si iudex desuper aliquid ordinauerit, nihilominus interim non suspendet solutionem, neque impediet subdelegatis executionem exactiois, et super omnibus iustitiam administrent, et aliâs, prout in publico desuper a dilecto filio Ioanne de Talavera scriba regio et publico notario sub die xvii iulii MDCXIII confecto instrumento plenius dicitur contineri.

Partes eam
petunt confir-
mari.

§ 3. Cum autem tam Philippus rex, quam capitula et status ecclesiasticus regnorum Castellae et Legionis huiusmodi cupiant, concordiam praedictam, pro illius maiori validitate, apostolicae confirmationis robore communiri; nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolicâ dignaremur.

Confirmat
pontifex.

§ 4. Nos, qui honestis regis et capitulorum votis libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis, eundem Philippum regem, ac singulares personas capitulorum huiusmodi a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causâ latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, nec non concordiae et instrumenti praedictorum veriores tenores praesentibus pro expressis habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, concordiam huiusmodi et inde sequuta quaecumque (etiamsi ad exactionem pecuniarum in eadem

concordia contentarum etiam ante huiusmodi nostram confirmationem; in totum vel in partem, sit processum) auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, confirmamus et approbamus, illisque perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus; supplentes omnes et singulos tam iuris quam facti defectus, si qui forsitan intervenerint in eisdem; eaque (ac tam quoad capitula, quae nullo modo praedictis concordiae et distributioni interfuerunt nec illis consenserunt, etiamsi sanctae Romanae Ecclesiae cardinales fuerint ecclesias et alia beneficia possidentes, nec non decimas, primitias et alios fructus in dictâ concordia expressos exigentes) valida et efficacia esse, et per eos omnes inviolabiliter observari debere, illosque ad illorum omnium observationem et solutionem, omnibus viis ac iuris et facti remediis cogi et compelli posse et debere decernimus; absolventes etiam, si opus fuerit, tam ipsum Philippum regem, quam quoscumque eius ministros, nec non quascumque ecclesiasticas tam seculares, quam regulares personas a quibusvis censuris et poenis, si quas propter praemissa quomodolibet incurrerint, etiamsi in irregularitatem aliquam inciderint, ac missas et alia divina officia interim, non tamen in contemptum clavium, celebraverint, super qua irregularitate huiusmodi, sic per eos forsitan quomodolibet incursâ, harum serie dispensamus, nec propterea fructus ecclesiarum et beneficiorum obtentorum suos non fecisse dici aut censi posse declaramus, ac ab eis omnem inhabilitatis maculam, sive notam, si quam propter praemissa quomodolibet incurrerint, abolemus, eosque in pristinum et eum, in quo ante praemissa quomodolibet erant, statum in omnibus et per omnia restituimus, reponimus et plenarie reintegramus, ac restitutos, repositos et plenarie reintegratos per praesentes nunciamus.

Et in ea etiam monasteria et pia loca comprehendit declarata.
 § 5. Ceterum ad obviandum litibus et controversiis, quae inter personas ecclesiasticas oriri possent, harum serie declaramus, ad contributionem solutionum huiusmodi concordiae vigore faciendarum, monasteria et alia loca pia, quocumque respectu, etiam eorundem bonorum, quae vulgo dicuntur *della Branza et Crianza*, quae videlicet pro usu et victu personarum eorundem monasteriorum et piorum locorum inserviunt, teneri et obligatos fore declaramus.

Clausulae.
 § 6. Sicque in praemissis omnibus et singulis per quoscumque iudices et commissarios quavis auctoritate fungentes, etiam sacri palatii apostolici auditores, etiam eiusdem S. R. E. cardinales, ubique iudicari et definiri debere, et irritum ac inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

Executores designati.
 § 7. Et nihilominus venerabili fratri moderno, et dilectis filiis nostro et Apostolicae Sedis apud dictum Philippum regem nunc et pro tempore existenti nuncio, et commissario generali cruciatae in regnis praedictis, per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipsi, vel alter eorum per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte dicti Philippi regis et singularum personarum praedictarum fuerint requisiti, ad executionem eorum omnium, quae in dicta concordia continentur, procedant, et per eos, ad quos spectat, eandem observari curent et faciant: nec non eisdem nuncio et commissario generali iniungimus, quod, ubi et quoties super repartitione et aliis in dicta concordia contentis aliquas differentias exortas fuisse compererint, illas absque retardatione solutionis, iuxta repartitionem

¹ Verba, quae inter duo * conspicis, inutiliter repetita leguntur in edit. Main. (R. T.).

jam factam et faciendam, iudicio eorum, aequabili componant compositione et terminent, iustitiam partibus ministrando; nos enim tam praemissa peragendi, quam quidquid super praemissis statuerint, omni et quacumque appellatione remota, executioni debitae demandandi, nec non contradictores quoslibet et rebelles per opportuna iuris et facti remedia, ac demum per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, appellatione postposita, compescendi, legitimisque super his habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, auxilium brachii secularis invocandi, plenam et liberam facultatem concedimus.

Derogatio contrariorum.
 § 8. Non obstantibus felicitis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de una, et in concilio generali edita de duabus dietis, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, nec non quibusvis (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, legibus etiam municipalibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu proprio et de apostolica potestatis plenitudine, ac aliis quomodolibet, etiam iteratis vicibus concessis, approbatis et innovatis; quibus omnibus et singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica et expressa mentio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis habentes, illis aliis in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat, harum serie, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque; nec non

omnibus illis, quae in dicta concessione primae decimae huiusmodi expressum est non obstare; seu si aliquibus communiter, vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Cardinales a solutione exempti.

§ 9. Ceterum eosdem S. R. E. cardinales tantum, quibus pensiones annuae super fructibus ecclesiarum cathedralium, aut metropolitanarum, et aliorum beneficiorum ecclesiasticorum reservatae, seu ipsi fructus, vel eorum pars loco pensionum reservati reperiuntur, a praemissa contributione, quoad ipsas pensiones et reservationes fructuum, volumus exemptos esse;

Transumptis danda fides.

§ 10. Quodque praesentium transumptis etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra adhibeatur, quae ipsis originalibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxxi octobris MDCXIV, pontificatus nostri anno x¹.

Dat. die 31 octobris 1614, pontif. an. x.

CCLVIII.

Renovatio constitutionis Clementis Papae VIII circa officium duorum assistentium prioris generalis Ordinis Eremitarum sancti Augustini, una cum earum declarationibus¹.

¹ Eodem anno ac die Paulus Pontifex aliam eiusdem generis concordiam inter Philippum III et clerum Castellae et Legionis super altero subsidio quadringentorum et viginti millium ducatorum ratam habuit; Constitutionem autem omnissimam, expressam quippe iisdem verbis, etc.

² De hoc Ordine habes etiam hic supra Constitut. ccxlviii *Pastoralis* pag. 263

Paulus Papa V,
 ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.
 Provisionis nostrae debet provenire subsidio, ut ius suum unicuique conservetur. Proinde nos tenorem quarundam litterarum in formam Brevis felicitis recordationis Clementis Papae VIII praedecessoris nostri, super deputatione ac officio duorum assistentium prioris generalis Ordinis fratrum Eremitarum sancti Augustini pro tempore existentium, confectarum in secretaria nostra, tunc ipsius Clementis praedecessoris, repertum, ex minutam originali de verbo ad verbum transcribi et praesentibus annotari fecimus, pro eo quod huiusmodi tenore dilecti filii Ioannes Vincentius Spinula Genuensis ac Alphonsus Nunio de Andaluca (dicti Ordinis professores et dilecti etiam filii Nicolai a Sancto Angelo eiusdem Ordinis prioris generalis assistentes) se indigere nobis significari fecerunt. Qui quidem tenor talis est, videlicet:

Prior generalis et assistentes Clementis litteras petunt innovari.

Clemens Papa VIII,
 ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. De prospero Regularium Ordinum et personarum statu et regimine, pro nostri pastoralis officii debito, sollicite cogitantes, ad ea libenter intendimus, per quae recta et felix, quam quaerimus, gubernandi ratio inducatur.

Clementis VIII constitutio.

§ 2. Cum itaque sacras Religiosorum domos in Ecclesia Dei a sanctis patribus pie, sancteque institutas, quae unius superioris gubernio subsunt, maiores in via mandatorum Domini progressus facturas confidamus, quando eidem superiori viri aliqui religionis zelo, morum exemplo, rerumque experientia praestantes, ad gubernii onus sustinendum, consilarii adiungantur et adiutores assistant: Nos, qui Religiones ipsas nostris temporibus, restituta in his pristinae regularis disciplinae norma et observantia, pietate, charitate,

Extordium dictae Constitutionis Clementis VIII.

zelo, sanctitate, aliisque regularibus virtutibus fulgere maxime cupimus, id attente considerantes, et Ordinem sancti Augustini fratrum Eremitarum nuncupatum, quem in visceribus gerimus charitatis, paterne respicientes, ipsius superiori levamentum fore ad eius Ordinis (qui benedicente Domino, quasi foecundus ager uberes fructus emittens, per universi christiani orbis partes copiose diffusus est) curam gerendam et regiminis pondus sustinendum, Ordini vero commodum et utilitatem non modicam, aliquorum assistentium, praestantium scilicet Religiosorum, operam allaturam iudicavimus.

Institutio duorum assistentium prioris generalis.

§ 3. His igitur et aliis rationalibus de causis, quas mature ac diligenter perscrutati sumus, adducti, hac nostrâ, quam perpetuo valere volumus, constitutione decernimus, ut in ipso Ordine sancti Augustini duo ex eiusdem Ordinis patribus, prioris generalis assistentes nuncupandi, in perpetuum constitui et deputari debeant, qui assistentes (hac primâ vice dumtaxat exceptâ, qua nos ipsi illos, ut infra, deputare volumus) in capitulo generali eiusdem Ordinis deputentur (eorum vero alter citramontanus, alter ultramontanus, sed uterque in sacrâ theologia magister ac sacerdos, et in quadragesimo saltem suae aetatis anno constitutus, vitaeque innocentia, rerum usu, ac doctrinâ maxime commendatus esse debeat), quorum consilio prior generalis, ut facilius et accuratius universa Ordinis negotia, quae ad suum pertinent officium, expedire possit, assidue uti debeat, ipsique assistentes in decernendis Ordinis negotiis perpetuo eidem assistant, illumque, quocumque ierit, comitentur et associant, et generalis ipse absque eorum consilio nihil decernere valeat.

Eorum electio ad quem spectet.

§ 4. Ipsorum assistentium officium ad sexennium tantum duret, quo finito alii

1 Edit. Main. habet levamento (R. T.).

duo similes in capitulo generali huiusmodi, ut praedicitur, eligi debeant. Sed, si intra sexennium assistentes praedicti, aut alter eorum, decesserint, vel ipsorum officium per dimissionem vel amissionem aut alias quomodocumque vacare contigerit, tunc aliorum assistentium, qui usque ad tunc futurum generale capitulum durent, in deficientium locum subrogatio et electio ad Romanum Pontificem, Sedemque Apostolicam spectet et reservata existat.

§ 5. Assistentes huiusmodi eorum officio durante Sedi Apostolicae immediate subiecti sint.

Sedi Apostolicae immediate sint subiecti.

§ 6. Si vero interim crimen aliquod, quod absit, commiserint, propter quod eorum officio de iure priandi sint, tunc processus informativus contra illos a priore generali, de licentiâ tamen cardinalis protectoris ipsius Ordinis, fieri, et ad Romanum Pontificem pro tempore existentem, Sedemque praedictam transmitti debeat, ad quos eius causae cognitio et definitio pertineat. Exacto vero assistentis officio, priori generali immediate subiecti remaneant.

De crimine quomodo inquirentur.

§ 7. Hi praeterea assistentes in omnibus praedicti Ordinis negotiis votum habeant consultivum. Priorque generalis pro illorum expeditione bis in hebdomadâ ipsis assistentibus negotia huiusmodi communicare, eorumque consilium super illis requirere debeat. In quibusdam tamen gravioribus casibus (veluti in vicarii generalis nominatione, provincialium privatione, aut legum, statutorum et decretorum, quae ad universum Ordinem spectent, promulgatione, in commissariis generalibus alicubi instituendis, visitoribus provincialiarum deputandis, poenâ triremium et carceris ultra annum, aut exilii ultra biennium irrogandâ, aut vocis activae et passivae privatione, aliisque similibus) si assistentes praedicti fuerint concordēs, et

Quam auctoritatem habeant.

1 Edit. Main. habet existant (R. T.).

in voto contrario praedicti generalis, tunc, sine retardatione executionis voti ipsius prioris generalis, eius rei cognitio ad Sedem Apostolicam devolvatur; si vero contingat vota esse diversa, tunc ea sententiâ praeferatur, quae a generali magis probabitur.

Et quam praecedentiam.

§ 8. Ceterum iidem assistentes pro tempore, dum eo munere funguntur, in quibuscumque locis et actibus eiusdem Ordinis, locum habeant immediate, praesente priore generali, ante omnes alios priores provinciales, et etiam procuratorem generalem Ordinis; absente vero priore generali, locum post ipsum generalem procuratorem, sed ante omnes alios habere debeant: finito vero officio, habeant locum immediate post assistentes pro tempore existentes.

Quale stipendium.

§ 9. Utque pro eius muneris qualitate congrue sustentari possint, eisdem assistentibus, dum in officio fuerint, congrua ad eorum sustentationem stipendia, ex communibus provinciarum et domorum eiusdem Ordinis redditibus, per cardinalem protectorem et priorem generalem praedicti Ordinis decernenda et stabilienda, assignari debeant, et per eos exigi, et in eorum usus et utilitatem converti possint.

Electio assistentium pro hac prima vice.

§ 10. Hac igitur primâ vice dilectos filios Iacobum de Cortona, et Petrum Manriquez eiusdem Ordinis professores, et in sacrâ theologiâ magistros, in praedicti prioris generalis assistentes, Iacobum nimirum nationis citramontanae, et Petrum ultramontanae, pro primo sexennio, auctoritate apostolicâ, tenore praesentium, constituimus et deputamus.

Praeceptum observandi suae praedictae.

§ 11. Mandantes propterea in virtute sanctae obedientiae, ac sub excommunicationis, et privationis vocis activae et passivae, aliisque arbitrii nostri poenis, moderno, et pro tempore existenti dicti Ordinis priori generali, ac universis et singulis aliis superioribus et religiosis, ut

praesentes litteras, et in eis contenta quaecumque observent, et ab omnibus, ad quos spectat, observari curent et faciant, nec a quoquam molestari patiantur, tam praedictos a nobis electos, quam pro tempore futuros assistentes huiusmodi, sed illos eorum officio fungi, ac omnibus et singulis praemissis pacifice frui et gaudere permittant et faciant.

Derogatio contrariorum.

§ 12. Non obstantibus apostolicis ac in-provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus, constitutionibus et ordinationibus, dictique Ordinis (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, eidem Ordini, priori generali, et aliis superioribus et personis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, approbatis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris die v iulii MDCXIII, pontificatus nostri anno II.

Constitutio innovatur.

§ 13. Ceterum, ut earundem litterarum tenor sic insertus omnimodam rei seu facti certitudinem faciat, apostolicâ auctoritate decernimus, ut illud idem robur, eandemque vim, et eundem vigorem dictus tenor in omnibus et per omnia habeat, quem haberent litterae originales praedictae, ac eadem prorsus eidem tenori fides adhibeatur, quandocumque et ubicumque, in iudicio sive alibi, fuerit exhibitus vel ostensus, ac illi pariter stetur, sicut eisdem litteris originalibus staretur, si forent exhibitae vel ostensae. Per hoc autem nullum ius cuiquam de novo acquiri volumus, sed antiquum tantummodo conservari.

Datum Romae apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxvii novembris MDCXIV, pontificatus nostri anno X.

Dat. die 27 novembris 1614, pontif. anno X.

Sub eadem die innovatio alterius constitutionis Clementis VIII circa idem obiectum.

Paulus Papa V,

ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Provisionis nostrae debet provenire subsidio, ut ius suum unicuique conservetur. Proinde nos, tenorem quarumdam litterarum in formâ Brevis felicitatis recordationis Clementis Papae VIII, praedecessoris nostri, super deputatione ac officio duorum assistentium prioris generalis Ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini pro tempore existentium confectarum, in secretariâ nostrâ, tunc ipsius Clementis praedecessoris, repertum, ex minutâ originali de verbo ad verbum transcribi, et praesentibus annotari fecimus, pro eo quod huiusmodi tenore dilecti filii Ioannes Vincentius Spinula Genuensis ac Alphonsus Nunio de Andaluca (dicti Ordinis professores, et dilecti filii Nicolai a sancto Angelo eiusdem Ordinis prioris generalis assistentes) se indigere nobis significari fecerunt, qui quidem tenor talis est, videlicet:

Clemens Papa VIII,

Ad perpetuam rei memoriam.

Clementis VIII litterae.

Exordium.

§ 14. Quae a nobis aliâs provide statuta et ordinata sunt, firmiter perpetuo observari cupientes, ea, cum opus est, confirmamus et innovamus, prout in Domino salubriter conspiciamus expedire. Cum itaque aliâs pro feliciore regimine Ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini decreverimus ut in ipso Ordine S. Augustini duo ex eiusdem Ordinis patribus in prioris generalis assistentes nuncupandi in perpetuum constitui et deputari deberent, qui, etc. *Omittitur residuum relationis quia ipsa Bulla est quae legitur in Const. praeced. § 1, et seqq.*

Referatur praecedens Constitutio.

§ 15. Cum autem capitulum generale praedicti Ordinis Eremitarum S. Augustini

in proximo futuro festo Pentecostes Romae Deo favente celebrandum sit, nos praemis-
sa omnia iuxta ordinationem nostram huiusmodi, tam in praedicto capitulo quam deinceps in perpetuum, observanda esse censentes, litterarumque praedictarum tenorem, ac si ad verbum insereretur, praesentibus pro expresso habentes, motu proprio, et ex certâ scientiâ, ac merâ deliberatione nostrâ, deque apostolicae potestatis plenitudine, praedictas litteras, ac omnia in illis contenta, de novo, quatenus opus sit, perpetuo confirmamus, approbamus et innovamus, ac iuxta illarum seriem et tenorem in praedicto futuro et aliis capitulis generalibus praedictos duos assistentes, alterum ex citramontanâ, et alterum ex ultramontanâ natione, eligi et deputari, aliaque praemissa in omnibus et per omnia observari et executioni demandari statuimus et ordinamus. Mandantes propterea in virtute sanctae obedientiae praesidenti, ac definitoribus, et fratribus vocalibus eiusdem capituli generalis, ceterisque ad quos spectat, et in futurum spectabit, ut praemissa omnia observent et observari curent et faciant.

§ 16. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac Ordinis praedicti (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, ac omnibus illis, quae in praedictis litteris volumus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Anconae, sub annulo Piscatoris, die xxvii aprilis MDXCVIII, pontificatus nostri anno vii.

§ 17. Ceterum, ut earundem litterarum tenor sic insertus omnimodam rei seu facti certitudinem faciat, apostolicâ auctoritate decernimus, ut illud idem robur, eandemque vim, et eundem vigorem dictus tenor in omnibus et per omnia habeat, quem haberent litterae originales

Cuius omnimoda executio praecipitur.

Quibuscumque non obstantibus.

Paulus praedictas Clementis litteras renovat.

praedictae, ac eadem prorsus eidem tenori fides adhibeatur, quaecumque et ubicumque, in iudicio sive alibi, ubi fuerit exhibitus vel ostensus, ac illi pariter stetur, sicut eisdem litteris originalibus staretur, si forent exhibitae vel ostensae. Per hoc autem nullum ius cuiquam de novo acquiri volumus, sed antiquum tantummodo conservari.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxvii novembris MDXIV, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 27 novembris 1614, pontif. anno x.

Opportunum duxi hic subinserere, quae circa praedictam priorem Clementis VIII constitutionem cardinalis Ordinis protector, consulto eodem Pontifice, declaravit.

Antonius tituli sancti Stephani sanctae Romanae Ecclesiae presbyter cardinalis Saulius nuncupatus, ac totius Ordinis Eremitarum sancti Augustini protector, dilectis nobis in Christo patribus, magistro Andreae Fiviziano priori generali, procuratori totius Ordinis, provincialibus, definitoribus, prioribus quocumque localibus, ac ceteris omnibus eiusdem Ordinis fratribus, salutem, etc.

Cardinalis Saulius protector Ordinis refert praecedentem Clementis VIII Constitutionem.

§ 18. Cum aliâs, mensibus proxime elapsis, Sanctissimus Dominus Noster Clemens Papa VIII, pro bono regimine ac faciliore totius Ordinis Eremitarum sancti Augustini gubernio, per Breve apostolicum duos viros probos ac experientiâ praestantes, dilectos patres videlicet magistrum Iacobum Cortonensem Italum, et magistrum Petrum Manriquez Hispanicum, reverendo patri priori generali adiunxerit, et in assistentes deputaverit, quorum consilio et voto prior ipse generalis universa Ordinis negocia, quae ad suum pertinent officium, accuratius expedire posset et valeret, cum auctoritate, stipendio, et praesententiâ, quadam, de quibus in dicto Brevi

sub annulo Piscatoris confecto die v iulii MDXIII, latius continetur, ad quod, etc.;

§ 19. Cum sit etiam, quod, eo publicato, circa nonnulla in dicto Brevis contenta, quae non modicam perturbationem in toto Ordine generari posse videbantur, dubitari contigerit, quae tum ipsi perspeximus, tum ab aliis admoniti fuimus;

§ 20. Et propterea ad tollendas omnes dubitationes, mentesque, ac animos nonnullorum sedandos, praefatum Sanctissimum Dominum Nostrum consulendum duximus, ut voluntatem suam nobis in omnibus patefaceret. Qui specialiter in infrascriptis nobis vivae vocis oraculo mentem suam declaravit et expressit, nunquam suae intentionis fuisse nec esse, quoad praecedentiam dictorum assistentium, qui de praesenti sunt et imposturum erunt, finito eorum officio post sexennium, velle in aliquo praedecedere priori generali ipsius officio functo vel dimisso vel absoluto ab eo, nec generali procuratori totius Ordinis, dum fuerit in actu suae procuratoris, minusque provincialibus actu existentibus in suâ provinciâ, nec definitoribus in definitorio ipso actu permanentibus, nec etiam prioribus localibus conventuum generalium in suo conventu actus priorales exercentibus; sed illam clausulam ibi: *Finito autem officio*, etc., quoad locum quem habituri sunt inter fratres dicti assistentes, ita intelligendam esse, ut post sexennium, finito eorum officio, praefati assistentes praecedere debeant omnes et quoscumque fratres, cuiuscumque sint gradus, ordinis, dignitatis, honoris et conditionis, exceptis supradictis priori generali ab eius officio absoluto, procuratore totius Ordinis suum officium actu exercente, provincialibus in suâ provinciâ cum effectu existentibus, definitoribus actu in ipso definitorio permanentibus, ac prioribus localibus conventuum generalium priorales actus in suo

Et etiam nonnulla dubia super exorra.

Deinde consulto prius Pontifice declarat primum dubium circa praecedentiam assistentium praedictorum.

conventu pertractantibus: qui omnes in occurrenti casu dictos assistentes, eorum officio finito, praecedere debeant, et non aliter: in ceteris omnibus dicto Brevi in suo robore inviolabiliter permanente.

Et secundum
circa eorum sti-
pendium.

§ 21. Quo vero ad stipendia praefatis assistentibus pro eorum congrua substantiatione ex communibus totius Ordinis redditibus assignanda, et in ipsorum usus convertenda, idem Sanctissimus Dominus Noster declaravit, sitae intentionis pariter fuisse et esse, ne detur locus proprietati, et ad huiusmodi suspicionem penitus tollendam, per eosdem assistentes ea lege et hac conditione dicta stipendia exigi posse, ac in suos usus, utilitatemque dicto sexennio durante converti, dummodo eorum officio finito in capitulo generali de habitis et receptis, expensisque per eos factis, fidem computum reddant, cum reliquorum satisfactione et effectuali consignatione eorum, quae supererunt, quaeve non expensa vel male erogata apparebunt, ad quae omnia peragenda voluit eosdem omnino teneri et obligatos esse.

Et huiusmodi
praecipit ser-
vari declaratio-
nes.

§ 22. Hanc igitur Sanctissimi Domini Nostri voluntatem, declarationem, intentionem, ac mentis ipsius attestationem, ne de cetero super his dubitari contingat, vobis omnibus notum fieri cupientes, has nostras patentes litteras manu nostra signatas, et sigillo parvo munitas, vobis exarandas, scribendasque curavimus. Vobis omnibus auctoritate nostri officii, immo verius Sanctissimi Domini Nostri vivae vocis oraculo nobis facto, districtius praecipiendo, ut praedicta omnia observetis, ac inviolabiliter a ceteris omnibus observari mandetis, atque curetis. Valete in Domino.

Datum Romae in palatio nostrae solitae residentiae, v idus novembris, anno Domini MDXCIII.

Decretum capituli generalis Ordinis Eremitarum sancti Augustini, Recineti

anno Domini MDCII, praesidente illustrissimo ac reverendissimo D. D. Octavio S. R. E. cardinali Bandino celebrati, circa officium duorum assistentium.

§ 23. Ne dignitatis memoria post officii functionem sordescat, visis litteris illustrissimi ac reverendissimi domini D. Antonii cardinalis Saulii Ordinis nostri protectoris ad illustrissimum ac reverendissimum dominum D. Octavium cardinalem Bandinum sub XXIII aprilis huius anni, declaratur, quod tam reverendissimus pater totius Ordinis vicarius generalis apostolicus, quam reverendi patres assistentes, post abdicationem officiorum, ius habeant ferendi suffragium in comitiis generalibus, et loco post electos potiantur. Quod perpetuis temporibus servandum decernitur. Nova autem patrum assistentium electio ad definitorium generale pertineat.

Capitulum generale circa officium assistentium decrevit, ut hic.

CCLIX.

Clero seculari civitatis Mexicanae totiusque regni novae Hispaniae in Indiis ubique competit praecedentia super clerum regularem, etiam in propriis ecclesiis, et conventibus quorumcumque regularium.

Venerabili fratri archiepiscopo Mexicano
Paulus Papa V.
Venerabilis frater,
salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Exponi nobis nuper fecerunt dilecti filii decanus, capitulum et canonici ecclesiae Mexicanae, quod in civitate Mexicana in novo Hispaniae regno in Indiis, nonnulli monachi et alii regulares etiam Ordinum mendicantium praetendunt clerum secularem in publicis processionibus praecedere.

In regno Mexicano Regulares praecedentiam sibi arrogant super clerum secularem.

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.
2 Potius legendum novae (R. T.).

Decretum, de
quo in rubrica.

§ 2. Nos, pro nostri pastoralis officii debito, utriusque cleri secularis et regularis quieti consulere, et omnium controversiarum occasionem inter eos, quantum cum Domino possumus, remove cupientes, supplicationibus decani, capituli et canonicorum praedictorum nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium super sacris ritibus et caeremoniis deputatorum consilio, fraternitati tuae per praesentes committimus et mandamus, ut in civitate Mexicana et toto regno novae Hispaniae in Indiis, regulares tam monachos quam fratres quorumcumque Ordinum, etiam mendicantium, in processionibus et aliis publicis actibus non debere clerum secularem praecedere, neque cum eis mixtim incedere, sed clerum secularem praedictum in omnibus locis, etiam in propriis ecclesiis et conventibus monachorum et fratrum, aliorumque regularium quorumcumque, praefendum esse et praecedere debere; etiamsi aliquando ex secularium indulgentia, aut humanitate, seu alia forsitan de causa, secus factum fuerit; et quaecumque contrariam consuetudinem tamquam abusum corrigendam esse, et ubique locorum in partibus praedictis observari debere, prout generaliter in universali Ecclesia iuxta dispositionem libri caeremonialis servatur, et specialiter servari mandatum fuit a felicis recordationis Clemente Papa VIII praedecessore nostro in regnis Castellae et Legionis¹;

Clausulae.

§ 3. Sicque, et non aliter, per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores (sublatam eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et definiri, debere, ac

¹ In sua Const. cccvi quam habes in tom. x, pag. 879 (R. T.).

irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, auctoritate nostra decernas et declares;

§ 4. Ac contradictores quoslibet et rebelles, necnon decreto et declarationi per te vigore praesentium faciendis non parentes, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis et conditionis fuerint, per censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, cogas et compellas, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis; super quo tibi plenam, liberam et amplam facultatem, eadem auctoritate, tenore praesentium, concedimus et impertimur.

§ 5. Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papae VIII praedecessoris nostri de una, et in concilio generali edita de duabus, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon Ordinum praedictorum (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, illis, eorumque superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 6. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides ubique

Archiepiscopo
Mexicano eius-
dem decreti
exequutio de-
mandatur.

Distinctione
derogatur.

Et merito
derogatur.

habeatur, quae praesentibus haberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die 1 decembris MDCXIV, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 1 decembris 1614, pontif. an. x.

CCLX.

Confirmatio decreti concilii Constantiensis contra asserentes licere inferre manus tyrannus¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium a materia ipsa desumptum.

Cura dominici gregis, per abundantiam divinae gratiae humilitati nostrae commissa, impigre nos semper, et his praecipue calamitosis temporibus, invigilare cogit, ut pastoralis sollicitudine diabolicae versutiae conatus destruantur, et ii maxime, quibus, sub ipso boni seu liciti operis titulo, incautos fallit, vel eos, qui sunt intrinsecus lupi rapaces, ovium vestimentis praetexit, salutemque principum, unde publica tranquillitas pendet, in discrimen vocare molitur. Adversus quam rerum perniciem, etsi ecclesiasticis decretis satis provisum est, tamen quoniam temporum conditio et rei gravitas postulant, nostraque in catholicos principes paterna charitas requirit, ut, quorum salutem sinceris desideramus affectibus, et a Domino incessanter exposcimus, eorum securitati, quantum in Domino possumus, consulamus, amplius providendum duximus.

Concilii Constantiensis decretum contra manus iniectas in tyrannos refert.

§ 1. Itaque, ut eorum nefarium et execrandum scelus, qui impias manus principum personis admovere, aut contra eorum salutem quomodolibet attentare diabolicam praesumptione non verentur, ab Ecclesia catholica, quantum ex alto conceditur, ablegetur, et omnis aditus fraudibus et

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

vesanis erroribus praecludatur; concilii Constantiensis declarationem, decretum ac definitionem circa doctrinam de nece tyranni editam tenoris huiusmodi: « Praecipua sollicitudine volens haec sacrosancta synodus ad extirpationem errorum et haeresum in diversis mundi partibus invalescentium providere, sicut tenetur et ad hoc collecta est, nuper accepit, quod nonnullae assertiones erroneae in fide et bonis moribus, ac multipliciter scandalosae, totiusque reipublicae statum et ordinem subvertere molientes, dogmatizatae sunt, inter quas haec assertio delata est: *Quilibet tyrannus potest et debet licite et meritorie occidi per quemcumque vassallum suum vel subditum, etiam per clanculares insidias et subtiles blanditias, vel adulationes, non obstante quocumque praestito iuramento seu confederatione factis cum eo, non expectata sententia, vel mandato iudicis cuiuscumque.* Adversus hunc errorem satagens haec sancta synodus insurgere, et ipsum funditus tollere, praehabita deliberatione maturam, declarat, decernit et definit, huiusmodi doctrinam erroneam esse in fide et in moribus, ipsamque tamquam haereticam, scandalosam, et ad fraudes, deceptiones, mendacia, prodiones, periuria viandantem, reprobatur et condemnat. Declarat insuper decernit et definit, quod pertinaciter doctrinam hanc perniciosissimam asserentes, sunt haeretici, et tamquam tales iuxta canonicas sanctiones puniendi ».

§ 2. Nos, maturam deliberatione praehabita, hac nostram perpetuam constitutionem, apostolica auctoritate innovamus, et, quantum opus sit, approbamus et confirmamus. Si quis autem diabolico ausu contrarium attentare praesumpserit, eo ipso anathemate innodatus existat.

§ 3. Volumus autem, ut haec nostra constitutio ad valvas basilicae Principis apostolorum, et in acie campi Florae Urbis

Atque confirmat.

Praesentium publicatio Romae facta singulos arcet.

affixa, ita omnes afficiat, ac si unicuique personaliter intimata fuisset.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxiv ianuarii MDCXV, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 24 ianuarii 1615, pontif. anno x.

CCLXI.

Prohibitio de pecuniis Montium Pietatis Status Ecclesiastici ad alium quam ab eorum erectione destinatum usum, absque Sedis Apostolicae licentia, quoquo modo disponendi¹.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Onerosa pastoralis officii cura, meritis licet imparibus, nobis ex alto commissa postulat, ut honorum quorumcumque, miserabilium personarum subventioni destinatorum, conservationi consulamus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Causa huius prohibitionis.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, pecuniae Montium Pietatis nuncupatorum Status nostri Ecclesiastici, ad usus pauperum mutuo dandae, in alios usus avertantur, et in dies minuantur;

Prohibitio pecunias Montium Pietatis, in alium quam ab eorum erectione destinatum usum converterendi.

§ 2. Nos, huic malo opportuno remedio, quantum cum Domino possumus, providere volentes, motu proprio, et ex certa scientia ac mera deliberatione nostris, universis et singulis Montium Pietatis huiusmodi praesidentibus, protectoribus, defensoribus, administratoribus, deputatis et officialibus quibuscumque, necnon communitatibus, universitatibus, et earum etiam officialibus, quarumcumque civita-

¹ Huiusmodi Montium institutiones licitas probavit Leo X in Constitut. xii *Inter* (in. h. n. edit. est xi in tom. v, pag. 621). Et eorum administrationis rationem Ordinariis locorum reddendam esse censuit Concilium Tridentinum sess. xxv, cap. ix. De Monte autem in Urbe constituto attende Gregorii XIII Constit. cxxiii *Inter*, tom. viii, pag. 491.

Bull. Rom. — Vol. XII.

38

tuam, terrarum, et locorum Status nostri Ecclesiastici, quacumque dignitate fulgentibus, etiamsi episcopi, archiepiscopi, patriarchae, aut S. R. E. cardinales, etiam de latere legati existant, ne de pecuniis ad dictos Montes quomodolibet spectantibus et pertinentibus, ac tam pro sorte principali a principio illis assignatis, quam pro dictae sortis augmento postea acquisitis, in alios quam pauperum usus, iuxta modum et formam in erectione dictorum Montium praescriptam, absque nostra et Sedis Apostolicae licentia, sub quovis praetextu, vel quaesito colore, et cum obligatione intra quodcumque breve tempus restituendi, disponere praesumant, tenore praesentium prohibemus.

§ 3. Quod si quis contra hanc nostram prohibitionem venire praesumpserit, cardinales quidem, patriarchae, archiepiscopi, episcopi, suspensionis, aliae vero inferiores personae excommunicationis sententiam eo ipso incurrant, a qua non nisi a Romano Pontifice, praeterquam in mortis articulo, absolvi possint.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque in contrarium facientibus quibuscumque.

§ 5. Volumus autem, quod praesentis prohibitionis copia in loco publico Montium Pietatis huiusmodi, quod ab omnibus legi possit, continuo affixa remaneat.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die v februarii MDCXV, anno x.

Dat. die 5 februarii 1615, pontif. an. x.

CCLXII.

Quae servare debeant clerici regulares Congregationis sancti Pauli Decollati in admittendis novitiis ad habitum et professionem religionis¹.

¹ Congregationem istam omnium primus approbavit Clem. VII in Constitut. xlv *Vota*, tom. vi.

Contravenientium poenae.

Derogatio contrariorum.

Fides transumptorum.

Paulus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Sixtus V formam recipiendi novitios ad religionem praescripsit.

§ 1. Alias felicis recordationis Sixtus Papa V, praedecessor noster, modum et formam admittendi novitios ad habitum et professionem regularem praescribens, et antea desuper editam suam Constitutionem moderans, inter alia concessit, ut in qualibet provincia saltem duo, vel, si commode fieri posset, tria, aut plura monasteria seu domus regulares deputarentur, quarum seu quorum superiores, infra annum saltem, ad inquisitionem super novitiis faciendam, et ad ipsos religiosos iuxta formam eius prioris Constitutionis recipiendos, et alia in eadem Constitutione contenta peragenda insimul congregarentur, prout in eiusdem Sixti praedecessoris sub plumbo desuper expeditis litteris, quarum tenores praesentibus pro expressis haberi volumus, plenius continetur.

Cuius Pontificis mentis satisfieri videtur ex inquisitione, quam ista Clericorum Congregatio facit secundum suum institutum, auctoritate apostolica confirmatum.

§ 2. Cum autem (sicut dilecti filii praepositus generalis, et clerici regulares Congregationis clericorum regularium sancti Pauli Decollati nobis nuper exponi fecerunt) ipsi novitios ad habitum et professionem praedictos, iuxta litterarum praedictarum tenorem, non nisi magno cum incommodo, propter nimiam eorum domorum regularium a se invicem distantiam, recipere non possint, in regularibus vero eorum institutis apostolicam auctoritate confirmatis caveatur expresse, ne no-

vitii in Congregatione praedicta ad habitum et professionem absque consensu et voto dicti praepositi generalis et quatuor assistentium recipi possint, indeque piae dicti Sixti praedecessoris circa praemissa constitutioni satis prospectum esse videatur;

§ 3. Nobis propterea praepositus et clerici praedicti humiliter supplicari fecerunt, quatenus sibi in praemissis, ut infra, indulgere, aliasque desuper opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 4. Nos igitur, praepositum et clericos praedictos specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium negociis regularium praepositorum consilio, quod de cetero perpetuis futuris temporibus in praedicta Congregatione novitii ad habitum et professionem regulares eiusdem Congregationis, cum consensu et voto illius praepositi generalis et quatuor assistentium praedictorum, servata in reliquis praedictarum litterarum forma, recipi et admitti libere et licite ac valide possint et valeant, apostolicam auctoritate, tenore praesentium, concedimus et indulgemus.

§ 5. Non obstantibus litteris praedictis, ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon dictae Congregationis (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis)

Ipsa ergo Congregatio Pontifici supplicat pro opportuna provisione.

Qui eidem Congregationi indulget, ut novitios de voto praepositi generalis et quatuor assistentium ad habitum et religionem admittat, servata in reliquis forma dictae Bullae Sixti V.

Derogat contrariis.

pag. 160. Deinde confirmavit Paulus III Constit. v Dudum, eodem tomo, pag. 190. Quam iurisdictionem et facultates habeant conservatores dictae Congregationis vide Constit. x Iulii in Ad hoc, eodem tomo, pag. 427. Quo vero ad receptionem et educationem novitiorum, attende etiam Constit. cxii Sixti V Cum de omnibus, tom. viii, pag. 951, et Constitut. v Greg. XIV Circumspecta tom. ix, pag. 392, nec non Constit. cclxxviii Clem. VII In suprema (in h. n. edit. est cclxxix in tom. x pag. 768).

1 Vide locum cit. in nota ad rubricam (n. t.).
2 Particula non praeter rem est (n. t.).

1 Forsan legendum intentioni vel paulo ante lege praedicti loco piae dicti (n. t.).

statutis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die XXI februarii MDCXV, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 21 februarii 1615, pontif. an. x.

CCLXIII.

Institutio studii generalis in collegio, per Theodorum episcopum Paderbonensem et sacri imperii principem ad catholicae fidei ac bonarum artium profectum in civitate Paderbonensi erecto, sub regimine Societatis Iesu, cum privilegiorum et gratiarum enlargemente.

Paulus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Ex studiorum universitatibus quae bona proficiscantur.

In supereminenti Apostolicae Sedis specula, meritis licet imparibus, disponente Domino constituti, et intra mentis nostrae arcana revolventes, quantum ex litterarum studiis catholica fides augeatur, divini nominis cultus protendatur, veritas agnosceatur, ac iustitia colatur, ad ea, per quae litterarum studia huiusmodi ubilibet excitentur, et humiles personae eis incumbere desiderantes id efficere possint, libenter intendimus, et in iis nostrae sollicitudinis partes propensius impertimur, prout pia ecclesiasticorum praelatorum vota exposcent, nosque, locorum qualitate pensata, in Domino conspiciamus salubriter expedire.

Theodorus episcopus Paderbonensis collegium Societatis Iesu Paderbonae erigit, redolentibusque competentibus dotat.

§ 1. Sane, nomine venerabilis fratris Theodori episcopi Paderbonensis, sacri romani imperii principis, nobis nuper expositum fuit, quod ipse a viginti annis, vel circa, ut adolescentes suae civitatis Paderbonensis in bonis litteris, moribus et sinceram pietate instituere, et populus sibi commissus per frequentiam sacramentorum poenitentiae et eucharistiae, necnon

concionum, lectionum et sacrificiorum in spiritualibus promoveretur, in eadem civitate unum collegium Societatis Iesu, in quo humaniores litterae docerentur, per tunc existentem praepositum generalem dictae Societatis, in vim privilegiorum sibi ab Apostolica Sede concessorum, erigi et institui curavit, illudque opportuno aedificio construi fecit et competentibus redditibus annuis dotavit.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, dictus Theodorus episcopus provide consideret tam in suo quam vicinis episcopatibus magnam penuriam parochorum, qui litteras sciant, ut populum erudire, et se se haereticis, eorumque falsis et erroneis opinionibus opponere, ac etiam eorum, qui cum dignitate clero seculari, civitatibus, oppidis et locis, ac etiam abbatibus et monasteriis praefici possint, existere, et academias catholicas quinque aut sex dierum itinere distare; e contra vere propinqua esse gymnasia haereticorum, in quibus omnia studia ad haereses et falsa dogmata propaganda diriguntur, ac sapientiam huius seculi gubernantur, et ad ea meliora saepe ingenia cum magno spiritualium et temporalium rerum damno proficiscuntur; et in tota veteri Saxoniam nullam adesse academiam catholicam: et propterea, ut religionem catholicam, quae in locis sibi subiectis et vicinis episcopatibus viget, conservet, et, ubi lapsa est, hac potissimum ratione restituat, ac suos subditos et vicinos quam plurimos ad litterarum studia et navandi bonis litteris operam excitet, universitatem studii generalis, in qua duae facultates theologia et philosophia, cum scholis linguae latinae, graecae et hebraeae, sub cura tamen, regimine et administratione dictae Societatis praepositi generalis et clericorum

Et in dicto collegio universitatem studii generalis theologiae, philosophiae, etc. instituitur potest.

1 Perperam edit. Main. legit universitatum (n. t.).

rum eius, seu personae a dicto praeposito generali deputandae, doceantur, seu legantur, sufficientibus redditibus per eum dotandam, ac competenti habitatione, aliisque rebus necessariis ei providendum, per nos erigi et institui summopere desideret: nobis idcirco humiliter supplicari fecit, quatenus, subditorum suorum saluti et commodo consulendo, in dicta civitate, ac aedibus ipsius collegii, universitatem, in qua Societatis praedictae religiosi theologiam, philosophiam, et ingenuas artes praedictas publice profiterentur, et iuvenes quoscumque docerent, apostolica auctoritate perpetuo erigere et instituere, aliisque in praenissis opportune providere de benignitate apostolica dignemur.

Institut. Paulus.

§ 3. Nos igitur, Theodorum episcopum a quibusvis, etc., censes, huiusmodi supplicationibus inclinati, ex nunc, prout postquam dictus Theodorus episcopus sufficientes redditus ad infrascripta de suo attribuērit et de rebus necessariis providerit, in civitate praedicta, ac aedibus dicti collegii, ubi nunc scholae sunt, seu forsā in ampliorem formam construuntur, universitatem studii generalis, in qua religiosi dictae Societatis theologiam nec non philosophiam, tam scholasticam, quam positivam, naturalem ac moralem, linguas latinam, graecam, et hebraeam, aliasque ingenuas artes praedictas publice profiteantur, ac iuvenes quoscumque doceant, ad instar aliarum universitatum studiorum generalium, tam in transalpinae provinciae et regnis, quam aliis ubilibet erectarum, apostolica auctoritate praedicta, tenore praesentium, perpetuo erigimus et instituimus, sine tamen alicuius praepositi.

Regimini Societatis Iesu supponit.

§ 4. Ipsamque universitatem et studium generale, sic erectum et institutum, curae regimini et administrationi dictae Societatis, et illius praepositi generalis, seu ab eo deputandi, qui totius universitatis re-

ctor existat, praedicta auctoritate, etiam perpetuo supponimus et submittimus.

§ 5. Ac eidem universitati, illiusque rectori, magistris, scholasticis, aliisque praedictis universis et singulis, ut omnibus et quibuscumque privilegiis, indulgiis, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, favoribus, gratiis, praerogativis, honoribus, et praeeminentis, huiusmodi universitatibus, illarumque pro tempore existentibus rectoribus, magistris, lectoribus, doctoribus, praceptoribus, scholasticis, procuratoribus, bidellis, nunciis, officialibus, ministris, et aliis personis, in genere vel in specie, tam praedicta, quam imperiali, regia, aut ducali auctoritatibus, et aliis pro tempore quomodolibet, concessis, non solum ad eorum instar, sed pariformiter ac aeque principaliter, in omnibus et per omnia, uti, potiri et gaudere:

Privilegiisque et gratiis studiorum huiusmodi dicti collegii eiusque personas exornat.

§ 6. Et insuper rectori eiusdem universitatis et collegii pro tempore existenti, ut illos, quos in ipsa erecta universitate, vel etiam alibi in alia quavis catholica per debitum tempus studuisse ac scientia et moribus idoneos esse repererit, in praedictis facultatibus artium et theologiae, ad baccalaureatus, etiam formati, licentiatursae, laureae, ac doctoratus, nec non magisterii gradus (servata in omnibus forma decretorum Viennensis et Tridentini conciliorum, quibus in aliquo derogare non intendimus, et aliis iuxta universitatum aliorum studiorum generalium consuetudines et erectae universitatis statuta) promovere, et ipsorum graduum solita insignia eis exhibere.

Rectori illius facultatem promovendi ad gradus concedit.

§ 7. Utque ad dictos gradus sic per illum promoti, postea publice et privatim, etiam in omnibus aliis universitatibus studiorum generalium, facultates praedictas interpretari, et alios docere, et de eis

Promotis autem privilegia et facultates in aliis huiusmodi studiis promotis competentes enlargitur.

1 Erronee, ut puto, edit. Main. legit *scientiae* (R. T.).

disputare, gradui seu gradibus huiusmodi convenientes actus exercere, ac omnibus privilegiis, gratiis, favoribus, praerogativis et indulgiis, quibus alii in praedictis seu aliis universitatibus, et alibi iuxta illarum constitutiones et mores, ad gradus praedictos promoti de iure vel consuetudine utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere poterunt in futurum, in omnibus et per omnia perinde ac si gradus ipsos in universitatibus huiusmodi iuxta illarum mores et consuetudines rite suscepissent, uti, potiri et gaudere:

Praeposito generali Societatis Iesu statuta pro dicti collegii regimine condendi, officialesque et ministros deputandi tribuit auctoritatem.

§ 8. Nec non pro tempore existenti dictae Societatis praeposito generali, ut per se, vel dicti collegii et erectae universitatis rectorem, aut alium, seu alios, pro salubri et felici dictae universitatis directione, ac rectoris, magistrorum, procuratorum, bidellorum, nunciorum, ac aliorum ministrorum, et officialium muneribus et functionibus, modoque et forma docendi, et aliis sua officia exercendi, et scholasticorum manutentione, quaecumque statuta et ordinationes licita et honesta, ac sacris canonibus et concilii Tridentini decretis et constitutionibus apostolicis non contraria, edere et promulgare, eaque pro temporum, rerum et personarum qualitate mutare, corrigere et reformare, seu illa cassare et abrogare, ac alia de novo edere et super illorum observatione poenas eius arbitrio imponere: dictaeque universitatis doctores, magistros, lectores, scholasticos, procuratores, bidellos, aliosque ministros et officiales eligere et amovere, seu electiones factas confirmare libere et licite valeant, auctoritate et tenore praedictis, etiam perpetuo concedimus et indulgemus.

Bona, et iura ab ipso Theodoro episcopo dicto collegio concedenda, eidem perpetuo applicat.

§ 9. Nec non domum, bona et iura a dicto Theodoro episcopo, ut praefertur, collegio et illius universitati per praesentes erectae praedictis concessa et do-

nata, ac etiam concedenda et donanda, auctoritate et tenore similibus, itidem perpetuo applicamus et appropriamus.

Clauulas huius Constitutionis praeservatas apponit.

§ 10. Praesentes vero nostras litteras de nullitatis vitio notari, seu impugnari, infringi, limitari, seu in ius vel controversiam vocari, aut adversus eas quodcumque iuris et facti vel iustitiae aut gratiae remedium intentari, impetrari vel concedi nullatenus unquam posse; sed illas semper et perpetuo, adversus quascumque impugnationes et exceptiones, validas et efficaces fore et esse, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere debere;

Ita et non aliter iudicari mandati.

§ 11. Sicque, et non aliter, per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, iudicari, etc., attentari, decernimus.

Contrariis quoque derogat.

§ 12. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die II aprilis MDCXV, pontificatus nostri anno X.
Dat. die 2 aprilis 1615, pontif. an. X.

CCLXIV.

Lodovico regi christianissimo conceditur ad sui vitam indultum nominandi ad ecclesias et monasteria Britanniae et provinciae Provinciae.

Charissimo in Christo filio nostro Ludovico Francorum regi christianissimo Paulus Papa V.

Charissime in Christo fili noster, salutem et apostolicam benedictionem.

Cum nonnulli Romani Pontifices praedecessores nostri aliquibus Francorum regibus christianissimis, ob eorum praedicta in Apostolicam Sedem merita, ius

Nonnulli Pontifices regibus Galliae ius nominandi ad ecclesias et monasteria Britanniae.

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

et provinciae
Provinciae ad
eorumdem re-
gum vitam con-
cessere.

nominandi personas idoneas ad cathedra-
les et metropolitanas ecclesias ac monas-
teria in ducatu Britanniae et provincia
Provinciae, quorum ipsi reges domini in
temporalibus existunt, pro tempore va-
cantia ad cuiuslibet dictorum regum vi-
tam tantum reservaverint, concesserint
ac indulerint, prout in diversis eorum-
dem praedecessorum, ac nominatim felix
recordationis Sixti V sub die decima-
quinta novembris MDLXXXVI, et Clemen-
tis VIII sub data die vigesimaertia iunii
MDXCVII¹, expeditis litteris plenius conti-
netur:

Paulus idem
ius Ludovico
regi concedit.

§ 2. Nos, qui maiestatem tuam, ob eius
singularem pietatem, religionis zelum, ac
in nos et Apostolicam Sedem observan-
tiam, aliaque praeclara merita, specialibus
favoribus et gratis libenter prosequimur,
singularum litterarum praedictarum te-
nores ac datas, perinde ac si de verbo
ad verbum insererentur, praesentibus pro
expressis habentes; motu proprio, non ad
tuam vel alterius pro te nobis super hoc
oblatae petitionis instantiam, sed ex mera
deliberatione ac certa scientia nostris,
deque apostolicae potestatis plenitudine,
maiestati tuae, quoad vixerit, ius nomi-
nandi nobis et pro tempore existentibus
Romanis Pontificibus successoribus nostris
personas probatas boni nominis, ac secun-
dum sacrorum canonum dispositionem
idoneas, ad quascumque cathedrales et
metropolitanas ecclesias ac monasteria
quorumcumque Ordinum, de quibus con-
sistorialiter disponi consuevit, in ducatu
Britanniae et provincia Provinciae praedi-
ctis consistentia, quoties illa quibusvis
modis et ex quorumcumque personis, non
tamen per obitum, apud Sedem eandem
vacare contigerit, per nos et successores
praedictos ad nominationem huiusmodi
ecclesiis et monasteriis praedictis praefi-

¹ Const. Pauli V et Clem. VIII huiusmodi in
Bullario non leguntur (n. 7.).

ciendas, tenore praesentium reservamus,
concedimus et assignamus.

§ 3. Decernentes ius nominandi huius-
modi ad ecclesias et monasteria praedicta
tibi quoad vixeris competere debere, ne-
que sub quacumque quantumvis speciali
derogatione comprehendendi, vel ei quovis
modo et ex quacumque causa derogari,
et si ei derogari contingat, minime suf-
fragari posse; et nihilominus quascumque
ecclesiarum et monasteriorum huiusmodi
provisiones, commendas et alias de eis
dispositiones, etiam cum iuris nominandi
huiusmodi derogatione, contra earumdem
praesentium tenorem etiam per nos et
successores praedictos ac dictam Sedem
eamdem, absque tuis nominationibus,
etiam motu, scientia, et potestatis pleni-
tudine similibus, quoquo modo pro tem-
pore faciendas, et desuper conficiendas
litteras, ac inde sequuta quaecumque,
nulla et invalida, nulliusque roboris et
momenti fore et esse; teque ad docendum
de litteris praedictis, seu illas ostenden-
dum, et in eis contenta quaecumque ius-
tificandum minime teneri, sed iisdem
praesentibus tantum uti posse, illisque
tam in iudicio, quam extra illud stari
debere; sicque, et non alias, per quos-
cumque iudices et commissarios, quavis
auctoritate fungentes, et causarum palatii
apostolici auditores, ac eiusdem sanctae
Romanae Ecclesiae cardinales (sublata
eis, et eorum cuilibet, quavis aliter iudi-
candi et interpretandi facultate et aucto-
ritate) iudicari et definiri debere: ac
irritum et inane, si secus super his a
quoquam, quavis auctoritate, scienter vel
ignoranter, contigerit attentari.

§ 4. Non obstantibus quibusvis gene-
ralibus vel specialibus ecclesiarum et mo-
nasteriorum praedictorum reservationibus
seu affectionibus apostolicis, per quoscum-
que Romanos Pontifices praedecessores
nostros ac nos et Sedem eandem quo-

Clausulas pro
concessionis hu-
iusmodi firmi-
tate apponit.

Obstacula tollit.

modolibet factis, seu pro tempore facien-
dis, nec non cancellariae apostolicae re-
gulis editis et edendis, ac quibusvis aliis
apostolicis, nec non in provincialibus et
synodalibus conciliis editis generalibus vel
specialibus constitutionibus et ordinibus,
ac ecclesiarum, monasteriorum, illorum-
que Ordinum, nec non ducatus et pro-
vinciae praedictorum (etiam iuramento,
confirmatione apostolica, vel quavis fir-
mitate alia roboratis) statutis et consue-
tudinibus, privilegiis quoque, indultis et
litteris apostolicis, etiam quasvis clausu-
las et reservationes in se continentibus,
per eosdem praedecessores, ac nos, et
Sedem eandem ecclesiis et monasteriis,
illorumque capitulis, conventibus et Or-
dinibus, ac ducatu et provinciae praedi-
ctis, eorumque communitatibus et perso-
nis, quomodolibet concessis, confirmatis
et innovatis. Quibus omnibus et singulis,
etiamsi pro illorum sufficienti derogatione
de illis eorumque totis tenoribus specia-
lis, specifica, expressa et individua, ac de
verbo ad verbum, non autem per clau-
sulas generales idem importantes, mentio
seu quaevis alia expressio habenda aut
aliqua alia exquisita forma ad hoc ser-
vanda foret, illorum omnium et singulo-
rum tenores praesentibus pro plene et
sufficienter expressis et ad verbum in-
sertis habentes, illis alias in suo robore
permansuris, hac vice dumtaxat, ad effe-
ctum praemissorum, harum serie, specia-
liter et expresse, motu, scientia, et pote-
statis plenitudine paribus, derogamus, et
ad plenum derogatum esse volumus, ce-
terisque contrariis quibuscumque.

Nominationes
infra sex men-
ses a die vaca-
tionis fieri madi-
dat.

§ 5. Volumus autem, quod infra sex
menses, a die vacationis ecclesiarum et
monasteriorum huiusmodi computandos,
personas idoneas nobis et pro tempore
existentibus Romanis Pontificibus, pro
collatione, provisione seu commenda obti-
nenda nominare omnino tenearis, ac ad

monasteria huiusmodi in titulum concedi
solita clerici seculares, vel alterius quam
monasterii, ad quod eos per te nominari
contingerit, Ordinis regulares nominandi,
habitum per fratres seu monachos illius
monasterii gestari solitum suscipere, ac
professionem per eosdem fratres seu mo-
nachos emitti consuetam expresse emittere
teneantur; alioquin, dictis sex mensibus
elapsis, de ecclesiis seu monasteriis, ut
praefertur, vacantibus per nos, seu pro
tempore existentem Romanum Pontificem,
libere disponi possit.

Datum Romae, apud S. Mariam Maior-
rem, sub annulo Piscatoris, die xxx aprilis
MDCXV, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 30 aprilis 1615, pontif. an. x.

CCLXV.

*Confirmatio litterarum magni magistri
et quorundam capitulorum in consi-
lio dicti magni magistri factorum pro
fratribus militibus Linguae Provinciae
hospitalis sancti Ioannis Hierosolymi-
tani.*

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Personarum omnium sub militari habitu
et regularibus institutis Altissimo famu-
lantium, praesertim qui se se fidei catholi-
cae, etiam cum vitae periculo, defensores
profitentur, felici directioni libenter in-
tendentes, illa, quae propterea inter eos
sancta et ordinata sunt, ut ab omnibus
inviolabiliter observentur, libenter, cum
a nobis petitur, apostolicae firmitatis mu-
nimine roboramus, prout conspiciamus sa-
lubriter in Domino expedire.

§ 1. Exponi siquidem nobis nuper fe-
cerunt dilecti filii fratres Linguae Provin-
ciae, hospitalis sancti Ioannis Hierosoly-
mitani, quod ipsi pro feliciiori prioratum

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

sancti Aegidii et Tholosani¹, Linguae et hospitalis praedictorum, statu ac regimine et gubernio, et aliis certis rationabilibus de causis animos eorum moventibus, omnia et singula in infrascriptis patentibus litteris contenta, maturam praehabita deliberatione, fecerunt, statuerunt et decreverunt, quae subinde a dilectis etiam filiis Alophio de Wignacourt magno magistro et concilio ordinario eiusdem hospitalis approbata et confirmata fuerunt, prout plenius continetur in patentibus desuper confectis litteris, tenoris subsequentis:

Quae litteris hic relatis confirmata fuerunt a M. magistro.

§ 2. Frater Alophius de Wignacourt Dei gratia sacrae domus hospitalis S. Iohannis Hierosolymitani magister humilis, pauperumque Iesu Christi custos: et nos hauiivi, priores, commendatarii et fratres concilium ordinarium in Domino celebrantes,

Universis et singulis praesentes nostras litteras visuris, lecturis et auditoris, salutem in Domino et prosperos ad vota successus.

Ad ea studiose, atque libenter intendimus, aciemque mentis nostrae dirigimus, quae de fratrum consensu pro beneficio ipsorum et publicae ordinis nostri utilitate, venerandaeque Linguae Provinciae commodo et decore, facta et concordata esse dignoscuntur, ut illibata et firma permaneant, nostri muniminis adiicimus firmitatem. Sane per procuratores nostrae venerandae Linguae Provinciae ex parte locumtenentis venerandi magni commendatarii, commendatariorum et fratrum eiusdem venerandae Linguae hic Melitae in conventu nostro ad Dei et religionis nostrae obsequia residentiam², nobis in venerando consilio praesentata et porrecta fuerunt quaedam capitula, pacta et declarationes circa duos prioratus sancti Aegi-

¹ Paulo infra legitur *Tholosae* (R. T.).

² Legendum videtur *residentium* vel *residentes* nempe procuratores (R. T.).

dii et Tholosae, occasione separationis et erectionis quarundam commendarum dictorum prioratum, ac super aliis, in eisdem capitulis expressis, per praefatam Linguae, nemine discrepante, concordata et firmata, debita cum reverentia et instantia postulando, ea omnia a nobis confirmari, approbari et ratificari: quorum capitulorum tenor fuit, et est qui sequitur, videlicet:

Addi xxiii di dicembre MDCXIV.

Fu tenuta la veneranda Lingua di Provenza, con licenza di monsignore illustrissimo fra Alofio de Wignacourt, nostro degnissimo gran maestro, presidente in quella il molt'illustre signore fra Ercules di Ventimiglia Revest, luogotenente di gran commendatore, nella quale si propose che, dovendosi considerare il beneficio pubblico ed il reggimento e buon governo dello Stato delli venerandi priorati de' santi Gili e Tolosa della detta veneranda Lingua, per degni rispetti moventi l'animo loro, dopo lunga discussione, si giudicò essere necessario che si riformino essi loro stati nel modo seguente, cioè: Che la commenda di san Tommaso Trincataglie e la commenda di Beaulieu, tutte due camere priorali, sieno smembrate dal detto priorato di san Gili, e sieno fatte due commende smutibili di cabimento, o miglioramento, o di grazia magistrale, secondo occorrerà il caso, e si debbano conferire a chi per suo turno sarà capace; che si debbano erigere in una commenda li due membri, cioè quello vocato la Favigliana, dipendente dalla commenda suddetta di Trincataglie, posseduto al presente dal signor commendatore Giovanni Francesco Puget, e l'altro membro vocato Portarnaut, dipendente dalla stessa commenda di Trincataglie, qual commenda sia *in capite* smutibile in favore de' Fiarnaldi, per essere confe-

rita, secondo lo stile della nostra religione, a suo turno a chi sarà capace; però che detta erezione si debba intendere dopo la vacanza in qualsivoglia modo di detti membri, e senza pregiudizio alcuno di quelli che al presente li possiedono, li quali possano permutarli con grazie, o camere magistrali, o trasferirli nel modo che gli tornerà comodo, e disporli sempre nel medesimo modo, che possono fare al presente, non pretendendo detta Lingua di pregiudicarli in questo accordo in cosa alcuna, anzi favorirli, ed insomma che restino come se non si fosse trattato accordo; e però che¹ detta unione ed erezione in commenda si debba intendere fatta, ed avere il suo effetto, dopo la vacanza di quello, a chi sarà conferito detto membro nel modo suddetto, e non altrimenti: E perchè il più principale di detti due membri erigendi in una commenda smutibile sono l'uno il suddetto chiamato la Favigliana e l'altro Portarnaut, s'intenda che tutte le volte che vaccherà in qualunque modo la Favigliana,² non si debba aspettare la vacanza del membro minore suddetto Portarnaut, ma si debba procedere alla smutizione di detto capo di membro, come capo della commenda nuovamente eretta, e conferirsi al solito a chi sarà capace, per suo turno; e vacando dopo il suddetto membro minore di Portarnaut, *ipso iure et ipso facto* s'intenda incorporato al suo capo senz'altra provvisione, in modo tale che sia e s'intenda unito con detto suo capo a favore di chi sarà stato già provvisto di detto capo della detta commenda nuovamente eretta: intendendo però, che, se frattanto che non vacasse nel modo suddetto la Favigliana, capo di detta commenda, vacasse in qualsivoglia modo il membro minore suddetto di Portarnaut, in tal caso s'intenda e si

debba intendere che la detta venerabile Lingua ritenga senz'altro titolo, e goda, usufrutti¹, ed amministri detto minor membro vacato in utilità di essa Lingua, infino che venga il caso della vacanza del capo maggiore del suddetto membro della Favigliana, e possa avere effetto essa erezione di nuova commenda nel modo suddetto: Che venendo a vacare in qualunque modo i due membri, l'uno chiamato Bellagarda, dipendente dalla commenda di san Gili, l'altro vocato Barbentana, dipendente dalla stessa commenda, subito seguita detta vacanza di qualsivoglia di detti due membri, *ipso facto* s'intenda, e si debbano intendere uniti ed incorporati con la commenda nominata Ciroles, dipendente dal detto priorato di san Gili, senza altra nuova provvisione; intendendo la detta Lingua che li possessori presenti di detti due membri Barbentana e Bellagarda abbiano e godano della stessa autorità e facoltà, come quelli della Favigliana e Portarnaut: Che la casa con le sue appartenenze e tutti quei mobili che in essa si trovano della detta commenda di S. Tommaso Trincataglie, la quale è dentro la città di Arles, sia incorporata e debba essere e s'intenda unita ed ammessa col detto priorato di san Gili per commodità del priore e sua utilità: e però, perchè detta commenda di san Tommaso Trincataglie si smembra dal detto priorato, come di sopra, e data in beneficio delli signori della Lingua, quello che la conseguirà per qualsivoglia titolo, debba essere obbligato a fare, o fare avere in essa commenda una casa a suo arbitrio, dentro la città suddetta d'Arles, e si conterà per rata al suo miglioramento, altrimenti li miglioramenti suoi s'intendano invalidi²: Che essendo così ragionevole che il priore suddetto di san Gili, essendo smembrato

¹ Hic et sup. lin. 2 ed. Main. legit *perchè* (R. T.).

² Ed. Main. huc iterum adiicit coniam 1. *che* (R. T.).

¹ Ed. Main. habet e *godo*, usufrutta (R. T.).

² Prout reperimus, ita edimus (R. T.).

detto priorato per beneficio pubblico e per utilità e comodo delli signori Fiamaldi¹, sia in alcun modo ricompensato²; per questo si risolse che quello il quale sarà canonicamente promosso e provisto per la nostra religione, secondo li nostri statuti e costumi, in detto priorato di san Gili, possa, in ricompensa delle commende che gli si smembrano, ritenere insieme col detto priorato, avere e godere, oltre camere o grazie magistrali che ne avesse, tutte altre commende *de gratiâ prioris* di miglioramento o cabimento, membri e pensioni, o qualsivoglia altri beni di detta religione; intendendo però che tutti li beni con li quali entrerà in detto priorato, s'intendano non esser mai incorporati ed annessi al capo di detto priorato, con questo, che, morendo detto priore, tutto quello che avrà portato, tanto commende, membri, pensioni, come qualsivoglia altri beni, al priorato, ritorni ogni cosa alla detta venerabile Lingua ed a chi toccherà per suo turno: Che vacando alcuna commenda la quale esso priore, secondo detti nostri statuti, potesse dare per grazia sua priorale, in tal caso, ricompensandolo, possa quella ritenere in sua utilità, ed insieme goderla col priorato e tutti altri beni che avesse, come di sopra: E perchè per Brevi apostolici, per l'anzianità, e iusquesiti concessi tanto all'illustrissimo signor principe di Vandôme, gran priore di Tolosa, quanto alla felice memoria del signor cavalier di Guisa sopra li frutti di detto priorato di san Gili, sua serenità obbliga a loro soli, e non al molt'illustre gran commendatore Vaqueras, dover essi pagare la pensione costituita all'illustrissimo signor cardinal di Gioiosa di scudi romani 1750 sopra li frutti del priorato di Tolosa, vita sua durante, per sgravare esso priorato di Tolosa; per questo si ri-

¹ Supra legebatur *Fiarnaldi* (n. r.).

² Ed. Main. legit *sieno ... ricompensati* (n. r.).

solse dalla detta veneranda Lingua, che quello che sarà priore di san Gili provvisto dal nostro convento, conforme li nostri statuti, dopo detti signori di Vandôme e Vaqueras, dopo che avrà entrato in rendita reale *et in perceptione fructuum* di detto priorato, sia obbligato e debba in ogni modo, senza contraddizione, opposizione o difensione alcuna, pagare, a suo luògo e tempo, a detto illustrissimo signor cardinale, o a persona legittima per lui, o al prior di Tolosa che sarà allora, domandandogliela, eziandio che il detto signor cardinale o legittima persona per lui non gliela domandasse, nel qual caso esso prior di Tolosa, che sarà, subentrerà, e si intenda subentrato in luogo, nelle istesse azioni e ragioni dell'illustrissimo signor Gioiosa suddetto; per contra, chi sarà priore di san Gili, e mentre pagherà detta pensione, possa godere e fruttare la suddetta commenda di san Tommaso di Trincataglie, smembrata *ut supra*, e subito che sarà detta pensione estinta in qualsivoglia modo, *eo ipso* s'intenda vacata detta commenda di san Tommaso di Trincataglie, e si debba smutire in Lingua, e provedersi nel modo che i nostri statuti ordinano, come commenda smutibile, e nel modo suddetto. Per maggior osservanza del suddetto, quello che ha da avere esso priorato di san Gili dopo detto illustrissimo, ed il signor di Vaqueras, debba innanti la smutizione di detto priorato obbligarsi in forma sufficiente per atto di cancelleria e con giuramento di osservare *bonâ fide* e da cavaliere tutto il pre-narrato, pagare detta pensione nel modo suddetto *realiter et cum effectu*, senza opposizione alcuna, e questo per l'indennità ed interesse tanto del comun tesoro che sarà; altrimenti fosse obbligato a tutti i danni, spese ed interessi di quello che la pagherà, delle quali si debba stare al solo detto e giuramento del pagante essa

pensione; e fatta detta obbligazione, allora si proceda alla smutizione del detto priorato di san Gili, altrimenti ogni smutizione, provizione o collazione che si facesse, fosse di nessun valore. Tutto questo però, quanto si è concordato di sopra ed appuntato, intende essa venerabile Lingua, che sempre debba essere e s'intenda senza pregiudizio alcuno dell'anzianità, e iusquesiti, che hanno in detto priorato di san Gili, ragioni ed azioni l'illustrissimo signor principe di Vandôme, ed il signor gran commendatore frà Giovanni di Vassadel Vaqueras, come anco senza pregiudizio alcuno dell'autorità, facoltà e preminenze del presente signor gran priore di san Gili, frà Pietro di Sparviers Lussan; alle quali loro autorità e preminenze detta venerabile Lingua non intende pregiudicare in cosa alcuna, anzi in ogni capo de' suddetti ed in tutto insieme s'intendano preservati sempre, nè per causa alcuna, nè in qualsivoglia modo, *directe o indirecte, tacite vel expresse*, pregiudicati; nè pregiudizio alcuno, quanto è nel medesimo modo le ragioni, preminenze ed autorità magistrali, ed ancora del nostro comun tesoro¹; anzi quelle sempre s'intendano preservate, siccome mai fosse fatta questa concordia. E tutto il contenuto nella presente concordia, dopo essere stato letto e pubblicato nella detta venerabile Lingua, quello ha confermato, accordato e concluso, *nemine discrepante*, essendo le galere nel porto. *Extrait du livre de la vénérable Langue de Provence, fait par main de autrui, et signé pour moi secrétaire d'icelle, sousigné Fr. M. de Pérrier. Les procureurs de la surditte vénérable Langue, sousigné Fr. François de Puget, Fr. François de la Crothe la Ménardie.*

¹ Scilicet: e senza pregiudizio alcuno per ciò che spetta alle ragioni, etc., ed anche senza pregiudizio del nostro comun tesoro (n. r.).

Quare nos attendentes praeinserta omnia et singula de communi consensu omnium fratrum dictae venerabilis Linguae, pro beneficio et utilitate Ordinis nostri dictorumque prioratum, confecta esse, supplicationibus praelibatorum inclinati, omnibus melioribus viâ, modo, iure et formâ, quibus melius et validius facere possumus et debemus, invicem maturo et deliberato consilio, de nostrâ certâ scientiâ (adhaerentes privilegiis apostolicis, quibus nobis et conventui nostro data est ampla et libera facultas providendi, uniendi et dismembrandi, et aliâs de illis disponendi cum mero et mixto imperio), capitula, pacta, declarationes, separationes et uniones praescripta, eisdem modis et formis in eis contentis, iuxta illorum continentiam et tenorem, harum serie laudamus, approbamus et confirmamus, praesentisque scripti patrocinio communimus: supplentes omnes et singulos defectus, si qui forsân in eisdem intervenerint: praecipientes omnibus et singulis domus nostrae fratribus, quacumque auctoritate, dignitate, officioque fungentibus, praesentibus et futuris, in virtute sanctae obedientiae, ne contra praesentes nostras confirmationis et approbationis litteras aliquatenus facere vel venire praesumant, sed eas studeant inviolabiliter observare. In cuius rei testimonium bulla nostra communis plumbea praesentibus est appensa.

Datum Melitae in conventu nostro die xv mensis ianuarii mdcxiv ab Incarnatione.

El Lugarteniente del gran canceller

Fray DON ANTONIO DE SAAVEDRA.

Registrata in Cancellaria.

Frater IOANNES OTHO BOSIUS

Vicecancellarius.

§ 3. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, fratres praedicti Linguae Provinciae huiusmodi litteras praedictas,

confirmari potest a Pontifice.

ac in illis contenta praedicta, pro firmitate eorum validitate et subsistentia, apostolicae confirmationis robore communi plurimum desiderant, nobis propterea humiliter supplicari fecerunt, ut in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

Confirmat Paulus.

§ 4. Nos igitur, fratres praedictos specialibus favoribus et gratis prosequi volentes, et a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium duntaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, litteras patentes praedictas, omniaque et singula in eis contenta (sine tamen ullo praepiudicio dictos prioratus nunc obtinentium, et ad illos ius quomodolibet habentium, nec non venerabilis fratris nostri Francisci episcopi Portuensis cardinalis de Gioiosa nuncupati et cuiuscumque alterius personae), apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo approbamus et confirmamus, illisque perpetuae et inviolabilis apostolicae firmitatis robur adiicimus, ac omnes et singulos, tam iuris quam facti, et quosvis alios, etiam quantumvis substantiales, defectus, si qui in praemissis, aut eorum aliquo quomodolibet intulerint, supplemus.

Clausulae.

§ 5. Decernentes praesentes litteras omniaque et singula in illis contenta valida, firma et efficacia fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri, et ab omnibus Linguae praedictae fratribus perpetuo et inviolabiliter observari debere, irritumque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Derogatio contrariorum.

§ 6. Non obstantibus praemissis, ac constitutionibus et ordinationibus aposto-

licis, nec non hospitalis et Linguae praedictorum (etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis) statutis et consuetudinibus, stabilitis, usibus et naturis, ac ordinationibus capitularibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis: quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxii maii MDCXV, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 22 maii 1615, pontif. an. x.

CCLXVI.

Constitutio contra ecclesiasticos locantes bona haereticis in dominio archiducis Austriae.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam.

Pastoralis officii, quam omnibus ecclesiis impendere tenemur, sollicitudo a nobis postulat, ut quae fidei catholicae non medioeri detrimento sunt, quaeque ecclesiis, earumque bonis et iuribus grave damnum afferunt, et quantum nobis ex alto conceditur, ut ab Ecclesia Dei ablegentur, provideamus.

§ 1. Cum itaque, sicut non sine animi nostri molestia accepimus, nonnulli episcopi et ecclesiarum praesules ac praelati, aliaeque personae ecclesiasticae in provinciis dilecto filio nobili viro Ferdinando archiduci Austriae subiectis existentes, suarum ecclesiarum et aliorum

Exordium.

Ecclesiastici sua bona haereticis locabant.

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

2 Particula et redundare videtur (n. T.).

per eos obtentorum beneficiorum bona personis nobilibus haereticis locent et oppignorent, non sine gravi detrimento fidei catholicae, salutis animarum et ecclesiarum;

Prohibet Paulus.

§ 2. Nos, pro incumbendis nobis officii debito praemissis occurrere volentes, felicis recordationis Clementis Papae VIII praedecessoris nostri vestigiis inhaerentes, motu proprio et ex certa scientia ac natura deliberatione nostris, omnibus et singulis archiepiscopis, episcopis, ecclesiarum praesulibus, aliisque praelatis et quibusvis personis ecclesiasticis praedictis, ne de cetero perpetuis futuris temporibus castra, pagos, villas, decimas, agros et alia cuiuscumque generis bona, fructus et proventus ecclesiasticos, venditionis, locationis, gubernationis, aut pignoris, seu alio quocumque alienationis latissime sumpto vocabulo, aut alio quocumque titulo, seu nomine, neque ad breve, neque ad longum tempus, haereticis et personis de fide catholica male sentientibus vendant, alienent, locent, oppignorent et concedant, sub indignationis nostrae et aliis poenis et censuris in sacris canonibus, conciliorum decretis et constitutionibus apostolicis contentis eo ipso incurrendis, apostolica auctoritate, tenore praesentium, interdicimus et prohibemus.

Fictas, faciendasque huiusmodi locationes irritat.

§ 3. Decernentes nihilominus quascumque venditiones, alienationes, locationes, concessionem, oppignorationes et alia contra praesentium tenorem facta, et si quae pro tempore fieri contigerit, quod non credimus, nulla, irrita et inania fore, nulliusque roboris vel momenti existere, nec ullis quovis modo suffragari posse.

Clausulae apostolicae.

§ 4. Sicque per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores (sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate) iu-

1 Potius legendum si qua (n. T.).

dicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 5. Quocirca venerabili fratri episcopo Alexandrino, necnon aliis pro tempore existentibus nostris et Sedis Apostolicae apud dictum Ferdinandum archiducem nunciis, per praesentes committimus et mandamus, ut nostram huiusmodi prohibitionem archiepiscopis, episcopis, et praelatis praedictis, et aliis quibus opus esse duxerint, denuncient, et eos, ne talia committant, quando et quoties opus fuerit, admoneant.

Nuncium apostolicum commissarium exequentem deputat.

§ 6. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Obstantia tollit.

§ 7. Volumus autem, ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo dicti moderni et pro tempore existentis nuncii huiusmodi munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra habeatur, quae praesentibus haberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Praesentium transumptis creditur.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die v iunii MDCXV, pontificatus nostri anno xi.

Dat. die 5 iunii 1615, pontif. an. xi.

CCLXVII.

Cassatio et annullatio decretorum, legum et ordinationum in praepiudicium ecclesiae et patriarchae Aquileiensis factorum super datis et cognitione causarum in castris sancti Danielis et sancti Victi Aquileiensis et Concordiensis respective dioecesium.

Paulus Papa V,
ad futuram rei memoriam.

§ 1. Cum, sicut ad nostram notitiam, non sine animi nostri dolore, pervenit,

Each series.

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

complura ordinata seu constituta, aut decreta vel praecepta, seu aliàs attentata et innovata fuerint, praesertim super datis et super iurisdictione in omnibus causis, maxime criminalibus, ac gubernio, et administratione, in praeiudicium auctoritatis ecclesiasticae, et venerabilis fratris patriarchae Aquileiensis nunc et pro tempore existentis, et iurium illi competentium in sancti Danielis, et seu sancti Viti oppidis vel castris Aquileiensis et Concordiensis respective dioecesium et ecclesiae Aquileiensis, et omnimodae temporalis iurisdictionis, tam in civilibus quam in criminalibus, ita, quod de eis, et in eis nullus princeps, senatus, aut respublica se ingerere potest, sed omnimoda iurisdicatio, cum mero et mixto imperio, necnon omne et totale dominium, administratio, gubernatio et omne imperium, etiam vigore transactionum desuper initarum, libere spectat ad praedictum patriarcham:

Irritatio, de qua in rubrica.

§ 2. Propterea nos, qui super universam Ecclesiam a Deo, nullis nostris meritis, constituti, omnium ecclesiarum iura conservare tenemur, pro incumbentis nobis officii huiusmodi debito (ordinationum, constitutionum, decretorum, praeceptorum, commissionum, causarum ac sententiarum, praesertim criminalium, et commissariorum deputationum ad procedendum in illis, seu aliàs attentatorum et innovatorum huiusmodi tenores praesentibus pro plene et sufficienter expressis et ad verbum insertis habentes), ordinationes, leges, constitutiones, praecepta, decreta et commissiones causarum ac sententiarum, praesertim criminalium, ac commissariorum deputationes ad procedendum, seu formandum processus contra delinquentes, seu aliàs attentata, innovata, et facta quaecumque, praesertim super causis criminalibus et formationibus processuum super delictis et excessibus in praedicto oppido sancti Danielis seu sancti

Viti commissis, et super datis, aut aliàs super iurisdictione et gubernio huiusmodi, tam in genere quam in specie, per quoscumque iudices, aut magistratus seculares, principes, senatum, rempublicam, seu quoscumque alios, cuiuscumque gradus et conditionis fuerint, etiam ducali, regali, vel imperiali dignitate praefulgentes, et quae deinceps per eos, et eorum quolibet in auctoritatis ecclesiasticae et dictae ecclesiae Aquileiensis, illarumque iurium praeiudicium ordinari, constitui, praecipere et decerni, seu aliàs attentari, innovari, aut fieri contigerit, praesertim super causis criminalibus, et formatione processuum super delictis et excessibus, aut super datis, et aliàs super iurisdictione, administratione et gubernio praedictis, tam in genere pariter quam in specie, ex nunc, prout postquam ordinata, statuta, decreta, vel praecepta, seu aliàs attentata, innovata, et facta fuerint, cum omnibus inde sequutis et sequuturis, de apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium, irritamus, cassamus et annullamus, ac nullius roboris et momenti esse et fore decernimus et declaramus.

§ 3. Necnon omnibus et singulis dictorum oppidorum, seu castrorum habitatoribus et incolis, ac aliis quibuscumque, sub Dei omnipotentis, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, et nostrae indignationis, necnon excommunicationis latae sententiae poenis, a quibus non nisi a nobis et Sede Apostolica, praeterquam in mortis articulo, quisquam absolvi possit, inhibemus, ne ordinationibus, legibus constitutionibus, decretis et praeceptis, commissionibus, sententiis, deputationibus commissariorum in causis et delictis et excessibus praedictis, seu aliàs attentatis et innovatis, ut praefertur, super praemissis, per quoscumque, quavis auctoritate, ut supra, suffultos, etiam per senatum, rempublicam factis, in iudicio vel ex-

Prohibitio utendi legibus, quae abrogantur praesenti constitutione.

tra, tam in genere pariter quam in specie, uti, seu illis se iuvare, neque quicumque iudices et commissarii, seu a quocumque praedictorum deputati, ad procedendum in causis praedictis, seu processuum formatione super delictis et excessibus huiusmodi se immiscere et ingerere ullatenus, directe vel indirecte, audeant vel praesumant.

Derogatio contrariorum.

§ 5. Non obstantibus praemissis, ceterisque contrariis quibuscumque;

§ 6. Aut si praedictis, vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint, per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Praesentium faciendae publicatio.

§ 7. Volumus autem et apostolicam auctoritatem decernimus, ut praesentes litterae, seu illarum exempla in Urbe ad valvas basilicae Principis apostolorum, vel in civitate Ferrariae, seu ad valvas alicuius ecclesiae secularis vel regularis dicti oppidi sancti Viti affixa, ita omnes avertant et afficiant, ac si unicuique personaliter intimatae fuissent.

Datum Romae, apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die vi iunii mdcxy, pontificatus nostri anno xi.

Dat. die 6 iunii 1615, pontif. an. xi.

CCXLIX.

Indultum archiepiscopo civitatis Regum concilii provincialis celebrationem ad annos duodecim differendi.

Paulus Papa V,
ad perpetuam rei memoriam

Exordium.

Onerosa pastoralis officii cura, meritis licet imparibus, nobis ex alto commissa postulat, ut interdum ea, quae per Ro-

1 Sicut et ne (B. T.).

2 Ex regist. in Secret. Brev.

manos Pontifices praedecessores nostros provide ac mature statuta et ordinata sunt, novis supervenientibus causis, immutemus, prout, temporum et rerum qualitatibus debite pensatis, conspiciamus salubriter expedire.

§ 1. Cum itaque, sicut pro parte venerabilis fratris moderni archiepiscopi civitatis Regum in Indiis occidentalibus nobis nuper expositum fuit, in sua dioecesi concilia provincialia singulis septenniis iuxta praescriptum litterarum felicis recordationis Gregorii Papae XIII praedecessoris nostri desuper editarum celebrari soleant, ad praesens vero non ita urgeat necessitas, ut concilia praedicta tam frequenter convocanda sint; quin immo episcopi exinde asperis terrae marisque itineribus defatigantur, in grave suarum ecclesiarum praeiudicium, quae suis destitutae pastoribus, absque proprii pastoris cura remanent: nobis propterea modernus archiepiscopus praedictus humiliter supplicari fecit, ut super praemissis de solita Sedis Apostolicae benignitate providere dignaremur.

Causae dilationis conciliorum.

§ 2. Nos igitur, moderni archiepiscopi et episcoporum praedictorum commoditatibus, et eorum ecclesiarum utilitati, quantum cum Domino possumus, consulere, dictumque modernum archiepiscopum specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, et a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomolibet innodatus existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, et absolutum fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium sacri Concilii Tridentini interpretum consilio, ut modernus et pro tempore existens archiepiscopus

Concessio de qua in rubrica.

civitas Regum in posterum perpetuis futuris temporibus concilii provincialis celebrationem ad duodecim annos differre, nisi aliter per Sedem Apostolicam ordinatum fuerit (arbitrio tamen eiusdem archiepiscopi reservato, illud frequentius, prout necessitas postulaverit, celebrandi), possit et valeat, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, concedimus et indulgemus.

Derogatio contrariorum.

§ 3. Non obstantibus Gregorii praedecessoris huiusmodi litteris, ac apostolicis, necnon in universalibus, provincialibusque et synodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud sanctam Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die xxv iunii mdcxv, pontificatus nostri anno xi.

Dat. die 25 iunii 1615, pontif. an. xi.

CCLXIX.

Statuitur regulares exercentes curam animarum in dioecesi Mexicanâ approbandos ad id esse ab archiepiscopo.

Paulus Papa V,

ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Sacri apostolatus ministerio, meritis licet insufficientibus, divinâ providentiâ praepositi, ad ea vigilantiae nostrae partes praecipue intendimus, per quae christifidelium animarum salus, et divini Numinis cultus, tum ex rectâ sacramentorum administratione, tum providâ et maturâ idoneorum parochialium ecclesiarum rectorum institutione, felicioribus in dies angeantur incrementis.

Regulares in dioecesi Mexicana curam animarum sine approbatione et examine Ordinarum sibi sumebant.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, personae regulares ad curam animarum personarum secularium exercendam in civitate et dioecesi Mexicanâ in partibus India-

1 Ex Regest. in Secret. Brev.

rum Occidentalium absque examine et approbatione pro tempore existentis archiepiscopi Mexicani sub praetextu privilegiorum eorum ordinibus concessorum, et alias, exercere posse praetendant, et de facto exerceant, non sine salutis earumdem personarum detrimento, et animarum christifidelium discrimine:

§ 2. Nos, praemissis, quantum nobis ex alto conceditur, opportune providere volentes, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium sacri Concilii Tridentini interpretum consilio, quod regulares personae, cuiuscumque Ordinis et instituti existant, et Mendicantium, et quantumvis exempti, et Apostolicae Sedis immediate subiecti, curam animarum personarum secularium exercere minime possint, nisi praevio examine a pro tempore existente archiepiscopo Mexicano ad id approbatae fuerint, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo decernimus et declaramus.

Paulus declaravit eos teneri approbationem huiusmodi obtinere.

§ 3. Decernentes etiam, praesentes litteras, et in eis contenta huiusmodi, ab omnibus et singulis, quos tamen illae concernunt et concernent quomodolibet in futurum, inviolabiliter observari debere; irritum quoque et inane decernimus quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulas apponit.

§ 4. Quocirca venerabili fratri moderno et pro tempore existenti archiepiscopo Mexicano per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipse, per se, vel alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, solemniter publicans, illas ab omnibus et singulis ad quos spectat et pro tempore quomodolibet spectabit, observari faciat: contradictores quoslibet et rebelles, ac praemissis non parentes, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas, aliaque opportuna iuris

Praesentis decreti executionem archiepiscopo demandat.

et facti remedia, eius arbitrio, omni et quacumque appellatione remota, compescat. Nos enim dicto archiepiscopo praenissa et quaecumque alia circa ea necessaria et quomodolibet opportuna faciendi, gerendi et exequendi, auctoritate et tenore praedictis, facultatem et auctoritatem concedimus et impertimur.

Contraria tollit.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quorumvis Ordinum (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, necnon mari magno, et aliis indultis, et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliâ in suo robore permansuris, ad praemissorum effectum, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die vii octobris mdcxv, pontificatus nostri anno xi.

Dat. die 7 octobris 1615, pontif. an. xi.

CCLXX.

Simile decretum de regularibus ab eodem archiepiscopo approbandis ad secularium confessiones audiendas.

Paulus Papa V,

ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Universalis Ecclesiae regimini, meritis licet imparibus, a Domino praepositi, ex officii nostri debito providere debemus, ut christifidelium animarum cura per idoneos rectores administretur, et episcoporum sacra auctoritas, qui in partem sollicitudinis ad eandem Ecclesiam regendam sunt vocati, illaesa conservetur.

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

Bull. Rom. Vol. XII.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, nonnullae personae regulares civitatis et dioecesis Mexicanae in partibus Indiarum Occidentalium ad curam animarum personarum secularium destinatae recusent examini se subiicere archiepiscopi Mexicani pro confessionibus audiendis, eo sub praetextu quod ab aliis archiepiscopis Mexicanis ad effectum praedictum aliâ, praevio examine, approbati fuerint;

Causae decreti.

§ 2. Nos, attendentes praemissa contra canonicas sanctiones, et constitutionem felicis recordationis Pii Papae V praedecessoris nostri, in damnum animarum, et archiepiscopalis iurisdictionis attentari: propterea iis, quantum nobis ex alto conceditur, occurrere cupientes, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium sacri Concilii Tridentini interpretum consilio, quod regulares personae, cuiuscumque Ordinis et instituti existant, etiam Mendicantium, et quantumvis exempti, et Apostolicae Sedi immediate subiecti, ad sacras personarum secularium confessiones audiendas semel a tunc existente archiepiscopo Mexicano approbatae, successu temporis iterum ab archiepiscopo successore, iuxta praedictam Pii V praedecessoris constitutionem desuper editam, examinari, et minus idoneae repertae reprobari possint, apostolicâ auctoritate, tenore praesentium, perpetuo decernimus et declaramus.

Decretum.

§ 3. Decernentes etiam praesentes litteras, et in eis contenta huiusmodi, ab omnibus et singulis, quos illae concernunt et concernent quomodolibet in futurum, inviolabiliter observari debere, ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausulae.

§ 4. Quocirca venerabili fratri moderno et pro tempore existenti archiepiscopo Mexicano per praesentes committimus et mandamus, quatenus ipse, per se, vel

Archiepiscopus huiusmodi decreti executor.

alium, seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, solemniter publicans, illas ab omnibus et singulis, ad quos spectat et pro tempore quomodolibet spectabit, observari faciat, cum facultate eisdem regularibus, ne cuiusque personae secularis confessiones absque suo examine et approbatione audiant, sub excommunicationis vel aliâ sibi benevisâ censurâ et poenâ ecclesiasticâ, praeciendi, et transgressores et inobedientes per alia opportuna iuris et facti remedia, eius arbitrio, omni et quacumque appellatione remotâ, compescendi.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quorumvis Ordinum (etiam iuramento roboratis) statutis et consuetudinibus, ac mari magno nuncupato, necnon aliis privilegiis, indulgentiis, et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis, et innovatis. Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, sub annulo Piscatoris, die x octobris MDCXV, pontificatus nostri anno XI.

Dat. die 10 octobris 1615, pontif. an. XI.

CCLXXI.

Mandat collectori apostolico Portugalliae, ut, iuxta formam a S. Concilio Tridentino praescriptam, in omnibus et singulis monasteriis monialium eiusdem regni eum tantum numerum ab archiepiscopis et episcopis denuo praefigi, ac imposterum conservari curet, qui ex redditibus propriis eorumdem monasteriorum, vel ex consuetis eleemosynis congrue possit sustentari,

abusus propinarum tollat, et constitutionem Pii V super prohibitione egressus monialium e monasteriis observari curet.

Venerabili fratri Octavio episcopo Forosempronensi, spoliatorum et iurium camerae apostolicae in Portugalliae et Algarbiorum regnis debitorum collectori generali,

Paulus Papa V.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Onerosa postoralis sollicitudinis cura nobis, meritis licet imparibus insufficientibus, per abundantiam divinae gratiae commissa postulat, ut ad ea sedulo intendamus, per quae sanctimonialium, quae, relictis mundi illecebris, divini Numinis obsequiis sese manciparunt, prospero, felicique regimini et directioni consulitur, prout in Domino conspicimus salubriter expedire, et pia catholicorum regum vota exposcunt.

§ 1. Supplicationibus itaque charissimi in Christo filii nostri Philippi Portugalliae et Algarbiorum regis catholici nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium negotiis Regularium praepositorum consilio, fraternitati tuae per praesentes committimus et mandamus, ut, iuxta normam a sacro Concilio Tridentino praescriptam, in omnibus et singulis monialium monasteriis regni Portugalliae eum tantum numerum ab archiepiscopis et episcopis denuo praefigi, ac imposterum conservari cures, qui ex redditibus propriis eorumdem monasteriorum vel ex consuetis eleemosynis congrue sustentari, et iuxta dictorum monasteriorum capacitatem, necnon cellarum quantitatem, commode ibi commorari possit (ita tamen, quod in his, quae regularibus subiecta sunt, iidem regulares superiores numeri praefixioni assistant), et supra numerum

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

Exordium.

Mandatum, de quo in rubrica.

huiusmodi nulla deinceps ad habitum regularem admittatur, absque expressâ licentiâ Sedis Apostolicae: iisdemque archiepiscopis et episcopis auctoritate nostrâ praecipias et mandes, ut curent, quod puellâe quae intra numerum praefixum, ordinarias, quae vero de licentiâ Sedis praedictae supra numerum habitum regularem in dictis monasteriis suscipient, duplicatas eleemosynas dotales persolvant: huiusmodi autem eleemosynae non apud monialium consanguineos vel affines relinquuntur, sed, antequam praedictae puellae habitum regularem suscipiant, deponantur actualiter vel apud mercatorem, vel penes alteram personam fide et facultatibus idoneam, ad effectum, ut statim emissâ professione in emptionem honorum stabilium, aut annuorum reddituum, pro ipsis monasteriis convertantur. Insuper eadem auctoritate tollas abusus propinarum in ingressu monasterii superioribus, sicut asseritur, solvi solitarum, illasque de cetero quoquo modo persolvi gravissimarum poenarum et censurarum comminatione prohibeas; licitum tamen esse decernas puellae eâ die, qua ad habitum regularem admittetur, elargiri aliquid esculenti vel poculenti modici valoris, et pro eiusdem diei victu dumtaxat. Praeterea constitutionem felicis recordationis Pii Papae V, praedecessoris nostri, ac decretum eiusdem Concilii Tridentini super prohibitione egressus monialium e monasteriis omnino observari facias. Super quibus omnibus et singulis, dictâ auctoritate, tenore praesentium, plenam, liberam et amplam facultatem et auctoritatem concedimus et impertimur.

Obstantium derogatio.

§ 2. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac praedictorum monasteriorum et Ordinum, quorum fuerint (etiam iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis), statutis et consuetudinibus, privile-

giis quoque, indultis et litteris apostolicis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis; quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores praesentibus pro expressis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Tusculi, sub annulo Piscatoris, die x octobris MDCXV, pontificatus nostri anno XI.

Dat. die 10 octobris 1615, pontif. an. XI.

CCLXXII.

Erectio cappellae in basilicâ sanctae Mariae Maioris de Urbe et ad illam translatio sacrae Imaginis gloriosissimae Virginis Mariae, cum prioratus cappellaniarum et clericatum, ac iurispatronatus institutione, annuorumque reddituum assignatione et cardinalis protectoris iurisdictione.

Paulus Episcopus
servus servorum Dei
ad perpetuam rei memoriam.

Inmensae bonitatis Creator omnium Deus, cuius admirabili providentiâ cuncta reguntur, cum ita dilexisset mundum, ut pro illius redemptione daturus esset Filium Unigenitum, ad tam magnum et ineffabile implendum mysterium ex omni creaturâ Mariam Virginem purissimam atque sanctissimam de regiâ stirpe praeelegit. Hinc, Spiritus Sancti virtute ei, sicut pluvia quae de rore coeli in vellus descendit, obumbrante, fecit Unigeniti sui

Beatae Virginis aliqua ex pluribus merita et laudes recenset.

1 In hac eadem basilica, et e conspectu huiuscappellae, olim aedificata fuit altera cappella praesepti Domini nostri Iesu Christi cum non absimili iurispatronatus, protectionis, iurisdictionisque, ac beneficiorum institutione a Sixto V. in sua Const. LXXXIX Gloriosae, tom. VIII, pag. 88.

Genitricem, unaque cum uberrima fecunditate florem virginitatis illibatum perpetuo conservavit, cuius virtutem et pulchritudinem sol et luna mirantur, natura obstupescit, infernus quoque contremiscit. Ipsa enim tot figuris, tot prophetarum visionibus, ac vaticiniis antea praemonstrata, et a sanctis Patribus diu expectata, tandem veniens fortis, ac scuto virtutum et gratiarum omnium ornata, salutifera fecunditate sua liberavit nos a captivitate, ac, serpentis capite contrito, sole amicta, lunam habens sub pedibus, victrix et triumphatrix, duodecim coronam stellarum coronari, ac, super choros angelorum exaltata, Regina coeli et terrae appellari promeruit.

Etiamque in suis operibus adintellectum semper habuisse, et sanctissimam illius imaginem in basilica sanctae Mariae Maioris de Urbe asservatam praecipua coluisse testatur; in illiusque propterea honorem, novam in dicta basilica a fundamentis cappellam erigere, et dictam imaginem ad eam transferre deliberavit.

§ 1. Igitur, dum praecelsa meritorum insignia, quibus ipsa Virgo Dei Genitrix gloriosa, sedibus praelata sydereis, quasi stella matutina refulget, nos pia considerationis indagine perscrutamur, dum etiam intra pectoris arcana revolvimus, quod ipse uti Mater misericordiae pro christiano populo sedulo exoratrix et pervigil ad Regem, quem genuit, intercedit, quodque eandem sacratissimam Virginem in omnium rerum difficultatibus, ac operibus nostris semper invenimus adiutricem, ac innumera, quae largitor Altissimus nobis contulit beneficia, piis illius precibus credimus accepisse; dignum, quin potius debitum arbitramur, ut sicuti Redemptor noster et Deus ipsam sacratissimam Virginem sublimavit in coelis, ita eam nos, quantum possumus, honoremus in terris. Atque ut religionem, quam semper erga ipsam Dei Genitricem animo inclusam tulimus, externi quoque cultus insigni testimonio aperiremus, cum alias eiusdem sacratissimae Virginis nomine et miraculorum splendore illustres ecclesias semper in honore habuimus, tum in primis erga celeberrimam eius in alma Urbe basilicam sanctae Mariae Maioris appellatam,

et illius sacratissimam imaginem, quae inibi venerabiliter asservatur, praecipua quadam et pia devotione affecti sumus. Etenim imaginem hanc christifidelium religione semper claruisse, pluraque et insignia ex ea miracula prodiisse antiqua monumenta testantur; ipsius vero basilicae fundamenta ab eadem Virgine praeclaro Nivis miraculo designata fuisse, vetus traditio docet. Plurimis item privilegiis et gratiarum, tam spiritualium quam temporalium, titulis et praerogativis ipsa basilica, ipsaque imago a beato Gregorio Magno, et aliis summis Pontificibus praedecessoribus nostris, decorata reperitur, ac frequens ad eam non modo Romani populi, sed exterarum nationum devotus concursus accedit. Itaque, ubi primum ad apostolatus apicem evecti fuimus, singulari erga eandem gloriosissimam Virginem et illius sacratissimam imaginem praedictam devotione et divina quadam inspiratione permoti, in illius honorem insignem cappellam a fundamentis extruere et ornare, ac eandem imaginem, quae in medio dictae basilicae navi prope dextrum cornu altaris maioris in ligneo ciborio marmoreis columnis elato celebratur, ad cappellam novam praedictam transferre, et supra altare eiusdem cappellae propterea erigendum honorificentius collocare deliberavimus. Ipsamque deliberationem ex animo amplectentes et omni studio prosequentes,

§ 2. In primis locum opportunum pro cappella huiusmodi aedificandam, scilicet in navi dexteram eiusdem basilicae, ubi antiqua illius sacristia existerat, e conspectu alterius insignis cappellae ad praesepe Domini per felicitatis recordationis Sixtum Papam V praedecessorem nostrum a fundamentis erectae, et omnem illius ambitum circumstantem usque in vias publicas elegimus; ac antiquam sacristiam praedictam demoliri, et loco illius aliam in extremam

Cappellae insignem locum et ambitum elegit.

pene basilicam sinistrorsum, structuram, aedificio, ornatuque magnificentissimam et commodissimam, magnam nostram impensam fieri curavimus; iactisque cappellae altissimis fundamentis, validissimisque et firmissimis muris, illius ambitum universum complectentibus, fabricatis, cappellam novam praedictam ad sui formam ereximus, ipsamque extrinsecus sublime testudine plumbi laminis tegi, ac crustis, tyburtinorumque lapidum tegmentis ad maiorem illius roboris firmitatem undique valla, intus vero sectis marmoribus, ac versicoloribus lapidibus et columnis pretiosis de longiquis partibus advectis, egregiis quoque statuis marmoreis et picturis a primariis seculi nostri scultoribus pictoribusque delineatis atque confectis, magnificentissime ornari, nostram itidem et quidem maximam impensam etiam curavimus.

In eius praecipua parte altare marmoreo exculptum geminisque praeciosioribus exornatum in ipsius beatae Virginis honorem erexit.

§ 3. In praecipua vero parte ipsius cappellae novae altare in honorem ipsius beatae Mariae Virginis quatuor ex aspide columnis aurata iuncturam contextis, ac statuis aeneis superstantibus exculptum ereximus: medium autem, qui praedictis columnis intercipitur, parietem, ubi locum sacrae imagini designavimus, caeruleis lapidis lazuli crustis inteximus, ibique locum instar fenestras aeneis angelorum figuris auro micantibus circumspectum, ac preciosis gemmis undique exornatum pro eiusdem sacrae imaginis digna sede excidi ac aptari mandavimus.

Ad cappellae limina, ex una parte sacellum sancti Caroli et ex altera sanctae Franciscae magnifice construxit.

§ 4. Duo praeterea minora altaria, sive sacella, eodem modo picturis et ornamentis magnifice exulta, ad ipsius cappellae novae limina ab utraque parte, unum videlicet sub S. Caroli Borromaei, alterum vero sub beatae Franciscae, quorum nomina in catalogo Sanctorum a nobis descripta sunt, invocationibus, institimus, supra quae quatuor mansiones ad usum et formam chori reliquimus, et in una,

quae est supra altare ipsius S. Franciscae, organum iussu nostro collocatum est.

§ 5. Ad dictae vero cappellae novae latera, duo itidem monumenta magnifice extruximus, quorum alterum ab una parte pia memoriae Clementi Papae VIII etiam praedecessori nostro, cum praecipuis ab eo in suo pontificatus gestis e marmore expressis, erectum, et alterum e regione memores viae universae carnis ad nostram sepulturam reservatum extruximus.

§ 6. Item aliud sepulchrum in vestibulo dictae cappellae novae, pro sanguine nobis coniunctis et de parentela nostra pro tempore existentibus sepeliendis, fieri fecimus.

§ 7. Sacristiam quoque eidem cappellae novae annexam ad illius usum, nec non plures mansiones ad maiorem commoditatem adiunximus.

§ 8. Et deinde cappellam praedictam, postquam eiusdem beatissimae Virginis ope adiuti illam plurimum annorum pontificatus nostri curriculo, omni adhibitam diligentiam, nullis parcentes expensis absolvimus atque perfecimus et ad ipsius Dei omnipotentis et eiusdem gloriosissimae Virginis laudem et honorem, ac erga eam fidelis populi devotionem augendam, solemni ritu consecrari et dedicari, ac sexto kalendas februarii eiusdem pontificatus nostri anno octavo sanctam imaginem praedictam, omnium S. R. E. cardinalium coetu et praetorum Romanae curiae, capitulique dictae basilicae et fere totius Romani cleri interventu, ac fidelium utriusque sexus multitudine adstante, ac etiam nobis ipsis in cappellam novam praedictam, in una ex quatuor ad chori usum destinatis mansionibus, sacris caeremoniis praesentibus, pioque affectu cuncta adspicientibus, debitam cum reverentia et religione diligenter e loco, ubi prius asservabatur, amoveri et solemni processione extra ipsam basilicam per vias et loca

In eodem cappellae loco unum monumentum Clementi VIII posuit, alterum vero sibi ad sepulturam reservavit.

In vestibulo sanguine sibi coniunctis sepulchrum collocavit.

Sacristiam ad cappellae usum, pluresque ad maiorem commoditatem mansiones adiunxit.

Ad ipsam postea cappellam dictam Virginis imaginem transtulit.

publica designata omnibus ostendendam, hymnis et laudibus decantatis clero universo psallente circumferri, moxque in eandem basilicam reportatam ad eandem cappellam novam transferri, et supra altare in loco, seu tabernaculo, ut praefertur, in muro alte exciso et ad id decenter aptato, inibi sub diligenti custodia, clausuraeque religiosissime servandam, collocari etiam mandavimus.

§ 9. Quoniam vero maxime convenire censuimus, ut in hac cappella nova ipsa beatissima Virgo et illius imago praedicta non solum in marmoribus lapidibus, figuris, picturisque, imaginibus et ornamentis praedictis, sed etiam et multo magis in missae sacrificio, veraque et actuali Corporis et Sanguinis Domini nostri Iesu Christi filii sui oblatione, divinisque officiis iugiter honoretur, divinusque cultus, non temporalibus modo, sed spiritualibus quoque ornamentis et rebus augeatur, in eadem cappella nova unum prioratum pro uno priore, et duodecim cappellanas pro duodecim cappellanis perpetuis, ex quibus unus sacrista et alius camerarius etiam sint, necnon quatuor clericatus pro quatuor clericis amovibilibus, ereximus et instituimus, ac eidem cappellae novae diversa secularia et forsitan regularia beneficia ecclesiastica univimus, illorumque fructus, redditus et proventus, ac emolumenta in dotem assignavimus, et infra, *(Aliqua ideo hic enunciatia praetermitto, quia aliter ut sequitur statuta fuerunt)*.

§ 10. Et nihilominus praemissa, ut infra, in melius declarantes, corrigentes, mutant, ac illis addentes, et desuper de novo disponentes, in dicta cappella a nobis apud basilicam praedictam, ut praefertur, extracta, unum prioratum perpetuum, qui inibi dignitas existat, pro uno presbytero sacerdote seculari, etiam alienigena, priore perpetuo nuncupando, et duodecim perpe-

tuas cappellanas pro duodecim clericis secularibus, etiam alienigenis, in presbyteratus ordine, vel saltem in ea aetate constitutis, ut infra annum ad dictum ordinem promoveri possint et debeant, futuris inibi perpetuis cappellanis (ex quibus etiam unus sacrista sit ad nutum patroni pro tempore existentis infrascripti amovibilis, et alius camerarius a priore et cappellanis praedictis anno quolibet eligatur), et quatuor clericatus pro quatuor clericis pariter secularibus, et etiam alienigenis, ac amovibilibus (quorum siquidem cappellanorum, sacristae, camerarii, et clericorum dictus prior caput existat, ac in rebus, negotiis et actibus, tam publicis quam privatis, per eos tractandis et faciendis, primum et digniorem locum habeat, ibidemque praesit, ac tam ipse, quam praedicti cappellani, sacrista, camerarius, et clerici dictae cappellae, per se ipsos, prout inferius dicetur et descriptum erit, deserviant, nec aliud beneficium ecclesiasticum, personalem residentiam requirens, in dicta basilica vel alibi obtineant) apostolica auctoritate perpetuo erigimus et instituimus.

§ 11. Ipsique cappellae, pro eorundem prioratus ac duodecim cappellaniarum, et quatuor clericatum, et sacristae, camerarii et clericorum praedictorum dote, ac illos, illas, et illa pro tempore obtinentibus sustentatione, onerumque eis incumbentium supportatione, eorundem archipresbyteratus, ac sex canonicatum, totidemque praebendarum, ac trium beneficiorum, necnon cappellanae sub invocatione sanctorum Philippi et Iacobi in dicta ecclesia sancti Laurentii consistentium, et per nos, ut praefertur, suppressorum et extinctorum ac dictae cappellae unitorum praedia, casalia, ac alia bona stabilia et iura quomodolibet nuncupata, ubilibet existentia, illorumque fructus, redditus, proventus, obventiones, et emo-

Pro dote prioratus, cappellaniarum, ac officiorum sacristae et camerarii, et clericatum, bona applicat redditus archipresbyteratus, canonicatum et beneficiorum ecclesiae sancti Laurentii in Lucina suppressorum.

lumenta universa, eidem cappellae, ut praefertur, alias applicata (ita quod liceat eidem priori, cappellanis, et clericis huiusmodi, per se, vel alium, seu alios, eorum et dictae cappellae, eorumque mensae seu massae communis nominibus, illorum omnium et singulorum realem, actualem et corporalem possessionem, et seu quasi, propria auctoritate, absque spoliis et attentatorum vitio, et cuiuscumque iudicis decreto vel ministerio, libere apprehendere et perpetuo retinere, illaque regere et administrare, locare et dislocare, ac omnes et singulas pecuniarum, rerum et honorum summas, qualitates et quantitates, nec non fructus, redditus, proventus, obventiones et emolumenta percipere, exigere et levare, ac de exactis et receptis quietare, ad infra dicendos et destinatos usus convertere, nostra, et pro tempore existentis Romani Pontificis, Dioecesani loci, vel aliae Urbis vicarii, seu dictae basilicae archipresbyteri, aut cuiusvis alterius licentia minime requisita), auctoritate et tenore praedictis, perpetuo damus et concedimus, assignamus, applicamus et appropriamus.

§ 12. Rursus eidem cappellae, et illius fabricae, et sacristiae (quas dotem et mensam propriam et particularem, ac ab illa priori, cappellanis, sacristae, camerario, et clericis praedictis, ut praefertur, assignata prorsus distinctam et separatam habere volumus et declaramus) pro cappellae et illius fabricae et sacristiae huiusmodi propria et particulari dote et mensa, ac illarum reparatione, restauratione et manutentione, salariorumque cantorum, et scoparii, ut infra, ab eodem patrono ad eius nutum deputandorum, praestatione, ac vini, olei, cerarum et luminum, aliarumque impensarum, et onerum, eidem cappellae, fabricae et sacristiae nunc et pro tempore incumbendum, supportatione, omnia et singula alia be-

Cappellae vero pro illius fabrica et sacristia, cantoribus, aliisque necessitatibus, reliqua beneficia unita et unienda applicat. Et hanc dotem cappellae esse separatam a mensa communi praedictorum prioris, cappellanorum, sacristae, camerarii et clericorum decernit.

neficia ecclesiastica, secularia et quorumvis Ordinum regularia, quomodolibet qualificata, quaecumque, quotcumque et qualiacumque, eidem cappellae a nobis (ultra archipresbyteratum, canonicatus, praebendas, beneficiatus, et cappellaniam in dicta ecclesia sancti Laurentii consistentia praedicta, quae priori, cappellanis, et clericis praedictis, ut supra, reservata esse volumus) hactenus quomodolibet unita, ac in posterum a nobis, vel successoribus nostris Romanis Pontificibus, seu nostra vel eorum auctoritate, unienda, ex nunc, prout ex tunc quando unita fuerint, ac illorum omnia et singula praedia, tam rustica quam urbana, casalia, domos, proprietates, terras, possessiones, census, livellos, canones, loca montium, et quaecumque alia bona stabilia, quomodolibet nuncupata, et ubilibet existentia, cum omnibus iuribus, actionibus, grangiis, membris, pertinentiis, fructibus, redditibus, proventus, obventionibus et emolumentis universis, ceterisque rebus et bonis, mobilibus et immobilibus, ac semoventibus, cuiuscumque qualitatis, quantitatis, pretii et valoris etiam annui existentibus, et ubique locorum consistentibus, eorumque proprietate et dominio, ac omnia et singula, tam in rebus quam in redditibus, pecuniis, iuribus et actionibus, hactenus a nobis quomodolibet data, donata, concessa, assignata et applicata, quam etiam in posterum a nobis et successoribus nostris Romanis Pontificibus praedictis etiam quomodolibet danda, donanda et concedenda, assignanda et applicanda, similiter ex nunc, prout ex tunc quando data, donata, concessa, assignata et applicata fuerint,

§ 13. Nec non (cum infrascripta tamen declaratione) etiam oblationes, et quaecumque a quibusvis imagini et illius cappellae praedictae, a dicta die sacrae eiusdem imaginis translationis, data, donata

Donata hactenus et donanda, ac oblationes et largitiones factas post translationem sanctae imaginis et facta dote cappellae applicat.

Pro cuius maiori veneratione sacra ibidem et divina officia iugiter celebrari decernit.

Propterea unum prioratum, duodecim cappellanas et quatuor clericatus in ea instituit, et ex illis sacristam et camerarium eligi ac priorem scilicet digniorem habere, eosque omnes per se ipsos deservire, et aliud beneficium alibi obtinere non posse decernit.

1 Forsan legendum marmoris (n. 1)

1 Vel lege beneficiorum aut beneficatum (n. 1)

seu relicta, dandaque, donanda et seu relinquenda in futurum.

Patrono cappellae accipendi possessionem propria auctoritate honorum cappellae, ut supra, nullorum facultatem concessit.

§ 14. (Haec quod liceat nunc et pro tempore existenti eiusdem cappellae patrono infrascripto, per se, vel alium, seu alios, toties quoties sibi videbitur deputandos et removendos, dictae cappellae, illiusque fabricae et sacristiae, earumque mensae capitularis huiusmodi nominibus, omnium et singulorum, sicut praefertur, unitorum, assignatorum, applicatorum, datorum, oblatores, donatorum, cessorum, concessorum, et relictorum, ac uniendorum, assignandorum, applicandorum, dandorum, offerendorum, donandorum, cedendorum, concedendorum et relinquendorum, postquam unita, assignata, applicata, data, oblata, donata, cessa, concessa et relicta fuerint, realem, actualem et corporalem possessionem, et seu quasi, propria auctoritate, absque spoli et attentatorum vitio et cuiuscumque iudicis decreto vel ministerio, libere et licite apprehendere, et perpetuo retinere, illaque regere et administrare, locare, dislocare,

Ex redditibus doli cappellae sunt per patronum faciendae impensae pro vino, oleo, cera et salariis cantorum et scopariorum, residuum vero patroni arbitrio in utilitatem cappellae erit convertendum.

§ 15. Ac omnes et singulas pecuniarum, rerum et bonorum summas, qualitates et quantitates, nec non fructus, redditus, proventus, obventiones et emolumenta percipere, exigere et levare, ac de exactis et receptis quietare, ac ex illis in primis vini, olei, cerae, aliasque impensas necessarias, nec non cantorum et scoparii salaria persolvere, seu persolvi facere, et reliquum in eiusdem cappellae, ac illius fabricae et sacristiae usum et utilitatem, prout sibi videbitur et placebit, et eius mero arbitrio, convertere, nostram et pro tempore existentis Romani Pontificis, Diocessani loci, vel almae Urbis vicarii, seu dictae basilicae archipresbyteri, aut cuiusvis alterius licentia minime requisita auctoritate et tenore praedictis perpetuo damus, concedimus, assignamus, applicamus et appropriamus.

§ 16. Ut autem tam prior, cappellani, sacrista, camerarius, clerici, quam alii dictae cappellae ministri quicumque, certosciant, quae et qualia sint eorum servitium, munia, onera et instituta, et in illis a quoquam quovis praetextu minime impediantur, seu ab illis distrahantur, motu, scientia et potestate similibus declaramus, statuimus et ordinamus, quod prior et cappellani praedicti, omnibus diebus dominicis, ac etiam omnibus ipsis beatae Mariae Virginis festivitibus, singuli singulas missas, et intra quamlibet hebdomadam singuli alias duas missas per se ipsos, non autem per alium, seu alios sacerdotes, celebrare, ac in solemnitatibus, in quibus capitulum et canonici dictae basilicae in dicta cappella horas canonicas, et alia divina officia, ut infra, celebrabunt, cotta superinduti, missis et horis canonicis, aliisque divinis officiis, tam diurnis quam nocturnis, in scammo et loco per cardinalem protectorem infrascriptum designando, personaliter interesse teneantur;

Servitium incumbens prior, sacrista, camerario et cappellanis, ac clericis in cappella.

§ 17. Ac tam prior quam cappellani praedicti insimul unum collegium cum arcâ, massâ, et sigillo communibus, aliisque collegialibus insignibus, ad instar aliorum similium collegiorum, tam in praedictâ, quam in aliis quibuscumque dictae Urbis basilicis et ecclesiis institutorum, constituent, inibique habitum, per alios cappellanos deferri solitum, deferre possint.

Prior et cappellani faciunt collegium, habentque insignia collegialia et habitum aliorum cappellanos.

§ 18. Ex duodecim autem cappellanis huiusmodi unus a pro tempore existente patrono deputetur sacrista, qui ad eiusdem patroni nutum amovibilis existat, et curam celebrationis missarum, necnon custodiam sacrae suppellectilis, ornamentorumque, et paramentorum ad cappellae praedictae usum pro tempore pertinentium, vasorum tam auri et argenti, quam aliarum rerum et universae suppellectilis, sibi sub inventario consignandorum habeat.

Sacrista deputatur a patrono ad eius nutum pro cura suppellectilium, de quibus inventarium facere, cautionem praestare et rationem reddere tenetur.

1 Forsan legendum *ipsius* (v. T.).

aliaque sacristiae huiusmodi officium concernentia gerat, et exerceat; rationem et computum paramentorum et suppellectilis huiusmodi, et aliorum eius curae commissorum, dictae cappellae patrono singulis sex mensibus, et quoties ab eo fuerit requisitus, fideliter reddat; et de ratione huiusmodi reddenda et reliquum consignando se obliget; cautionemque idoneam, si eidem patrono placuerit, etiam praestet; paramenta, ornamenta, vasa, vel alias quasvis res et bona cappellae et sacristiae huiusmodi, quibusvis personis, capitulis, ecclesiis, monasteriis, aut aliis locis, iuxta formam aliarum litterarum desuper a nobis emanatarum, et sub in eis contentis poenis, accommodare non praesumat;

Sacristas prohibetur, ne ornamenta, paramenta, vasa et bona cappellae possit commo-dare.

Quorum inventarium con-ficere debet.

§ 19. Item de paramentis, ornamentis, vasis, totaque suppellectili et rebus omnibus sacristiae, eius curae commissis, inventarium duplicatum, ab eodem sacrista subscriptum, conficiat, quorum unum penes patronum, et alterum penes eum remaneat, quod etiam singulis quibusque sex mensibus revideatur, et renovetur.

Camerarius eligendus a priore et cappellanis de gremio ipsorum, cuius officium duret per annum.

§ 20. Item singulis annis ab eisdem priore et cappellanis antedictis, in plena eorum congregatione, unus de numero eorumdem duodecim cappellanorum camerarius per secreta suffragia eligatur, qui duret per annum tantum,

Quae illius munia sint.

§ 21. Et cum officio sacristiae incompatibilis sit, ac ipsorum prioris et cappellanorum, et eorum massae communis procurator existat, fructusque, redditus et proventus ac pecuniarum quantitates omnes eorumdem prioris et cappellanorum massae communis exigere et recuperare, ac tam priori quam unicuique cappellano et clerico praedictis portionem singulis obvientem statuto tempore solvere, nec pecunias receptas penes se retinere, sed eas in banco, ad id ab ipsis priore et cappellanis eligendo, statim consignare, clamque et distinctam rationem

officii sui, ac totius administrationis, nec non recepti et impensi per eum in plena congregatione praedicta, seu coram ab eadem congregatione deputatis, singulis sex mensibus, ac etiam quoties eidem priori et cappellanis videbitur, reddere, sicque se in manibus prioris efficaciter obligare debeat,

Camerarius tenetur per se ipsum administrare, praeterquam in casu infirmitatis, vel aliorum legitimo causa, et tunc persona substituenda sit de illorum gremio, et per priorem et cappellanos approbanda.

§ 22. Nec alium loco sui substituere possit, nisi de licentia prioris et cappellanorum praedictorum in casu infirmitatis, vel absentiae necessariae, seu alias licite: quo casu persona sic substituenda sit de numero eorumdem cappellanorum, et a priore ac cappellanis praedictis approbari debeat, et in manibus prioris de bene et fideliter administrando et rationem reddendo, ac reliquum consignando, iurare et se obligare, ac, si eidem congregationi videbitur, tam ipse camerarius, quam ab eo sic substituendus, cautionem dare teneatur. Nec ipsi liceat ipsas pecunias cuiquam nutuo dare, aut in proprios usus convertere: alias, ultra restitutionem debitam, etiam poenam, arbitrio congregationis praedictae infligenda, puniatur.

Scoparius deputari debet per patronum ad eius nutum amovibilis, cum salario centum scutorum monetae quolibet anno ex redditibus mensae cappellae.

§ 23. Praeterea unum laicum, qui pavimentum, statuas, columnas, lampades, candelabra, et alia ornamenta dictae cappellae, et sacristiae, ipsamque cappellam, et sacristiam, illarumque aedes, et mansiones tergat, verrat, ac desquillas, pulverem et alias sordes auferat et eiiciat, scoparium nuncupandum, ad eiusdem patroni nutum amovibilem, ab eodem patrono, toties quoties opus fuerit ac eidem patrono videbitur et placuerit, deputari, ac illi pro eius salario centum scuta monetae de pecuniis propriae doli et mensae dictae cappellae, illiusque fabricae et sacristiae, ut praefertur, assignatae, quolibet mense proportionabiliter, et pro rata persolvi.

Scoparius et quatuor clerici faciendae quoti-

§ 24. Et tam ipsi, quam singulis quatuor clericis praedictis, quolibet anno

1 Edit. Main. legit *verat* (v. T.).

hoc anno vestes talares panni violacei, de eiusdem dotis et mensae cappellae pecuniis, fieri mandamus.

§ 25. Insuper ad divinum cultum et piorum devotionem in eadem cappella, quantum possumus, augendum, singulis sabbati diebus, ac beatae Mariae festivitibus, illarumque vigiliis, ac in festivitate translationis primodictae imaginis (quam ultimâ die dominica mensis ianuarii eiuslibet anni, in eadem cappella celebrari iussimus), singulis quibusque annis, perpetuis futuris temporibus, litanias cum antiphona pro tempore currenti eiusdem beatae Mariae Virginis, cum organo, armoniâ et cantu figurato, alternis choris decantandas, iterato instituimus et ordinamus.

§ 26. Ac pro cantorum, et aliorum ministrorum, ad arbitrium patroni pro tempore existentis eligendorum, ad eius nutum amovibilem, salario, annua trecenta scuta, iuxta providam dicti patroni pro tempore existentis circumscriptionem et ordinationem cantoribus et ministris praedictis distribuenda et eroganda, de pecuniis propriae dotis et mensae ipsius cappellae, fabricae et sacristiae solvenda, assignamus.

§ 27. Quibus litanis prior et singuli cappellani, cum eorum cottis, semper, saltem alternatim, in loco, modoque et ordine per Scipionem cardinalem protectorem antedictum praescribendis, debeant interesse. Verum quia cappellani, Toletani nuncupati, ad primodictam imaginem et illius altare instituti, ex eorum institutionis huiusmodi praescripto, seu aliâs, litanias ipsius beatae Virginis singulis sabbathi et forsân aliis diebus etiam recitare tenentur, ne ipsorum concursu litaniae a nobis, ut praefertur, institutae quoquomodo impediantur, statuimus et ordinamus, quod cappellani Toletani praedicti de mane statim post missarum solemniam iniunctas eis litanias huiusmodi recitare debeant,

prout hactenus consueverunt, litaniae vero a nobis institutae post vespervas decantentur. Nos enim dicti cardinalis de Toletano et quamvis aliam dispositionem, quantum opus sit, quoad haec sufficienter commutamus.

§ 28. Clerici autem praedicti, qui honestae et bonae indolis a pro tempore existente patrono dictae cappellae ac ad eius nutum amovibiles deputentur, priori, cappellanis, et sacristae in divinis inseruire, ac obsequia et onera ipsis pro tempore imposita praestare teneantur.

§ 29. Porro ex fructibus, redditibus et proventibus dictae cappelle pro eorumdem prioris, cappellanorum, et clericorum dote et sustentatione, ut praefertur, assignatis, scilicet ex massâ ecclesiae suppressae praedictae tantum annis singulis prior trecenta, singuli vero cappellani centum, et qui fuerit sacrista, vel camerarius, alia quinquaginta pro quolibet, singuli vero clerici sexaginta scuta monetariae habeant atque percipiant; et clericis singulis mensibus praecise, priori vero et cappellanis, etiam menstruatim, si pecuniae promptae fuerint, sin autem in terminis inter eos statuendis, illa persolvantur.

§ 30. Et quidquid ex eorum dote et mensâ singulis annis, solutis summis praedictis, supererit, in fine anni in duas aequales portiones dividatur, quarum una inter ipsos priorem, cappellanos et clericos pro virili distribuatur, et altera dote et mensae propriae ipsius cappellae, ac illius fabricae et sacristiae, ad patroni praedicti omnimodam et liberam dispositionem, augeatur et consignetur.

§ 31. Ac tam prior, quam cappellani et clerici praedicti ad vere et personaliter, continuoque in Urbe residendum, ac debita servitia et obsequia praestandum; sacrista vero, cum duobus saltem ex qua-

Clerici a patrono ad eius nutum deputantur, et ipsi priori, et cappellanis, et sacristae in divinis inseruire tenentur.

Ex massa dantur quolibet anno scuta trecenta priori, et scuta centum singulis cappellanis, nec non scuta quinquaginta sacristae, et alia quinquaginta camerario, et alia sexaginta culibet ex clericis.

Et si aliquid supererit dividatur pro virili inter priorem et cappellanos ac clericos pro una alia vero medietas applicatur mensae cappellae.

Prior, cappellani et clerici, continuo in Urbe resident et obsequia iniuncta praestent. Sacrista vero ac duo saltem ex quatuor clericis

1 Edit. Main. habet cappellani (R. T.).

tuor clericis praedictis, ad continuo in mansionibus dictae cappellae habitandum, interdictâ omnino priori, cappellanis, et clericis huiusmodi ab Urbe absentia, ac sacristae et clericis praedictis extra mansionem dictae cappellae pernoctatione, sub amissionis fructuum aliisque poenis per cardinalem protectorem in statutorum editione irrogandis et declarandis, obligati existant.

§ 32. Nec liceat alicui ex priore, cappellanis, camerario, sacrista, seu aliis dictae cappellae ministris, prioratum, cappellanas, seu officia et munia eorum in favorem alicuius resignare, vel permutare; neque pensionibus gravare, aut illarum reservationi consentire possint; tamen, si velint, illos, illas, et illa pure et simpliciter tantum dimittere, ad effectum alios per patronum praesentandi, eligendi et deputandi.

§ 33. Insuper, ut prior, cappellani et clerici praedicti ab aliis servitiis liberi promptius dictae cappellae illiusque obsequio et cultui, cui eos pia devotione addictos atque adscriptos esse desideramus, incumbere valeant, eosdem priorem cappellanos et clericos, ab omnibus et singulis obsequiis et servitiis basilicae sanctae Mariae Maioris, eiusque chori, capitulique et cleri, ac ab interventu et interessentiâ in missâ, horis canonicis et divinis officiis, etiam illis, quae aliâs dictis priori et cappellanis iniunximus, ac a processionibus, aliisque servitiis et oneribus, ad quae forte alii dignitates habentes, necnon cappellani et clerici eiusdem basilicae tenentur, omnino eximimus et liberamus: et nihilominus tam ipsi, quam sacrista et clerici praedicti, ipsam basilicam et cappellam huiusmodi, quocumque tempore libere, sine aliquâ capituli et canonicorum praedictorum licentiâ, pro servitio eiusdem cappellae adire et ingredi possint.

1 Edit. Main. legit sacristae (R. T.).

§ 34. Capitulum autem et canonicos praedictos in festivitibus beatissimae Virginis, ad vespervas, ac missas in eius honorem, ac etiam similes missas in honorem sanctae Franciscae et sancti Caroli praedictorum in eorum festivis diebus, cum prioris et cappellanorum cappellae praedictae assistentiâ, celebrandas obligamus, et obligatos esse decernimus et declaramus: in quibus festivitibus sacrista dictae cappellae planetas, tunicellas, ac pluvialia tantum, et ad celebrationem necessaria, cum quibus celebrare teneantur, ad sacristiam basilicae praedictae transmittet, ut ab eâ postea capitulum et canonici processionaliter procedendo pro solemnif officio perficiendo ad cappellam praedictam perveant.

§ 35. Canonicis autem ad altare beatissimae Mariae Virginis, seu alia altaria dictae cappellae, missas privatas celebrare volentibus (in eorum tamen canonicali et capitulari sacristiâ planetis et aliis sacris vestibus ex eorum sacristiâ indutis), humaniter admissis et receptis, omnis commoditas celebrandi et sanctum missae sacrificium perficiendi a sacristâ concedatur. Ita tamen ut prior et cappellani dictae cappellae nequaquam in eorum servitio impediantur.

§ 36. Quo vero ad primodictae sacrae imaginis custodiam, declaramus atque decernimus, quod (non obstantibus quibuscumque nostris, et aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum ordinationibus, etiam per modum concordiae et conventionum, seu aliâs quomodolibet editis, et supra recensitis) perpetuis futuris temporibus primodictae imaginis custodia capitulo et canonicis praedictae basilicae, ubi cappella a nobis fundata et primodicta sacra imago de praesenti reposita existit, spectet et spectare debeat, quorum cura et sollicitudo erit deputare

1 Coniun. et addimus (R. T.).

Capitulum et canonici obligantur ad celebrationem divinarum in cappella in festivitibus beatae Mariae, et sancti Caroli.

Canonici ad celebrandum in tribus altaribus dictae cappellae benigne recipiantur.

Custodia sacrae imaginis datur capitulo et canonicis, qui deputare debent canonicos qui claves tabernaculi retineant, et illud quando erit opus aperiant.

Festa celebranda in cappella ac litaniae beatae Mariae Virginis in diebus decantandae.

Pro salario cantorum ad nutum patroni eligendorum applicentur scuta trecenta annua distribuenda ex redditibus mensae cappellae.

Prior et cappellani tenentur interesse litanis post vespervas decantandis.

locum, et singulares canonicos, ubi, et apud quos claves loci, seu tabernaculi, in quo primodicta imago reposita est, asservari, et canonicos qui primodictam imaginem aperire et claudere debeant.

Tabernaculum sacrae imaginis non erit aperiendum nisi ex decreto capituli, vel de mandato, protectoris, vel ex instantia patroni, et pro aperi-tione assignatur locus transitus.

§ 37. Inhibentes tabernaculum huiusmodi pro primodicta imagine populo seu aliis christifidelibus monstranda et exhibenda aperiri, nisi ex ipsius capituli decreto, vel de protectoris mandato, sive etiam instantia patroni; tuncque canonici, ab ipso capitulo ad aperiendum et claudendum deputati, per ostium a latere dictae cappellae versus occasum solis, intra basilicam constructum; introeuntes, ac per scalam cochlidis ascendentes, et per deambulationes inibi relictas, et a cellis seu cameris distinctas, recto tramite, absque eo quod per ipsas cellas seu cameras, tam in eundo quam in redeundo, transeant, procedentes ad conclave primodictae imaginis pro ea aperienda et claudenda, eant et remeant.

Prohibetur ne aperiitio tabernaculi, sive accessus ad conclave fiat de nocte, nec per aliam transitum, quam supra assignatum.

§ 38. Volentes ostium praedictum, de die ab illius parte anteriori versus basilicam semper posse a cononicis deputatis aperiri, vespere autem descendente, et de nocte, quando aliae eiusdem basilicae fores clauduntur, a parte interiori versus eiusdem cappellae sacristiam, a sacrista cappellae, admoto etiam vecte seu palo ferreo, claudi debere, ostii praedicti aperi-tione, et ad sacrae imaginis conclave accessione, praeterquam ex capituli decreto, seu protectoris mandato, seu ad instantiam patroni, ut supra, noctis tempore penitus interdicta. Quod si quis ex canonicis, seu alius ad hoc deputatus, vel sine licentia capituli, seu cum licentia capituli aliunde ad dictum conclave aperiendum ausu temerario accedere et pervenire tentaverit, poenam excommunicationis ipso facto, a qua non nisi a nobis, et Romano Pontifice successore nostro absolvi valeat, incurrat.

§ 39. Sollicitudinem autem, curamque primodictam imaginem coronis, torquibus, gemmis et preciosis margaritis ornandi, et eandem imaginem conservandi, sacristae cappellae una cum canonicis praedictis demandamus, ita tamen, ut circa illius ornatum et conservationem nihil a praedictis, sine consensu protectoris pro tempore existentis, innovetur. Et si inter canonicos et sacristam praedictos aliqua circa praemissum ornatum et conservationem controversia vel dissensio oriatur, semper idem cardinalis protector consulatur, a quo extrajudicialiter, et omni et quacumque appellatione et recursu remotis, omnis controversia et dissensio huiusmodi decidatur et terminetur.

Coram ornandi sacrae imaginem coronis et aliis preciosis datur sacristae cappellae una cum canonicis ita tamen, ut circa illius ornatum nihil innovetur absque protectoris licentia.

§ 40. Praeterea statuimus et ordinamus, quod lampades septem, quinque scilicet ante primodictam imaginem, et reliquae duae singulae ante singula altaria sanctae Franciscae et sancti Caroli huiusmodi, ubi de praesenti reperiuntur, diu noctuque perpetuo accensae permaneant, ac in honorem et venerationem primodictae imaginis, ultra dictas lampades, duae siquidem cerae albae singulae librarum quatuor semper et perpetuo de die ante altare in illius angulis super altis candelabris ad eum usum confectis, in vigiliis vero ac festivitatibus eiusdem beatae Virginis cum octo diebus sequentibus, dum primodicta imago aperta ad populi conspectum permanebit, sex aliae candelae similes de die etiam perpetuo accensae in altari et super inibi existentibus candelabris relinquantur; omnisque impensa propterea necessaria ex propria dote et mensa ipsis cappellae, fabricae et sacristiae, ut praefertur, assignata subministretur.

De lampadibus et candelis accensis in cappella tenendis.

§ 41. Reliquias quoque eorumdem sanctorum Caroli et Franciscae in altaribus praedictorum sanctorum, et alias quascumque in dicta cappella, illiusque altaribus et sacristia, nunc et pro tempore

Reliquiae non sunt portandae extra cappellam.

existentes, ab ea amoveri, seu extrahi, et alibi asportari (etiam in die, quo capitulum, seu canonici alias dictae basilicae reliquias populo exhibebunt) omnino prohibemus; sed tunc in altaribus dictae cappellae, ut inibi a christifidelibus venerentur, in suis capsulis publice exponi mandamus.

Legata facta sacrae imaginis ante translationem, et pallia hactenus data, reliquenter capitulo cum onere tamen commodandi pallia pro ornanda cappella.

§ 42. Insuper ad omnem differentiam et quaestionis materiam, quae inter capitulum et canonicos praedictos ex una, ac priorem et cappellanos, aliosque ministros dictae cappellae, illiusque patronum pro tempore¹ exoriri posset, tollendam, capitulo et canonicis praedictis, tam legatum bonae memoriae cardinalis Eiciurii, quam alia omnia legata, primodictae imaginis praedictam, facta, et etiam cultrices et seu pallia a camera nostra quotannis primodictae imaginis dari et offerri solita, tam hactenus data et oblata, quam danda et offerenda in futurum, dimittimus et relaxamus. Ita tamen quod capitulum et canonici praedicti cultrices et pallia praedicta pro usu et ornamento dictae cappellae, toties quoties occasio tulerit et fuerint requisiti, accom-modare et tradere teneantur.

Oblationes et aliae largitiones, de cetero faciendae sacrae imaginis, ad quem spectent.

§ 43. Oblationes autem, quas manualiter a quibusvis pro tempore in maiori altari ipsius cappellae, seu altero ex duobus altaribus S. Caroli et S. Franciscae in dicta cappella existentibus, seu in manibus sacristae, aut alterius dictae cappellae ministri, seu primodictae imaginis, vel cappellae, aut altaribus praedictis fieri contigerit, sive sint in torquibus, iocalibus, margaritis, aureis et gemmatis coronis, sive etiam paramentis, aut preciosis vestibus, vel in aureis seu argenteis votis, cuiuscumque generis et valoris, semper et sine aliqua distinctione sint et esse debeant ipsius cappellae et altarium praedi-

ctorum, ac in eiusdem cappellae, suaeque fabricae, sacristiae, ac mensae utilitatem omnino converti debeant. Illae vero, quae mediante testamento, legato, donatione, seu alia dispositione, primodictae imagini, vel cappellae aut altaribus in ea existentibus praedictis relinquantur, si ad suppellectilem ecclesiasticam spectare dignoscantur (ut sunt cruces, candelabra, vasa argentea, aurea, custodiae pro reliquiis, vestes, aut alia eiusdem generis res et bona), eidem cappellae, et illius altaribus, fabricae, ac sacristiae cedere et applicari volumus; si vero huiusmodi relictia, seu alia donata et primodictae imagini, vel cappellae, aut altaribus praedictis pro tempore dedicata, vel dedicanda, domus, casalia praedia, aut alia stabilia, seu etiam pecuniae sint, ad basilicam ipsam, illiusque capitulum spectent, ac spectare declaramus et ordinamus; hoc tamen ita statuimus et declaramus, nisi ex legitimis et iustis coniecturis, aut aliis, constaret, piam disponentis devotionem esse, etiam stabilia et pecunias, de quibus supra, ipsi primodictae imagini, eiusque cappellae et altaribus praedictis relinquere et ordinare; ita ut in primodictae imaginis et cappellae, dictorumque altarium commodum et honorem converti deberent; tunc enim piam offerentis mentem et voluntatem in primis et ante omnia servari volumus et mandamus. Cerae vero, quae in anniversariis et funeralibus supererunt, pro duabus¹ capitulo et cappellanis, pro reliqua vero tertius partibus priori, cappellanis et clericis supradictis distribuuntur, prout eas distribui iubemus. Ipsa autem anniversaria et funeralia, quando fieri continget, non intra cappellam praedictam, sed extra eam in dicta basilica, in loco patrono infrascripto benevisio, fieri et celebrari volumus et mandamus.

¹ Desunt verba ex altera partibus R. T. I.

¹ Edit. Main. legit duobus R. T. I.

Prior, cappellani et clericis, eorumque collegio, cum iurisdictione omnium personarum et collegiorum competenti.

§ 44. Rursus priori, cappellanis et clericis praedictis, illorumque collegio, ut omnibus et singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, praerogativis, favoribus, facultatibus, indultis et aliis gratiis, tam spiritualibus quam temporalibus, quibus alii dignitates, cappellanas et alia beneficia in dicta basilica S. Mariae Maioris et aliis eiusdem Urbis basilicis et ecclesiis pro tempore obtinentes, earumque collegia, de iure vel consuetudine, aut ex privilegio, vel aliis quomodolibet utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, non solum ad eorum instar, sed aequae et principaliter et pariformiter, in omnibus et per omnia, uti, potiri et gaudere libere et licite valeant, apostolica auctoritate et tenore praedictis indulgemus.

Eximuntur cappella prior, cappellani, clerici et alii ministri, eorumque bona, a iurisdictione, correctione et visitatione Urbis vicarii, basilicae praedictae archiepiscopi, et quorumcumque aliorum iudicum.

§ 45. Praeterea eandem cappellam, illiusque fabricam et sacristiam, nec non priorem, cappellanos, sacristam, camerarium, clericos et alios ministros et personas eiusdem cappellae pro tempore existentes, ipsumque collegium, ac praedicta, ceteraque omnia et quaecumque illius et eorum bona mobilia et immobilia, cuiuscumque qualitatis et quantitatis, in dictis Urbe et locis et extra, ac aliis ubicumque locorum consistentia, ab omni iurisdictione, correctione, visitatione, dominio, superioritate et potestate nunc et pro tempore existentis Urbis vicarii et archiepiscopi dictae basilicae S. Mariae Maioris, eiusque vicarii et capituli, et cuiusvis Ordinarii loci, aliorumque quorumcumque iudicum et officialium, in ipsa Urbe vel aliis ubilibet constitutorum, perpetuo eximimus et liberamus.

Dator patrono facultas nominandi cardinalem protectorem ad eius libitum, et ipse protector cap-

§ 46. Ac praedictum Scipionem cardinalem illius vita durante, et eo vita functo antiquiorem eiusdem S. R. E. cardinalem ex nostra ac Francisci et Marci Antonii

praedictorum familia et parentela, vel in eius defectum alium cardinalem acceptare volentem, quem etiam ex nunc requirimus et hortamur, pro tempore existenti patrono cappellae praedictae benevisum, ac ad ipsius patroni libitum et arbitrium, toties quoties opus fuerit, nominandum et eligendum, eiusdem cappellae, illiusque fabricae et sacristiae, nec non prioris, cappellanorum, clericorum, ministrorum, personarum, rerum, bonorum et iurium (privative quoad archiepiscopum praedictum et Urbis vicarium et etiam omnes alios quoscumque Romanae Curiae et Urbis praedictarum et alios quosvis iudices quocumque nomine vocatos et quacumque praeeminentia, etiam cardinalatus, ac etiam legati de latere et alio quocumque honore, dignitate, praeeminentia et auctoritate pollentes) protectorem, ac defensorem, nec non iudicem irrevocabilem perpetuo constituimus et deputamus. Ac vicario Urbis, nec non archiepiscopo et illius vicario, ac praedictis et aliis quibusvis, etiam cuiuscumque gradus, conditionis et praeeminentiae existentibus, personis, et Urbis ac Romanae curiae praedictarum et aliorum locorum iudicibus, ne se in cappellam, illiusque fabricam, ac sacristiam, ac priorem, cappellanos, clericos, ministros, aut alias eiusdem cappellae personas, ac res, bona et iura quaecumque, seu in litium et differentiarum desuper, aut illorum occasione pro tempore suscitatarum, seu ortarum cognitionem, etiam ratione cuiuscumque amicabile compositionis vel concordiae, aut aliis quomodocumque, ingerere seu decretum suum vel auctoritatem interponere praesumant, districtius inhibemus.

pellae constituitur iudex privative quoad omnes alios.

§ 47. Praeterea volumus et declaramus, quod licet, nullo de nostra et Francisci ac Marci Antonii praedictorum parentela huiusmodi existente in cardinalatus honore constituto, alius ad id, ut praefertur,

Cardinalis de familia praefertur quoad protectionem cuiuscumque cardinalis extranei prius nominato.

electus et nominatus cardinalis munus protectoris huiusmodi subire et exercere incepisset, nihilominus, si postmodum contigerit aliquem ex nostra familia et parentela praedicta ad cardinalatus honorem assumi, is in eiusdem muneris functione seu protectoris gradu praeferrere debeat, et electio, nominatio, constitutio et deputatio de cuiusvis alterius persona in protectorem huiusmodi factae, eo ipso cessare et expirare censeantur.

Facultas condendi statuta protectori conceditur.

§ 48. Nec non eidem Scipioni cardinali moderno et pro tempore existenti eiusdem cappellae protectori quascumque opportunas et necessarias constitutiones et ordinationes, statuta et decreta, iuxta prudentiam eidem a Deo collatam, pro primodictae imaginis veneratione, eiusque cultus conservatione et augmento, ac tam circa tempora servitorum praestandorum, ipsorumque prioris, cappellanorum, clericorum et aliorum ministrorum felicem directionem, ac onerum eis incumbentium supportationem, quam muletas, punctuationes et poenas contra negligentes et servitia debita omittentes, illarumque applicationem, ac super aliis omnibus, quae in praemissis omnibus et singulis, ac praemissorum causa et occasione necessaria esse iudicabit, condendi, componendi, edendi, atque promulgandi, et postquam semel edita et promulgata fuerint, quoad Scipionem, aut alios pro tempore existentes cardinales protectores patronos, ex se, quo vero ad alios cardinales protectores non patronos, de patroni consensu, semel edita et promulgata, prout in Domino, ac toties quoties eis expedire videbitur, in parte, seu etiam in toto, mutandi et corrigendi, ac alia de novo edendi et promulgandi, quae semper et perpetuo auctoritate nostra, ex nunc, prout ex tunc et contra, valere et servari volumus, decernimus et mandamus.

§ 49. Nec non differentias, lites et con-

troversias inter quascumque personas, tam prioris quam cappellanorum et ministrorum huiusmodi, ac aliarum personarum eiusdem cappellae servitio vel ministerio addictarum, et earumdem consortes, seu inter ipsos et quosvis alios occasione personarum et bonorum dictae cappellae pro tempore exortas, summarie, simpliciter de plano, sine strepitu et figura iudicii, omni et quacumque contradictione, interpellatione, appellatione et recursu, in integrum restitutione, ac mora remotis (etiam privative quoad archiepiscopum praedictae basilicae et illius vicarium, ac etiam curiae causarum camerae apostolicae et palatii apostolici auditores, ac eiusdem camerae clericos et thesaurarium generalem, ac eiusdem Urbis gubernatorem, camerarium et vicecancellarium, nec non nostrum et pro tempore existentem in ipsa Urbe in spiritualibus vicarium generalem, atque omnes alios curiae et Urbis praedictarum, et aliorum locorum quorumcumque ordinarios et delegatos iudices nunc et pro tempore existentes), cognoscendi, decidendi, definiendi, terminandi et exequendi, litesque et causas huiusmodi alibi introductas, motas seu pendentes, avocandi, reassumendi, ac quos, quibus et quoties opus fuerit, citandi, ac sub censuris ecclesiasticis et poenis pecuniariis, eius arbitrio imponendis et moderandis, inhibendi, poenasque et censuras huiusmodi incurrisse declarandi, ac servata forma Concilii Tridentini, aggravandi, reaggravandi, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, ac denique eandem prorsus iurisdictionem, superioritatem et potestatem in cappellam praedictam, illiusque fabricam, sacristiam, altaria, et bona quaecumque ac universas et singulas personas praedictas, in omnibus et per omnia, quam pro tempore existentes dictae basilicae S. Mariae Maioris archiepiscopi,

Omnes lites protectori summarie committuntur, et appellatione remota, cum facultate ab aliis iudicibus avocandi et reassumendi causas, inhibendi, etc.

eiusque vicarius in dictam basilicam, illiusque altaria, capitulum, canonicos, beneficiatos et clericos, vel ministros, de iure vel consuetudine, ac privilegio, vel aliis quomodolibet, exercere potest et debet, sive in futurum poterit et debet (etiam quoad ea universa et singula, quae expressionem et concessionem requirerent magis specialem, et quae in et super generali huiusmodi concessione non comprehenduntur, seu non comprehendi dici possunt) libere exercendi, plenam, liberamque damus et concedimus facultatem.

§ 50. Ac eidem Scipioni cardinali, et pro tempore existenti praedictae cappellae protectori et defensori, omnes quascumque et singulas stantias, mansiones et habitationes eidem cappellae nostrae adiacentes, seu contiguas et annexas, quas in intus et ad ambitum vel muros illius existentes, fabricari fecimus (ad hoc, ut de illis nunc et quodcumque, ad eiusdem Scipionis cardinalis, et pro tempore existents protectoris, vel familiarium et domesticorum et sibi servientium, seu aliarum personarum usum et commoditatem ac servitium et aliis ad beneplacitum et arbitrium suum, libere et licite, absque aliqua recognitione vel pensione seu solutione illarum ratione etiam praedictae cappellae, vel priori et cappellanis, aliisque ministris illius, seu basilicae huiusmodi, aut cuiusvis alii faciendae, disponere possit), liberumque earundem stantiarum, mansionum et habitationum usum, commoditatem et servitium (ita tamen quod in illis, tam in toto quam in parte, nullus praeter Scipionem cardinalem, et pro tempore existentem protectorem et defensorem huiusmodi, quovis praetextu, occasione, vel causa, seu ullo unquam tempore se ingerere possit) perpetuo reservamus, concedimus et assignamus.

§ 51. Insuper circa iuris patronatus et praesentandi, nominandique, eligendi et

deputandi, antedicti reservationem, et seu prioratus, ac cappelliarum et clericatum huiusmodi, aliorumque praedictorum dispositionem, de novo statuentes vel statuendum consentes, praedicto Scipioni cardinali praedictum ius patronatus cappellae praedictae, ac, ut supra et infra, praesentandi, eligendique et deputandi, praedictamque dispositionem, quoad vixerit, faciendi, nec non eidem Scipioni cardinali, tamquam patrono et protectori, vitae sibi comite, tam prioratus, quam omnium et singularum cappelliarum huiusmodi, tam eam primam vice ab ipsa eorum primaeve erectione et institutione apud Sedem praedictam vacantium, quam de cetero quibusvis modis et ex quorumcumque, etiam nostrorum et Romani Pontificis pro tempore existentis, seu cuiusvis cardinalis etiam viventis familiarium continuorum commensalium, seu dictae curiae officialium, aut aliis quomodolibet reservationem inducentibus personis, seu per liberam, vel ex causa permutationis, resignationis, iurium cessiones, etiam accessorias vel simplices, de illis in dicta curia, vel extra eam, etiam in nostris vel Romani Pontificis pro tempore existentis manibus, etiam in dicta curia vel extra eam quomodolibet factas et admissas, aut assequutionem alterius beneficii ecclesiastici quavis auctoritate collati, seu illa pro tempore obtinentium decessum, vel quamvis aliam dimissionem, amissionem, privationem, religionis ingressum, matrimonii contractum, ad cathedralium ecclesiarum, vel monasteriorum, etiam consistorialium, seu quaecumque aliam promotionem, aut aliis quomodolibet, et qualitercumque, etiam apud Sedem praedictam et in dicta curia, simul vel successive, toties quoties vacaturorum, plenam et liberam collationem et provisionem ac omnimodam aliam dispositionem et institutionem personarum in eisdem prioratu et cappellaniis nec non

forma succedendi in illo.

sacristae, clericorum et scoparii deputationem per ipsum Scipionem cardinalem, vel alium, seu alios, quem, vel quos ad id duxerit deputandum, vel deputandos, quando et quoties, etiamsi eundem Scipionem cardinalem ab ipsa curia, etiam pro sua voluntate, ubilibet, etiam ultra montes, abesse contigerit, faciendas concedimus et reservamus.

§ 52. Nec non eidem Scipioni cardinali huiusmodi prioratum et cappellanas, ut praefertur, vacantes et vacaturas conferendi, et de eis providendi ac disponendi, nec non de prioratu et cappellaniis praedictis sic pro tempore et quodcumque provisos, vel institutos, in eorundem prioratus, ac cappelliarum, ac eorum singularum possessionem veram, realem et actualem, etiam eo ipso (absque aliqua alterius iudicis, vel personae in dignitate ecclesiastica constitutae, vel aliis qualificatae ministerio seu interventu, aut praesentia, seu licentia aliqua), propria auctoritate immittendi, ponendi, inducendi et manutenendi, quos, sic in possessionem inmissos et inductos, in priorem ac cappellanos huiusmodi, et in fratres eiusdem cappellae, illius prior et ceteri cappellani respective recipere, ac ad omnia iura et tractatus eiusdem cappellae admittere teneantur, plenam et integram, liberam et omnimodam facultatem et auctoritatem et potestatem attribuimus, sibi que desuper indulgemus. Post obitum vero praedicti Scipionis cardinalis, praedictum ius patronatus dictae cappellae et praesentandi personas idoneas, etiam alienigenas, ad prioratum, omnesque et singulas cappellanas huiusmodi, quotiescumque illum et illas, et illorum aliquos, ut praefertur, seu aliis quodcumque, vacare contigerit, ac sacristam, dictosque clericos, et scoparium ad nutum deputandi et removendi, ac protectorem eligendi et nominandi, dicto Marco Antonio Burghesio, principi Subno-

nis, nostro ex praedicto Ioanne Baptista secundum carnem nepoti, eiusque natis et descendantibus masculis per lineam masculinam legitimis et naturalibus ex legitimo matrimonio natis et procreatis

§ 53. (Ita tamen, quod praesentatio, electio, nominatio et deputatio respective solum fieri debeat a primogenito, et ipsius primogeniti primogenito usque in infinitum, hoc modo videlicet: si dictus Marcus Antonius plures filios masculos habuerit, praesentatio, electio, nominatio et deputatio respective pertineant ad natu maiorem tantum, qui, si etiam plures susceperit filios masculos, natu maior eorum tantum praesentet et respective deputet, nominet et eligat; et sic ius praesentandi et respective deputandi, eligendi et nominandi huiusmodi; semper transeat de primogenito in primogenitum usque in infinitum; et deficiente vel non existente linea masculorum ex masculis a dicto primogenito descendantibus, tunc praesentatio et respective deputatio, nominatio et electio, modo et forma praemissis, ad secundogenitum, si superstes fuerit, sin minus ad natu maiorem masculum similiter usque in infinitum; et deficiente linea masculorum ex masculis descendente a secundogenito, ius patronatus praesentandi, deputandi, eligendi et nominandi huiusmodi transeat ad tertio-genitum, praedicto ordine servato, et sic successive de una linea ad aliam ad omnes descendentes masculos a dicto Marco Antonio: non existentibus vero filiis vel aliis masculis ex dicto Marco Antonio, eiusque posteris masculis descendantibus, vel illis quodcumque in perpetuum deficientibus, ius patronatus, et praesentandi et respective deputandi, eligendi et nominandi huiusmodi, ad filiam foeminam dicti Marci Antonii, vel ultimi masculi legitimi ab ipso Marco Antonio descendens, legitimam et naturalem ac natu maiorem; et

Ordo primogeniturae in successione iuris patronatus cappellae.

Conceditur cardinali Burghesio facultas conferendi, ut supra, et in possessionem immittendi provisos.

Facultas cardinalis protectoris disponendi de cameris et mansionibus cappellae adiacentibus.

Iuris patronatus cappellae concessio et

postmodum ad eius filios et descendentes masculos legitimos et naturales in perpetuum, ordine primogeniturae, ut supra dictum est de descendentes masculis, servato, spectet et pertineat: si vero contigerit, lineam masculinam ex foeminis ex dicto Marco Antonio descendentes penitus extingui, vel non extare, tunc et eo casu foeminae ex filiabus vel aliis descendentes foeminis ex dicto Marco Antonio descendentes, ordine primogeniturae, ut de masculis dictum est, semper servato, ad dictum ius patronatus, et praesentandi, et respective deputandi, eligendi et nominandi succedant: deficiente vero in totum lineam tam masculinam quam foeminam ex dicto Marco Antonio descendente, vel illam non existente, ius patronatus et praesentandi, ac respective deputandi, eligendi et nominandi huiusmodi, transeat ad praedictum Franciscum, eiusque filios et descendentes masculos, de primogenito in primogenitum, ac eis deficientibus ad foeminas, ut supra dictum est de descendentes dicti Marci Antonii: et tandem, ex ipso Francisco descendentes masculis et foeminis deficientibus vel non existentibus, ad praedictum Curtium Burghesium nostrum secundum carnem huiusmodi consanguineum, et post eum eius primogenitum, et alias, modo praemisso, de primogenito in primogenitum, prout de dicto Marco Antonio supra dictum est, etiam quoad foeminas exinde descendentes in infinitum: deficientibus autem omnibus et singulis masculis et foeminis descendentes a Marco Antonio et Francisco ac Curtio praedictis, tunc succedat in ius patronatus, et praesentandi ac respective deputandi, eligendi et nominandi huiusmodi, qui nobis fuerit in lineam masculinam, et ea deficiente in foeminam sanguine proximior, servato semper in omnibus casibus supradictis ordine primogeniturae, transeundo scilicet de primogenito ad pri-

mogenitum, et praeferendo lineam primogeniti lineae secundogeniti, et masculos ex masculis descendentes natis ex foeminis, ac masculos ex foeminis ipsis foeminis, atque alias in omnibus et per omnia, prout in lineam filiorum descendendum a dicto Marco Antonio ordinatum est: ita quod ius patronatus et praesentandi ac respective deputandi, eligendi et nominandi huiusmodi, ad unum solum successorem in solidum, et post illum ad alium semper deveniat, absque eo quod inter plures successores dividi possit;

§ 54. Institutiones aut collationes et provisiones personarum, ut praefertur, a patrono pro tempore praesentatarum, videlicet quoad prioratum per cardinalem protectorem et seu etiam ipsum priorem, prout ipsi patrono magis placuerit, fieri debeant, si vero pro tempore existens patronus prioratus et cappelliarum huiusmodi in dignitate ecclesiastica constitutus esset, tunc ipse patronus in huiusmodi dignitate constitutus non teneatur praesentare, sed prioratum ac cappellias ac eorum singulas, quomodocumque et quandocumque vacantes, ut praefertur, pleno iure ac eisdem modo et forma, auctoritate quibus dicto Scipioni cardinali reservavimus et concessimus, absque aliqui praesentatione conferre, et de illis etiam providere ac disponere, et provisos in possessionem immittere, inducere, ponere et defendere, libere et licite possit), motu et ex certa scientia, et potestatis plenitudine similibus itidem perpetuo reservamus, concedimus et assignamus.

§ 55. Praeterea, pro potiori Scipionis cardinalis, Marci Antonii, aliorumque ad ius patronatus, nec non praesentandi, et respective deputandi, eligendi et nominandi, aliorumque praedictorum reservationem et concessionem per nos factam quomodolibet vocatorum, cautela et se-

1 Videretur legendum *iuris* (R. T.).

Patronus praesentat coram protectore vel priore, et quando patronus erit in dignitate ecclesiastica constitutus poterit conferre.

Nova reformatio iurispatronatus ad abundantiam cautelam.

curitate, et sine aliarum donationum et gratiarum quarumcumque illis, tam in praemissis quam alias quandocumque et quomodocumque factarum aliquo praeiudicio, quas praesentibus pro expressis et ad verbum insertis haberi, ac quas in omnibus iis, quae praesenti nostrae dispositioni contraria non sunt, semper salvas, validas et firmas esse et remanere, et si quid in aliqua, seu aliquibus ipsarum deficeret, per aliam, seu alias suppleri, et iuvare posse et debere, volumus atque decernimus, dictam cappellam cum altaribus, statuis, picturis, sacristia, mansionibus, aedificiis illi annexis, commoditatibus, omnique illius structuram et ornatu, ac impensam et impensis, etiam notabilissimis, cuiuscumque summae extiterint, seu extent, tam hucusque quomodolibet factis, quam imposterum faciendis, necnon dotibus, proventibus, introitibus, redditibus, iuribus et emolumentis, ac universam suppellectili, iocalibus et rebus, tam hactenus quomodolibet datis, donatis, unitis et assignatis, applicatis et concessis, quam imposterum a nobis dandis, donandis, uniendis, assignandis, applicandis et concedendis, necnon melioramentis et augmentis, etiam tam hactenus factis, quam faciendis quibuscumque, illorumque pretium, valorem et aestimationem, ac omnes et singulas pecuniarum summas, qualitates et quantitates, a nobis, seu de mandato nostro, hactenus erogatas, et erogandas in futurum quascumque, etiam notabiles et notabilissimas;

§ 56. Item omnia et singula, ac quaecumque iura et actiones camerae nostrae apostolicae super praemissis omnibus et singulis quibuscumque, seu praemissorum causa et occasione, ex quovis iure, causa et occasione, capite vel praetextu, ingenio vel quaesito colore, etiam in corpore iuris clausis, ac tam deductis quam deducendis, cogitatisque et incogitatis, et

quae deduci et excogitari quomodolibet possent, et de quibus in praesentibus mentionem fieri oportet specialem, aut alias quomodolibet, quomodocumque et qualitercumque competentia et competentes, ac competitura et competituras, ac quae competere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, dictis Scipioni cardinali, ac Marco Antonio, et aliis, ut supra, ad ius patronatus, et praesentandi, ac respective deputandi, eligendi et nominandi quomodolibet vocatis quibuscumque, modo et forma ac ordine supradictis, qui hic ad verbum pro repetitis habeantur et censeantur, perpetuo ac donatione libera et irrevocabili, quae fit et fieri dicitur inter vivos, perpetuo valituram donamus, damus, cedimus, concedimus et largimur, ac eos omnes et singulos in nostrum et successorum nostrorum Romanorum Pontificum, ac Sedis et camerae apostolicae ius, locum, privilegiumque universum quoad praedicta ponimus, substituimus et subrogamus in verbo Romani Pontificis, motu, scientia, et potestate similibus: attestantes, atque asserentes, hanc, tam ab initio ipsius cappellae foundationis et constructionis, quam antea et postea, ac semper fuisse et esse nostram mentem, intentionem et indubitam voluntatem, ut omnia et quaecumque in dictae cappellae et novae sacristiae dictae basilicae foundatione ac constructione et ornatu de nostris pecuniis exponenda, ac etiam aliunde applicanda, cederent, ac cedere deberent in acquisitionem, et reservationem iurispatronatus, ac praesentandi, et deputandi, nec non eligendi et nominandi, pro Scipione cardinale, ac Marco Antonio, aliisque in praedicto ordine vocatis; ita ut eisdem ex vera et reali foundatione et constructione, ac perpetua dotatione ius patronatus, et praesentandi ac deputandi, eligendi et nominandi, perpetuo acquisitum foret et esse deberet.

Donatio omnium expensarum factarum et faciendarum, accessio iurium camerae super illis competentium.

subreptione, vel instantione de facto exceptio. sentes nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis nostrae, vel alio quovis defectu (etiam ex eo, quod causae, propter quas praemissa facta sunt, coram Urbis vicario, aut archipresbytero dictae basilicae sanctae Mariae Maioris, nunc et pro tempore existenti, vel eius vicario huiusmodi, aut quocumque locorum, ubi bona praedicta sita sunt, Ordinario, etiam tanquam Sedis praedictae delegato, aut alibi, et coram quibusvis, examinatae, verificatae, et ab eis approbatae, necnon cardinales titulares sancti Laurentii in Lucina, et archipresbyter basilicae sanctae Mariae Maioris, qui fuerunt, et nunc sunt, capitulumque, et canonici eiusdem basilicae sanctae Mariae Maioris, necnon prior, et cappellani praedicti, ac praepositi, religiosi, congregatioque presbyterorum, necnon archipresbyteratum, canonicatus, praebendas, cappellaniam, et beneficia praedicta obtinentes, ac guardiani et confratres archiconfraternitatis confalonis, et confraternitatum beatae Mariae de Aracoeli, et sancti Alberti, ac ceteri supradicti, et alii quicumque in praemissis quomodolibet ius seu interesse habentes, vel habere praetendentes, ad id vocati et auditi non fuerint, nec desuper suum consensum praestiterint, seu ex quavis alia causa, vel quocumque praetextu, quaesito colore vel ingenio) notari, impugnari, invalidari, retractari, et ad terminos iuris reduci, seu in ius vel controversiam revocari, aut adversus illa quodcumque iuris, facti vel gratiae remedium impetrari posse, nec sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, limitationibus, aut aliis contrariis dispositionibus comprehendendi, sed semper ab illis excepta, et quoties illa emanabunt, toties in pristinum, et eum, in quo antea erant, statum restituta, reposita et plenarie reintegrata, ac etiam de novo sub posteriori data per

Scipionem cardinalem et protectorem, ac patronos futuros praedictos, quodcumque eligenda, concessa, validaque et efficacia fore et esse, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac perpetuo suffragari; praemissaque omnia et singula, ac super illis confectas litteras praedictas, ac easdem praesentes, et in illis contenta quaecumque (etiamsi in illis, sive eorum aliquo, de Sedis et camerae nostrae apostolicae, necnon cardinalium titularium sancti Laurentii in Lucina, et archipresbyteri basilicae sanctae Mariae Maioris, ac capituli et canonicorum, cappellanorum et clericorum eiusdem basilicae, priorisque, et cappellanorum praedictorum, necnon dictos archipresbyteratum, canonicatus, et praebendas, cappellaniam, et beneficia suppressa praedicta obtinentium, ac praepositi, religiosorum et congregationis, necnon archiconfraternitatis et confraternitatum, aliorumque praedictorum, et aliorum quorumvis, etiam speciali nota dignorum, et quantumvis privilegiorum et qualificatorum, etiam necessario exprimendorum, damno, interesse, ac praeiudicio, et etiam quantumvis enormi et enormissima laesione ageretur, seu sequeretur, aut ipsum interesse, damnum, praeiudicium, ipsaque laesio esset servata, et ad illa aut eorum aliqua praedicti et alii quicumque interesse habentes, seu habere praetendentes, auditi, citati vel vocati non fuissent; minusque suppressio, extinctio, dismembratio, unio, applicatio, approbatio, donationes, concessionnes, pecuniarum solutiones, aliaque praedicta, ac praesentes, iuxta Pii Papae IV praedecessoris nostri de registrandis gratiis editam constitutionem, infra terminum in ea praefixum, seu unquam in eadem camera, vel alibi admissa, neque etiam iuxta iuris et quarumcumque pontificalium constitu-

1 Edit. Main. legit suppressionem ... approbationem B. I.).

tionum, ac etiam statutorum Urbis, et illorum reformationum formam insinuata, notificata, et etiam in eiusdem camerae libris, seu apud acta publica, vel alibi admissa et registrata non existant; aut ex quibusvis nullitatibus; aut dictae constitutioni¹, seu nostrae regulae de non tollendo iure quaesito, et quibusvis aliis nostris, vel praedecessorum nostrorum constitutionibus, legibus, statutis, reformationibus, decretis et consuetudinibus, etiam de directo et penitus contrariis, seu aliis quibusvis obstaculis, impedimentis, etiam praeiudicialibus quibuscumque, nullatenus, seu minus sufficienter derogatum sit; et quod in illis certae formae, certaeque solemnitates, etiam ex forma ipsarum litterarum, ad donationum, concessionum, aliorumque praemissorum validitatem², aut alias de necessitate servandae et quomodolibet requisitae, servatae non sint) nihilominus semper et perpetuo valere, ac firmitatem et robur obtinere, suosque plenarios et integros effectus sortiri debere, volumus et declaramus. Nos enim praedictos et alios quoscumque etiam quantumvis substantiales atque formales et de necessitate exprimendos defectus, si qui in illis aut eorum aliquo vel circa illa quomodolibet intervenissent, motu, scientia et potestatis plenitudine similibus supplemus, eosdemque defectus sanamus, tollimus et abrogamus. Et nihilominus, pro potiori ipsorum Scipionis cardinalis, et Marci Antonii, aliorumque vocatorum, ac prioris, sacristae et cappellanorum praedictorum cautela, perinde ac si numquam praecedentes litterae nostrae, quoad haec, a nobis emanassent, de novo de per se, ac aequae principaliter, iuxta praesentium formam, continentiam et tenorem, omnia et singula supradicta facimus, statuimus, decernimus, declaramus, concedimus, damus, donamus,

1 Edit. Main. legit constitutionis (B. I.).

2 Verbum validitatem nos addimus (B. I.).

elargimur, ac ut supra volumus, disponimus et ordinamus. Decernentes in omnibus, et singulis praemissis utile per inutile non vitiari, sed omnia rata, valida et firma omnino per se, sine aliqua dependentia seu correspondentia, existere debere.

§ 61. Nec non dictum Scipionem cardinalem, ac Marcum Antonium, et alios vocatos praedictos, seu quosvis alios, ad praedictas litteras, minusque praesentes, et in illis, ac praesentibus narrata et contenta quaecumque, in camera nostra apostolica praesentandum, et in eius libris admitti et registrari faciendum, etiam iuxta dictam Pii IV praedecessoris de registrandis, minusque illas, vel illa in toto, vel in aliqua illorum parte, in iudicio vel extra, quavis causa et occasione exhibendum, probandum, iustificandum seu verificandum ullo tempore teneri, aut ad id cogi vel compelli nullatenus¹ posse seu debere: et etiam si eademmet litterae non exhiberentur, et nunquam apparerent, nec apparere possent, nihilominus illa verificatis haberi debere, praesentesque etiam absque aliarum litterarum, et scripturarum praedictarum exhibitione, et illarum, praesentiumque, ac in eis contentorum, etiam sine ulla prorsus probatione, verificatione et iustificatione, nihilominus ad omnia et singula legitime et sufficienter in iudicio et extra probandum, verificandum et iustificandum, omnino sufficere, nec alterius probationis adminiculum requiri, immo quaecumque contrariam probationem illis minime obesse, ac omnia et singula praemissa perpetuo valida, firma et efficacia fore et esse; ac² donationem et concessionem, aliaque praedicta, vim validi et efficaciae, ac initi et iurati contractus inter nos et Sedem, cameramque praedictas ex una, et dictum Scipionem cardinalem, ac Marcum Antonium,

1 Legendum foret nullo ... nullatenus (B. I.).

2 Edit. Main. legit ad (B. I.).

Decernitur praesentes litteras non esse in camera praesentandas, nec registrandas, nec ullibi esse in aliquo verificandas et iustificandas, nec illa nocere contrariam probationem.

aliosque vocatos praedictos ex altera partibus, etiam titulo oneroso, habere et oblinere; ipsisque Scipioni cardinali, et Marco Antonio, aliisque vocatis praedictis plenissime in omnibus et per omnia suffragari; illosque praemissorum effectu pacifice frui, et gaudere debere; nosque, et Sedem, cameramque praedictas, tam ad eorundem praemissorum plenariam observationem, quam ad ipsius Scipionis cardinalis, Marci Antonii, et aliorum vocatorum praedictorum in pacifica eorum possessione et usu manutentionem perpetuo teneri, ac de omni et quacumque evictione obligatos esse et fore decernimus et declaramus, prout in verbo Romani Pontificis promittimus, ac nos et cameram apostolicam, illiusque bona quaecumque nominatim et in specie pro eorundem praemissorum observatione, etiam in casu cuiuscumque evictionis dictorum iurium, tam de facto, quam de iure, ac quovis casu, etiam inopinato et inexcogitabili in ampliori forma camerae apostolicae in ipsorum Scipionis cardinalis, Marci Antonii, et aliorum vocatorum praedictorum favorem, obligamus et hypothecamus.

Clausula sublatâ, etc.

§ 62. Sicque nostrae mentis, intentionis, et incommutabilis voluntatis fuisse et esse attestamus, et ita in omnibus et singulis praemissis ab omnibus censerî, ac per praedictos cardinales Urbis vicarios, ac dictae basilicae sanctae Mariae Maioris archipresbyteros, ac sanctae Romanae Ecclesiae camerarios, necnon thesaurarios, clericos praesidentes camerae nostrae praedictae, et quoscumque iudices ordinarios et extraordinarios, commissarios, necnon curiae causarum eiusdem camerae et palatii nostri apostolici auditores, ac eiusdem S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos, vicelegatos et nuncios (sublatâ, eis, et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi, et interpretandi facultate et auctoritate) iudicari et defini debere,

irritumque et inane quicquid, secus a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, pariter decernimus, statuimus et mandamus.

§ 63. Non obstantibus omnibus et singulis praemissis, ac quibusvis aliis nostris litteris et dispositionibus, necnon similis memoriae Symmachi; ac Callisti, Gregorii IX et XIII, Ioannis XXI, Clementis VII, Innocentii VI et VII, Pauli II, III et IV, Iulii etiam III, Pii similiter IV et V, ac Sixti pariter V, et aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum de rebus Ecclesiae et camerae praedictae non alienandis, et male alienatis recuperandis, ac dictâ Pii IV etiam praedecessoris de registrandis, necnon de iure quaesito non tollendo, et de non concedendis gratiis ad instar, et de unionibus committendis ad partes, vocatis quorum interest, ac de exprimendo vero valore, aliisque nostris et cancellariae nostrae apostolicae regulis, necnon Lateranensis Concilii novissime celebrati, uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis, ac Bonifacii Papae VIII de unâ, et in concilio generali editâ de duabus dietis, dummodo quis vigore praesentium ultra tres dietas ad iudicium non trahatur, aliisque apostolicis ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis specialibus vel generalibus constitutionibus et ordinationibus, necnon dictarum basilicae S. Mariae Maioris, et ecclesiae S. Laurentii, et aliarum ecclesiarum (iuramento, confirmatione apostolicâ, vel quavis firmitate aliâ roboratis) statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, pro tempore existentibus dictae basilicae archipresbytero, capitulo, canonicis, beneficiatis, clericis et cappellanis, necnon presbytero cardinali sub cuius titulo dicta ecclesia sancti Laurentii existit, necnon camerario, thesaurario, auditoribus, clericis, aliisque magistratibus, officialibus et iudicibus praedi-

Derogationes constitutionum, et aliorum contrariorum quoviscumque.

ctis, ac etiam dilectis filiis populo romano contra forenses et alienigenas, necnon archiconfraternitati, confraternitatibus, praeposito, religiosis, congregationi presbyterorum, illorumque superioribus, necnon cappellae, aliisque praedictis omnibus et singulis, ac quibusvis aliis, sub quibuscumque tenoribus et formis, etiam motu pari et consistoriabiliter, etiam in fundatione et primaeva institutione, seu aliâs quomodolibet, concessis, approbatis et innovatis; etiamsi in eis caveatur, quod cappellanae, prioratus, et alia beneficia praedictae Urbis, nullis nisi civibus Romanis, aut civium Romanorum originariorum filiis, et forsitan aliis certo inibi expresso modo qualificatis conferri possint, aut aliâs de illis, etiam per Sedem praedictam pro tempore factae provisiones et aliae dispositiones nullae sint: quibus, omnibusque aliis, quae praesentibus quomodolibet obesse possent, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi etiam veriores, totosque et integros etiam praesentibus pro expressis insertis ac de verbo ad verbum registratis habentes, illis aliâs in suo robore permansuris, ad effectum praesentium, et validitatis omnium et singulorum praemissorum, hac vice dumtaxat harum serie, motu, scientiâ et potestatis plenitudine paribus, specialiter et expresse derogamus et derogatum esse volumus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio pontificalis.

§ 64. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, approbationis, confirmationis, roboris, adiectionis, supplementi, sanationum, abrogationum, declarationum, correctionis, mutationis, additionis, dispositionis, ere-

ctionis, institutionis, concessionum, assignationum, applicationum, appropriationum, declarationum, statutorum, ordinationum, mandatorum, commutationis, exemptionum, liberationum, decretorum, inhibitionum, dimissionis, relaxationis, iussionis, indultorum, requisitionis, constitutionis, deputationis, reservationum, donationis, cessionis, elargitionum, positionis, substitutionis, subrogationis, pronuntiationis, sublationis, promissionis, attestationis, derogationis, et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae, apud S. Mariam Maiorem, anno Incarnationis Dominicae MDCXV, v kalendas novembris, pontificatus nostri anno XI.

Dat. die 28 octobris 1615, pontif. anno XI.

CCLXXIII.

Institutio confraternitatis utriusque sexus christifidelium in almâ Urbe, sub invocatione sanctorum Benedicti et Scholasticae de Nursia, cum indulgentiarum elargitione et quotannis unum ex capitali poenâ damnatis liberandi facultate.

Paulus Papa V,

ad perpetuam rei memoriam

Pastoris aeterni, qui pro gregis salute in arâ crucis immolari voluit, vices quamquam immeriti gerentes in terris, pia christifidelium vota, quae ad divini cultus augmentum et ipsorum fidelium salutem spectant, ad exauditionis gratiam libenter admittimus, eosdemque fideles ad religiosa opera exercenda, indulgentiis et peccatorum remissionibus invitamus, ut per operum huiusmodi exercitium ad aeternae beatitudinis gaudia pervenire mereantur.

P. M. M.